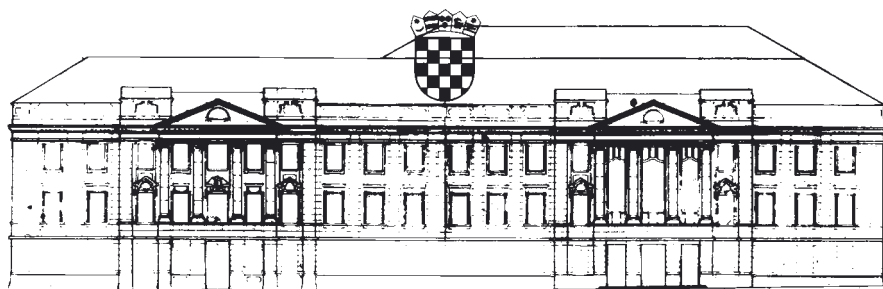

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XV.

BROJ 387

ZAGREB, 15. IV. 2004.

4. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

ZAKON O ŽELJEZNICAMA

Korisnost međuparlamentarne suradnje

Međuparlamentarna suradnja može produbiti prijateljske odnose zemalja i uspostaviti osobnu prisnost političara koje igra važnu ulogu u međudržavnim odnosima.

O tome svjedoči posjet predsjednika Crne Gore Filipa Vujanovića Hrvatskom saboru. Susret Vujanovića i potpredsjednika Sabora Luke Bebića pokazao je da su oni dobri prijatelji, što jamči iskrenost i vjerodostojnost dogovora o suradnji.

Prijateljstvo je sklopljeno prilikom sudjelovanja Luke Bebića na Cetinjskom parlamentarnom forumu u veljači ove godine.

Sastanci parlamentarnih čelnika i članova odbora omogućuju mnogo otvorenije i tematski šire rasprave u odnosu na protokolarno značajnije razgovore na drugim državnim razinama.

Crna Gora ima velike izgleda da za dvije godine referendumom koji joj jamči Beogradski sporazum, stekne samostalnost i suverenitet i time bi Hrvatska na svojoj jugoistočnoj granici dobila susjeda s kojim je vežu brojni zajednički interesi. S neovisnom Crnom Gorom lakše bi se riješilo još uvijek otvoreno pitanje granice na Prevlaci, obje zemlje su zainteresirane za Jadransko-jonsku autocestu, nadalje tu su mogućnosti suradnje na područjima gospodarstva i kulture.

Po zamisli predsjednika Stjepana Mesića i predsjednika Vujanovića osnovan je Savjet crnogorsko-hrvatskog prijateljstva sa zadaćom djelovanja na jačanju veza, osobito kulturnih i znanstvenih. Ugledna imena članova Savjeta i obećana potpora vlada jamči uspješan rad tog tijela koje predstavlja novi oblik međudržavne suradnje.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o porezu na dohodak; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o oslobođanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o željeznici	14
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Memoranduma o razumijevanju između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o zaštiti prava intelektualnog vlasništva	25
- Konačni zakon o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2004. godinu	29
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o radu; Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki; Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju	35
- Poslovnik o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova - potvrđivanje	47
- Poslovnik pravobranitelja za djecu	47
- Prijedlog odluke o održavanju vojnih vježbi pripadnika Oružanih snaga Hrvatske i Oružanih snaga Sjedinjenih Američkih Država tijekom 2004.	48
- Izbori, imenovanja, razrješenja	49
- Odgovori na zastupnička pitanja	49

PRIKAZ RADA:

- 4. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA, ODRŽANE 25, 26, I 27. VELJAČE TE 3. I 4. OŽUJKA 2004. GODINE

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O POREZU NA DOHODAK; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O OSLOBAĐANJU OD PLAĆANJA DIJELA TROŠKOVA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Novi način obračuna mirovina

Na 4. sjednici Hrvatski sabor je donio - hitnim postupkom - paket zakona koji bi trebali pridonijeti poboljšanju materijalnog položaja i socijalne sigurnosti umirovljenika. Riječ je, ponajprije, o noveliranom Zakonu o mirovinskom osiguranju kojim se uvodi polugodišnje usklađivanje mirovina s rastom plaća te uključivanje dodatka, koji se dosad isplaćivao po posebnom zakonu, u mirovinsku osnovicu. To bi, kako tvrdi predlagatelj, trebalo spriječiti pad udjela prosječnih mirovina u prosječnim plaćama te omogućiti njihov veći realni rast.

Mirovine će se ubuduće svakih šest mjeseci usklađivati s rastom plaća, dok će dodatak koji se dosad isplaćivao prema posebnom zakonu biti trajno uključen u mirovinsku osnovicu.

Zakonodavac je vodio računa i o tome da se zbog ove povišice korisnici mirovina ne bi našli na udaru nekih drugih propisa, pa je intervenirao i u Zakon o dohotku, povećavši osobni odbitak za umirovljenike na 3 tisuće kuna, te izmijenio Zakon o oslobađanju plaćanja dijela troškova

zdravstvene zaštite (povišeni su prihodovni cenzusi za oslobađanje od participacije).

Da bi se izbjegle negativne posljedice novog načina obračuna mirovina (npr. oporezivanje uvećane mirovine) osobni odbitak za umirovljenike povećan je na 3.000,00 kuna a povišeni su i prihodovni cenzusi za oslobađanje od participacije za troškove zdravstvene zaštite.

Donošenju ovih zakona prethodila je poduža, polemična rasprava u kojoj su oporbeni zastupnici upozoravali da ove izmjene neće riješiti probleme umirovljenika, jer će njihovi efekti biti minimalni. Pozdravili su nastojanje Vlade da se predloženim mjerama dugoročno isprave nepravde prema umirovljenicima, ali smatraju da to neće bitno utjecati na rast mirovina, barem ne tako skoro, a da se o povratu duga i ne govori. S obzirom na to da najveći broj umirovljenika prima ispodprosječne mirovine jedina prava mjera bilo bi njihovo linearno povećanje, rečeno je u raspravi (treba se izboriti za

to da dostignu barem 50 posto prosječne plaće). Međutim, po ocjeni oporbe, u Proračunu nije osigurano dovoljno sredstava ni za ostvarivanje postojećih mirovinskih prava, a kamoli dodatna svota za provođenje ovih zakona.

Upozoreno je i na to da će zbog povećanja neoporezivog dijela mirovina državni proračun biti "na gubitku" za daleko veći iznos nego što procjenjuje predlagatelj, a manjak poreznih prihoda osjetit će i lokalni proračuni. Čule su se i zamjerke da će od te mjere imati koristi uglavnom umirovljenici s većim ili prosječnim mirovinama, dok oni kojima je to najpotrebnije neće osjetiti nikakvo poboljšanje.

Unatoč ovim primjedbama sva tri zakona su donesena jednoglasno, jer je ocijenjeno da i mali pomak nabolje puno znači za standard umirovljenika. Osim toga, doneseni zakonski propisi dobra su priprema za konačno donošenje zakona o povratu duga, naglašeno je u raspravi.

O PRIJEDLOZIMA

Umjesto prikaza triju zakona ponuđenih u ovom paketu poslužiti ćemo se uvođenim izlaganjem Vere Babić, državne tajnice u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva koja je obrazložila zastupnicima predložene novele.

Uvodno je naglasila da je riječ o realizaciji još jednog važnog segmenta programa Vlade RH usmjerenog na jačanje socijalne pozicije umirovljenika.

Noveliranim Zakonom o mirovinskom osiguranju predlaže se, ponajprije, promjena načina usklađivanja mirovina: Naime, one bi se ubuduće svakih šest mjeseci usklađivale samo sa stopom rasta prosječne plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu, u odnosu na ono koje mu prethodi, a ne kao dosad i s troškovima života (u novije vrijeme indeksom potrošačkih cijena). Na taj bi se način trebao spriječiti daljnji pad udjela prosječnih mirovina u prosječnim plaćama (prema važećim odredbama rasle su po upola manjoj stopi od realnog rasta plaća) te omogućiti njihov veći realni rast.

Prema procjeni Vlade, povećanje izdataka u odnosu na dosadašnji način usklađivanja mirovina iznosilo bi u ovoj godini oko 90 mln. kuna, a u desetgodišnjem razdoblju oko 23 mlrd. kuna (ti bi se troškovi namirivali iz doprinosa za mirovinsko osiguranje).

Predlaže se, nadalje, da se dodatak koji se prema posebnom zakonu isplaćuje uz mirovinu (100 kuna plus 6 posto) integriira u mirovinu i postane njenim sastavnim dijelom. Vlada računa da bi se primjenom te mjere izdaci državnog proračuna u ovoj godini povećali za oko 20 mln. kuna.

Najnovijim izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju predviđa se i promjena sastava Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, na način da se smanjuje broj članova koje imenuje Vlada RH, a povećava broj onih koje predlažu osiguranici, umirovljenici i poslodavci.

Novina je i noveliranje kriterija za isplatu mirovina korisnicima koji su mirovinu ostvarili kao službenici u bivšim savezima bivše SFRJ, a imaju prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske. Predlaže se, naime, brisanje uvjeta da su na rad u savezna tijela upućeni kao hrvatski kadar od tijela vlasti SRH, te da im se mirovina isplaćivala temeljem Zakona o isplati mirovina korisnicima koji su mirovinu ostvarili u republikama bivše SFRJ. Računa se da će u hrvatsko mirovinsko

osiguranje na taj način biti uključeno stotinjak korisnika. Izdaci za isplatu tih mirovina procjenjuju se na oko 170 tisuća mjesečno, odnosno godišnje na oko 2 mln. kuna, koje treba namiriti iz državnog proračuna.

Uključivanjem spomenutog dodatka u mirovinu korisnicima kojima se obračunava porez na dohodak iz mirovine povećao bi se iznos poreza i prireza i na taj način smanjio iznos neto mirovine. Da bi se to spriječilo, odnosno neutralizirao eventualni negativni učinak predloženih mjera, Vlada je predložila i izmjenu Zakona o porezu na dohodak kojim se povećava osobni odbitak za umirovljenike, sa 2.550 na 3.000,00 kn.

Prema prognozama Ministarstva financija - Porezne uprave, povećanje neoporezivog dijela mirovine utjecalo bi na smanjenje prihoda od poreza na dohodak za oko 60 mln. kuna na godišnjoj razini, ili mjesečno za 5 mln. kuna. Budući da bi se novelirani Zakon o porezu na dohodak trebao početi primjenjivati od 1. travnja ove godine, smanjenje poreznih prihoda za 2004. iznosilo bi oko 45 mln. kuna.

Izmjenama trećeg propisa u ovom paketu- Zakona o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite - predlaže se povećanje prihodovnog cenzusa za oslobađanje osigurane osobe HZZO-a od plaćanja participacije za troškove zdravstvene zaštite (sa 40 na 45,59 posto proračunske osnovice, ako se radi o članu obitelji, odnosno sa 52 na 58,31 posto, ako je riječ o umirovljeniku samcu). Naime, kada se prihodovni cenzus ne bi promijenio, zbog povećanja mirovinskih prihoda predviđenih izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju, smanjio bi se broj osiguranih osoba koje bi bile oslobođene plaćanja razlike do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnoga zdravstvenog osiguranja.

Prema Prijedlogu zakona o izvršavanju državnog proračuna, proračunska osnovica za ovu godinu iznosi 3.326 kuna. To znači da bi, prema predloženom, plaćanja participacije bili oslobođeni osiguranici HZZO-a čiji ukupan prihod u prethodnoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 1.516,32 kune ili ako je riječ o samcu, 1.939,39 kuna.

RADNA TIJELA

Izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona bez primjedbi. Nije se usprotivio ni prijedlogu predlagatelja da ga se donese hitnim postupkom.

Na sjednici **Odbora za financije i državni proračun** izraženo je mišljenje da se predloženim izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju osiguravaju simbolična sredstva za povećanje mirovina. Naime, povećani izdaci državnog proračuna za isplatu dodatka od 100 kuna plus 6 posto koji ulazi u mirovinu iznosili bi oko 20 mln. kuna. To znači da bi umirovljenici, na godišnjoj razini, dobili povećanje od oko 26 kuna ili 2,7 kuna mjesečno.

Predstavnica Vlade RH je naglasila da se ne radi o malim sredstvima, jer će se izdaci za tu namjenu povećavati u odnosu na dosadašnji način usklađivanja mirovina ove godine povećati za oko 90 mln. kuna u 2004. godini, dok se u desetgodišnjem razdoblju ti troškovi procjenjuju na oko 23 mlrd. kuna.

Članovi Odbora ocijenili su prihvatljivim predloženi način usklađivanja mirovina s rastom prosječne plaće u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu u odnosu na ono koje mu prethodi. Međutim, izraženo je mišljenje da bi trebalo predvidjeti mogućnost zadržavanja sadašnjeg načina usklađivanja bude li to u budućnosti povoljnije za umirovljenike.

Na sjednici tog radnog tijela upozoreno je i na neriješeno pitanje umirovljenika koji su prije rata radili u drugim republikama bivše SFRJ. Predstavnica Vlade napomenula je da će se taj problem riješiti posebnim propisom o naknadi za osobe koje su mirovinu ostvarile u bivšim republikama bivše SFRJ, a ne ovim Zakonom.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru da usvoji predložene izmjene i dopune Zakona o mirovinskom osiguranju.

Matični **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** je jednoglasno podr-

žao predložena rješenja, kao i prijedlog predlagatelja da se ovaj Zakon izmijeni hitnim postupkom. U raspravi koja je tome prethodila naglašeno je da uračunavanje dodatka od 100 kuna plus 6 posto u mirovinsku osnovicu predstavlja mali ali kvalitetni pomak u raščišćavanju stanja u mirovinskom sustavu, odnosno duga nastalog u razdoblju od 1990. do 30. lipnja 1998. godine, a djelom i provedbu Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske.

Članovi Odbora poduprli su predloženi način usklađivanja mirovina za svako polugodište sa stopom rasta prosječne plaće svih zaposlenih u Hrvatskoj, kao i izmjenu uvjeta za isplatu mirovina korisnicima koji su mirovinu ostvarili radom u bivšim savezima tijelima bivše SFRJ, a imaju prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske. Istaknuto je, međutim, da na području Hrvatske postoje i druge kategorije umirovljenika koji se nalaze u neravnopravnom položaju. To se u prvom redu odnosi na izbjegle Hrvate iz bivših republika SFRJ koji su tamo i ostvarili mirovinu (primaju izuzetno male mirovine). U nepovoljnom su položaju i Hrvati u pograničnim zonama, koji su također ostvarili mirovinu u bivšim republikama bivše SFRJ (visina tih mirovina je osjetno niža od mirovina u Hrvatskoj). Zbog svega toga trebalo bi u što kraćem roku ponovno novelirati postojeći Zakon o mirovinskom osiguranju, smatra odbor.

Izmjene Zakona o porezu na dohodak

Odbor za zakonodavstvo podržao je hitno donošenje ovog Zakona, bez primjedbi. Isto je učinio i **matični Odbor za financije i državni proračun** (u raspravi na sjednici tog radnog tijela konstatirano je da će se njegovom primjenom minimalno povećati iznos neto mirovine umirovljenicima).

Podršku su mu dali i članovi **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**. Na sjednici tog radnog tijela je konstatirano da se povećanjem osobnog odbitka umirovljenika na 3 tisuće kuna mjesečno neutralizira učinak oporezivanja mirovi-

ne uvećane za dodatak od 100 kuna plus 6 posto, odnosno povećava netto iznos mirovine. Po ocjeni članova Odbora ove mjere neće se ozbiljnije odraziti niti na porezni prihod, budući da će primjenom ovog Zakona 34 tisuće umirovljenika manje nego do sada plaćati porez i prirez na dohodak.

Članovi **Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu** podržali su predložene izmjene Zakona o porezu na dohodak, uz upozorenje da će se povećanje osobnog odbitka umirovljenika na 3.000, 00 kuna, negativno odraziti na porezne prihode jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (procjenjuje se da bi primjenom ovog Zakona bili umanjeni za oko 30 mln. kuna. S tim u svezi su predsjednik Odbora, **Zvonimir Mršić** i član **Božidar Pankreć**, sukladno članku 51. Poslovnika, iznijeli izdvojeno mišljenje o tome da bi lokalnim jedinicama trebalo nadoknaditi taj manjak iz sredstava koja se osiguravaju na poziciji izravnjanja za decentralizirane funkcije ili s neke druge pozicije državnog proračuna.

Izmjene Zakona o oslobađanju od participacije

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona, kao i spajanje faza zakonodavnog postupka, uz sugestiju predlagatelju da preispita mogućnost dopune odredbe stavka 2. u članku 1. Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za financije i državni proračun je bez primjedbi podržao novelirani Zakon o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite i jednoglasno sugerirao Saboru da ga usvoji hitnim postupkom.

I članovi matičnog **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** su se složili s potrebom donošenja ovog Zakona jer bi, u protivnom, uključivanje dodatka u mirovinu dovelo do smanjenja broja osiguranika koji imaju pravo na oslobođenje od participacije za zdravstvene usluge.

Na sjednici tog radnog tijela predstavnik predlagatelja je izvijestio da se predviđaju izmjene Zakona o zdravstvenom

osiguranju, kojima bi se utvrdila visina prihodovnog cenzusa i za druge kategorije osiguranika s niskim primanjima.

RASPRAVA

Odaberi rješenja povoljnija za umirovljenike

Nakon uvodnog izlaganja predstavni- ce predlagatelja gđe Vere Babić, uslijedila su očitovanja klubova zastupnika. Po riječima **Damira Kajina**, glasnogovornika Kluba zastupnika **IDS-a**, mirovinski izdaci za ovu godinu premašuju 23 milijarde kuna, plus 2 milijarde za branitelje. To znači da će na plaće, socijalne izdatke i zdravstvo otići više od 70 posto proračunskih sredstava. Izrazio je bojazan da bi, nastavi li se dosadašnji trend vanjskog zaduživanja, to moglo u velikoj mjeri ugroziti i socijalnu sigurnost. A najgore je to, što smo se uglavnom zaduživali radi potrošnje i otplate dugova a ne za investicije koje bi pokrenule gospodarstvo. U Klubu zastupnika **IDS-a** strahuju da bi prve na udaru ponovno mogle biti socijalno najugroženije kategorije stanovništva, poput umirovljenika. Oni su to već doživjeli 1994. godine, kada su im mirovine, zbog različitih okolnosti (rat, pretvorba, gubitak tržišta bivše Jugoslavije i istočnih zemalja) prestale pratiti rast plaća. Te je godine prosječna mirovina u ovoj zemlji iznosila nešto više od 80 ondašnjih maraka, dok je krajem prošle godine bila 1721 kunu, a danas, nakon usklađenja, iznosi 1764 kune. Na svu sreću, nakon odluke Ustavnog suda 98. godine usvojen je tzv. mali mirovinski zakon koji je uveo praksu povrata duga kroz tih famoznih 100 kuna plus 6 posto (taj je princip egzistirao i nakon 3. siječnja 2000. godine) kaže zastupnik.

Dosad se usklađivanje mirovina obavljalno usporedbom troškova života, s jedne strane, i rasta prosječne bruto plaće s druge strane. Sada se opredjeljujemo samo za prosječnu plaću, što je u redu ako je to povoljnije za umirovljenike. Iako se u javnosti puno govorilo o tome da bi mirovine trebalo usklađivati s rastom bruto društvenog proizvoda, od

toga se odjednom odustalo, nakon što je HDZ sa svojim koalicijskim partnerima shvatio da se neće moći ostvariti dosadašnji rast BDP-a. Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege su i dalje za načelo prosječna bruto plaća, prosječni indeks troškova života kao alternativno rješenje, ukoliko je ono povoljnije za milijun i 20 tisuća umirovljenika.

Nije sporno da dodatak od 100 kuna plus 6 posto treba uključiti u mirovinu, ali unatoč tome materijalni položaj umirovljenika ni u iduće dvije godine neće se bitnije popraviti, a od povrata duga neće biti ništa.

Osvrnuo se i na predložene izmjene Zakona o porezu na dohodak kojima se predviđa uvećanje osobnog odbitka umirovljenicima s 2550 na 3000 kuna. Zadnja takva korekcija izvršena je 1. siječnja 2003. kada je osnovni porezni odbitak za radnike povećan s 1250 na 1500 kuna, a za umirovljenike s 2500 na 2550 kuna, ili svega za 2 posto. Nova korekcija je prijeko potrebna zbog onih kojima bi uključjenje spomenutih 100 kuna plus 6 posto u mirovinsku osnovicu zapravo umanjilo mirovine. Činjenica je, kaže, da će proračun ove godine zbog toga biti prikraćen za 45 milijuna kuna, no najvažnije je to što će taj dodatak u konačnici značiti za 750 tisuća umirovljenika koliko ih može ostvariti to pravo. Prema računici njegovih stranačkih kolega svaki umirovljenik bi po toj osnovi mogao ostvariti dodatni prihod od 4 kune i 55 lipa mjesečno. Riječ je, međutim, o optimističnoj varijanti, budući da se u obrazloženju ovog Zakona spominje da bi za tu kategoriju umirovljenika trebalo osigurati 20 mln. kuna više nego lani. To bi značilo da će mjesečno povećanje mirovina za njih iznositi svega 2,5 kuna.

Linearno povećati sve mirovine

Za IDS nikada nije bilo upitno da umirovljenicima treba osigurati ovih

100 kuna plus 6 posto, kao ni provođenje odluke Ustavnog suda o vraćanju duga, kaže Kajin. Međutim, od povrata tog duga de facto neće biti ništa, tvrdi zastupnik, te izražava bojazan da se materijalni položaj umirovljenika ni u iduće dvije godine neće bitnije popraviti (prosječna mirovina dostiže svega 43,8 posto prosječne plaće). Čak, štoviše, uključanjem spomenutog iznosa u mirovinsku osnovicu stalno će se povećavati razlika na štetu onih koji su umirovljeni nakon 30.6.1998. godine.

Upozorio je, nadalje, da treba posebno voditi brigu i o tome da se zbog toga ne smanje primanja onih umirovljenika koji primaju tzv. zaštitni dodatak (115 973 osobe).

Nema sumnje, kaže, da treba ispraviti nelogičnosti u Zakonu zbog kojih kolege zastupnici koji su dio svog radnog vijeka radili u drugim republikama bivše SFRJ, a stariji su od 55 godina, u ovom času ne mogu dobiti ni zastupničku plaću a ni mirovinu. Međutim, po mišljenju Kluba zastupnika IDS-a na isti način bi trebalo regulirati isplatu mirovina svih hrvatskih građana koji su dio svog radnog vijeka proveli na radu u Bosni, Srbiji, ili Makedoniji, a danas žive u Hrvatskoj.

Kajin je najavio da će ideesovci podržati predložene izmjene (bolje je i povećanje od dvije i pol kune nego ništa), ali smatraju da bi bilo najpoštenije linearno povećati mirovine svim umirovljenicima. Naime, ta kategorija ljudi, koja je stvorila materijalnu osnovu zemlje, oštećena je 1994. godine i trebamo im se na neki način odužiti. Dakako, sve će ovisiti o materijalnim mogućnostima zemlje, odnosno o rastu bruto društvenog proizvoda koji se, nažalost, ove godine neće povećavati kao dosadašnjih godina. A to nije dobro ni za umirovljenike, ni za zemlju, a ni za vladajuću koaliciju.

Ispravljajući njegove navode **Silvano Hrelja (HSU)** je napomenuo da je iz obrazloženja Vlade vidljivo da se itekako vodilo računa o korisnicima zaštitnog dodatka, kao i o tome da nitko ne može dobiti manje nego što je dobivao dosad. Zamjerio je Kajinu da netočno

prejudicira kako od povrata duga neće biti ništa, te da nije izveo točnu računicu o povećanju mirovina temeljem ovog zakonskog paketa. Osim toga, inicijativa Hrvatske stranke umirovljenika za povećanje mirovina ne može se tumačiti kao briga o kolegama zastupnicima, nego o ljudima koji su, kao hrvatski kadar, bili poslani na rad u savezna tijela bivše države.

Mali pomak u standardu umirovljenika

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSU-a, dr.sc. **Josip Sudec** je pojasnio da se dodatak o kojem je riječ pojavio zbog toga što su se u razdoblju od 1990. do 1997. godine fabricirala određena prava koja nisu imala pokrića u državnom proračunu. Osim toga, nastao je dug u mirovinskom fondu jer nisu uplaćena sredstva za poduzeća koja su bila u sanaciji, zbog čega su se umanjivale i mirovine. Zakonom o prenošenju

Vraćanje tih sredstava u mirovinsku osnovicu značit će mali pomak u standardu umirovljenika koji su zadovoljni i s malim.

sredstava državnog proračuna fondovima mirovinskog i invalidskog osiguranja kroz naredne četiri godine osigurala nedostajuća sredstva (ukupno 7,5 mlrd. kuna). U zakonu je propisano kako se ta sredstva trebaju dijeliti, no onda je došao tzv. Njavrin pravilnik koji je unio određenu preraspodjelu u mirovine, tako da 100 kuna ide svima jednako, a 64 kune se dijele kao 6 posto. Isplata tog dodatka na mirovine trebala je, kaže, prestati koncem 2002. godine ali je, zahvaljujući prošloj Vladi i Saboru, produžena i u 2003. godini. Vraćanje tih sredstava u mirovinsku osnovicu značit će mali pomak u standardu umirovljenika koji su zadovoljni i s malim. Kako reče, oni su i ranije tražili da se mirovine usklađuju s rastom plaća jer su oduvijek dijelili sudbinu radnika.

Činjenica da će taj dodatak sada dobiti i korisnici porodičnih mirovina iza onih 125 tisuća umirovljenika koji nisu dočekali ovu današnju raspravu predstavlja za njih određenu satisfakciju, kaže zastupnik. Dodatak će se isplaćivati i onima koji imaju mirovinu sa zaštitnim dodatkom i onima koji imaju najviše starosne odnosno prosječne mirovine, kao i maksimalne mirovine.

Dr. sc. **Marko Turić** naglasio je da će Klub zastupnika HDZ-a jednoglasno podržati predložene izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju jer se njima poboljšava materijalni položaj i socijalna sigurnost korisnika mirovina. Doduše, ne radi se o velikoj svoti, ali treba računati i s time da će se mirovine dva puta godišnje usklađivati s rastom plaća. Zakonodavac je vodio računa i o tome da se zbog ove povišice korisnici mirovina ne nađu na udaru nekih drugih zakona, pa je intervenirao i u Zakon o dohotku i u Zakon o oslobađanju plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite. Prvim se predlaže povećanje neoporezivog dijela mirovine na 3 tisuće kuna, kako bi se spriječilo da ovo najnovije povišenje bude oporezovano. Izmjenama drugog pomiče se prihodovni cenzus za članove obitelji osiguranika (s 40 na 45,59 posto proračunske osnovice) odnosno umirovljenike samce (s 52 na 58,31 posto) što je uvjet za oslobađanje osigurane osobe HZZO-a plaćanja razlike do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja.

Ostvaruje se predizborno obećanje

Ne samo da se ovim izmjenama poboljšava materijalni položaj umirovljenika, nego se ostvaruje dogovor između HDZ-a i HSU-a, a što je najvažnije, realizira se predizborno obećanje vladajuće stranke, zaključio je zastupnik.

Po riječima **Pere Kovačevića** u Klubu zastupnika HSP-a pozdravljaju nastojanje predlagatelja da se napokon krene u realizaciju mjera za poboljšanje položaja umirovljenika jer njihove

mirovine često nisu dovoljne ni za puko preživljavanje. Primjerice, prosječna mirovina isplaćena u siječnju ove godine iznosila je, bez dodatka od 100 kuna plus 6 posto, 1596 kuna i 65 lipa, pri čemu treba imati u vidu i činjenicu da mnogi umirovljenici uzdržavaju i svoju djecu koja ne mogu dobiti zaposlenje.

Ne samo da se ovim izmjenama poboljšava materijalni položaj umirovljenika, nego se ostvaruje dogovor između HDZ-a i HSU-a, a što je najvažnije, realizira se predizborno obećanje vladajuće stranke.

Po ocjeni zastupnika HSP-a u ovom trenutku umirovljenici još neće osjetiti nikakvo materijalno povećanje mirovina. Naime, tih 100 kuna i 6 posto primali su i ranije, i jedina je sretna okolnost što im taj dodatak sada ulazi u mirovinsku osnovicu. Poboljšanje će osjetiti tek prilikom prvog usklađivanja mirovina s rastom plaća.

Poduzeti konkretne mjere za vraćanje duga

Haespeovci očekuju da se napokon krene i u rješavanje pitanja vraćanja duga umirovljenicima. To je obećavala i bivša vlast, i na tome je i dobila izbore. Istina, nešto malo je i napravila na tom planu, a sada se umirovljenici nadaju da će se to pitanje napokon započeti rješavati, s obzirom na to da je HSU u koaliciji s HDZ-om.

Kovačević se, u ime svojih stranačkih kolega, založio za to da se ovim zakonom riješi i problem brojnih hrvatskih državljana koji bi po novome trebali dobivati mirovine od Crne Gore, Srbije, Makedonije, BiH (ranije ih je isplaćivala hrvatska država). Naime, neki od 1. srpnja nisu primili ni kune, dok su drugi dobili svega jednu mirovinu. Zbog toga građani prigovaraju kolegama iz Hrvatske stranke umi-

rovljenika da su se pobrinuli za to da se riješe slučajevi njihovih članova u užem vodstvu stranke, dok su na obične umirovljenike zaboravili. Po mišljenju zastupnika doista je žalostno da se predloženim rješava sudbina samo 100 ljudi koji, realno gledano, nisu bili upućivani na rad u savezne organe (radi se uglavnom o pripadnicima UDBE i drugih službi koji su radili u saveznom tijelima). Kako reče, haespeovci očekuju da Vlada hitno poduzme odgovarajuće mjere kako bi tim ljudima osigurali normalne uvjete života. Nadaju se, također, da će dovesti u red i mnoge druge stvari u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje gdje su se čak kršili i propisi. U tom kontekstu spomenuo je činjenicu da više od 5 tisuća korisnika vojnih mirovina uopće nema status hrvatskog ratnog vojnog invalida, a neki čak ni status hrvatskog branitelja. Taj su problem, kaže, otkrili još 99. godine dr. Juraj Njavro i general Gotovina usporedbom baza podataka, ali ni do dandanas nije riješen, iako bi taj novac itekako dobro došao za popravljavanje položaja umirovljenika (riječ je o mirovinama od oko 5 tisuća kuna, što mjesečno iznosi 25 milijuna a godišnje 300 mln. kuna). Osim toga, zbog grešaka u HZZO-u vojne mirovine su se povećavale kad i ostale mirovine, iako plaće djelatnih vojnih osoba s kojima su trebale biti usklađene u međuvremenu nisu rasle. To znači da je državni proračun u proteklih četiri - pet godina po toj osnovi oštećen za gotovo dvije milijarde kuna godišnje. Stoga zastupnici HSP-a zahtijevaju da Vlada to ispita, kako bi vojne mirovine doista ostvarivali oni koji na to imaju pravo.

Povećanje mirovina osjetit će se tek nakon prvog usklađivanja s rastom plaća.

Na kraju je još jednom naglasio da je rješavanje pitanja umirovljenika programsko opredjeljenje njihove stranke (dug im svakako treba vratiti, što u novcu što u obveznicama).

Nužne izmjene Zakona o financiranju lokalne samouprave

Dragutin Lesar je naglasio da Klub zastupnika HNS-a i PGS-a podržava zakonski paket koji je ponudila Vlada kojim se nastoji popraviti barem dio nepravde učinjene spram umirovljenika (uključivanje dodatka u mirovinsku osnovicu bio je, kaže, i njihov prijedlog). Pozdravljaju, kaže, i povećanje prihodovnog cenzusa kao uvjeta za oslobađanje plaćanja dijela zdravstvenih troškova jer to također ide u korist najsiromašnijih, kao i povećanje neoporezivog dijela mirovine s 2.550,00 na 3.000,00 kuna. S obzirom na to da građani ne razumiju efekt ovih promjena (mnogi su telefonski pitali hoće li im mirovine od idućeg mjeseca biti veće za 150,00 kuna) bilo bi korektno da predlagatelj predloži projekciju kretanja prosječne mirovine nakon početka primjene noveliranih zakona, kaže zastupnik.

Država se velikodušno odrekla jednog poreza, ali onog čijim se najvećim dijelom (75 posto) koriste lokalne jedinice. Zbog toga izmjenama Zakona o financiranju lokalne samouprave općinama, gradovima i županijama treba nadoknaditi taj manjak poreznih prihoda.

U nastavku je podsjetio na obrazloženje predlagatelja u kojem stoji da će povećanjem neoporezivog dijela mirovine mjesečni prihod državnog proračuna od poreza na dohodak biti manji za 5 mln. kuna, odnosno u ovoj kalendarskoj godini 45 mln. kuna. Država se velikodušno odrekla jednog poreza, ali onog čijim se najvećim dijelom (75 posto) koristi lokalna i regionalna samouprava. To znači da će, zahvaljujući ovoj zakonskoj promjeni, općine, gradovi i županije od 1. travnja do 31. pro-

sinca ove godine raspolagati s 34 mln. kuna manjim prihodima s naslova poreza na dohodak nego dosad, ne dođe li istodobno i do izmjene Zakona o financiranju lokalne samouprave. Na sreću, na dnevnom redu ovog zasjedanja je i Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave (podnijeli su ga klubovi zastupnika HSP-a, HNS-PGS-a i kolege iz LIBRE) pa će biti prigode da se ta nužna korekcija obavi.

Kad se već povećava neoporezivi dio mirovine, trebalo bi povećati i neoporezivi dio plaća, s 1.500 na 2.000. kuna.

Osim toga, kad se već povećava neoporezivi dio mirovina, što podržavamo, predložimo da se poveća i neoporezivi dio plaća, s 1.500,00 na 2.000,00 kuna, kaže Lesar. U tom bi slučaju prosječna neto plaća porasla za 4 posto, a neto efekt bi bio oko 156 kuna mjesečno, što može biti itekako korisno za poboljšanje standarda zaposlenih građana, uz istu bruto cijenu rada.

Vlada smanjuje učešće u Upravnom vijeću HZMO-a

Nadovezujući se na njegove riječi **Antun Kapraljević (HNS)** je pojasnio da će njihov Klub podržati ponuđeni zakonski paket jer će zahvaljujući ovim novelama 750 tisuća korisnika, koji spadaju u najugroženiju skupinu u našem društvu, osjetiti makar malo poboljšanje. Kako reče, ugodno ih je iznenadila činjenica da je Vlada odlučila smanjiti svoje učešće u Upravnom vijeću Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje sa 7 na 4 člana (oni će se imenovati na prijedlog resornog ministra, dok će po tri člana predložiti Udruga osiguranika, Udruga umirovljenika te Udruga poslodavaca).

Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege pozdravljaju predložene izmjene Zakona o mirovinskom osigu-

ranju, među ostalim i stoga što se njima rješava pitanje isplata mirovina za stotinjak ljudi koji su kao tzv. hrvatski kadar upućivani na rad u savezna tijela bivše SFRJ. Slažu se s tim da se isplata njihovih mirovina preuzme u hrvatsko zakonodavstvo, ali dijele mišljenje HSP-a da ovim zakonom treba obuhvatiti i onih 20 ili 30 tisuća građana u Republici Hrvatskoj koji su također radili u drugim republikama bivše SFRJ.

Hrvatsko zakonodavstvo trebalo bi preuzeti isplatu mirovina ne samo bivšim službenicima u saveznim tijelima bivše SFRJ, nego i svim hrvatskim građanima koji su također radili u drugim republikama bivše države, a danas žive u Hrvatskoj.

Na kraju je konstatirao da izmjene Zakona o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite automatski proizlaze iz predloženog povećanja mirovinske osnovice, te napomenuo da će njihov Klub svakako glasovati i za taj prijedlog.

Najviše će profitirati oni s većim mirovinama

Po riječima **Joze Radoša** Klub zastupnika LIBRE podržava promjenu Zakona o mirovinskom osiguranju kao logičnu odluku, budući da se dodatak na mirovinu isplaćivao i dosad. Njegovim uključivanjem u mirovinsku osnovicu osiguravaju se stabilniji prihodi hrvatskih umirovljenika, što je i pravedno, s obzirom na ono što se s njim događalo proteklih desetak godina. A sve je - kaže - počelo krajem 90-ih godina kada je evidentiran veliki "prirast" mladih umirovljenika. Na taj se način, zapravo, prikrivala nezaposlenost, a istodobno se smanjivao broj onih koji izdvajaju za mirovinsko osiguranje u našem sustavu međugeneracijske solidarnosti. To je vrlo teško nadoknaditi bilo kakvim mjerama,

pogotovo u okolnostima pada, odnosno stagnacije bruto nacionalnog proizvoda (dugo godina nije registriran rast gospodarstva). Stoga treba pozdraviti nastojanje Vlade da se predloženim zakonskim izmjenama ispravi dobar dio problema i nepravdi nanesenih hrvatskim umirovljenicima. Očekuje se, naime, da će se mirovine ubuduće brže povećavati, s obzirom na to da će se usklađivati s rastom plaća. Dakako, dogodi li se slučajno da troškovi života rastu brže od rasta plaća, taj će se način usklađivanja morati promijeniti, kaže Radoš.

U nastavku je izjavio da LIBRA ne podupire druga dva zakonska prijedloga, u prvom redu stoga što će državni proračun zbog povećanja neoporezivog dijela mirovina biti "na gubitku" za daleko veći iznos nego što to procjenjuje predlagatelj. Po njegovoj računici bit će lakši za oko 171 mln. kuna, a ne 60 mln. kuna godišnje.

Zbog povećanja neoporezivog dijela mirovina državni proračun će biti "na gubitku" za daleko veći iznos nego što procjenjuje predlagatelj. Osim toga, od te će mjere najviše koristi imati umirovljenici s većim mirovinama, dok ostali neće osjetiti nikakvo poboljšanje.

Upozorio je na to da će od te mjere najviše profitirati umirovljenici čiji su prihodi veći od 3 tisuće kuna (oko 190 tisuća osoba) i oni s mirovinama od 2,5 do 3 tisuće, dok oni s mirovinama manjim od tisuću i tristo kuna (toliko prima gotovo pola svih naših umirovljenika) neće osjetiti nikakvo poboljšanje. Njima ovaj zakon neće donijeti ni kune dobitka, kao što im ništa ne znači ni oslobođenje od participacije za zdravstvene usluge jer su oni svega toga već oslobođeni.

Nije točno ni to da provođenje noveliranog Zakona o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite neće

iziskivati dodatne troškove u državnom proračunu, odnosno u blagajni Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, želimo li sačuvati jednaku kvalitetu zdravstvenih usluga, tvrdi zastupnik. Zbog navedenih razloga Klub zastupnika LIBRE ne može podržati ova dva zakona, ali smatra vrlo dobrom i pravednom odlukom da se izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju dodatak od 100 kuna plus 6 posto uključi u mirovinu kao njen trajni i zakonom regulirani iznos.

Na kraju je konstatirao da će temeljem spomenutih zakona u socijalnu sferu biti usmjereno blizu milijardu proračunskih kuna koje su mogle biti iskorištene za druge namjene (npr. za povećanje prihoda Ministarstva obrazovanja i znanosti, poticanje poduzetništva, nastavak modernizacije Hrvatskih željeznica, te za poticanje razvoja cjelokupnog gospodarstva. Nažalost, u uvjetima uvozne orijentirane privrede, najveći dio tog novca bit će potrošen za nabavku uvozne robe široke potrošnje i neće doći do rasta nacionalne ekonomije. To je najlošija posljedica tako drastičnog rasta osobne potrošnje što ćemo zacijelo platiti povećanim zaduživanjem, zaključio je Radoš.

Efekti će biti minimalni

Po ocjeni Kluba zastupnika SDPa, koju je prenijela **Željka Antunović**, efekti ovih zakonskih izmjena su toliko minimalni, da se nameće pitanje koji su ustvari pravi motivi predlagatelja. Naime, predloženim se tek naznačuje dobrobit umirovljenika, dok im se istovremeno s ove govornice i s press-konferencija šalju poruke koje bi se mogle shvatiti kao konačno rješavanje njihova lošeg materijalnog statusa. Prava istina je, nažalost, drugačija - materijalni status umirovljenika se ovim zakonima neće bitno promijeniti već će donijeti tek neznatne poboljšice i to samo u pojedinim slučajevima.

Iz obrazloženja predlagatelja može se zaključiti - kaže - da će usklađivanje mirovina s rastom plaća svakom umirovljeniku, istina samo teoretski, mjese-

čno donijeti oko 7 kuna, ali samo pod uvjetom da plaće nastave rasti. U protivnom se neće dogoditi ništa, jer, nasreću, u zakonu postoji instrument osiguranja za slučaj da plaće počnu padati. S tim u svezi podsjetila je na činjenicu da su devedesetih godina, kad su plaće počele stagnirati i padati, a cijene divljati, sami umirovljenici zahtijevali da se mirovine usklađuju s rastom troškova života. Logično je, kaže, da sada, nakon što je rast cijena zaustavljen (može se, čak, govoriti i o njihovom padu) a inflacija svedena na oko 2 posto, i nakon što plaće konstantno rastu već četiri godine, traže usklađenje s rastom plaća. Zbog toga će, kaže, i njeni stranački kolege podržati ovu mjeru, ali upozorava sve one koji politički zagovaraju umirovljenike i na neki način trguju sa saborskom većinom, da se može dogoditi i to da plaće počnu stagnirati.

S obzirom na to da najveći broj umirovljenika prima ispodprosječne mirovine jedina prava mjera bilo bi njihovo povećanje. Nažalost, u Proračunu za ovu godinu nije osigurano dovoljno sredstava ni za realizaciju postojećih prava umirovljenika, a kamoli dodatni iznos za provođenje ovih zakona.

Druga mjera, trajno uključivanje dodatka od 100 kuna plus 6 posto u mirovinsku osnovicu, prosječnom će umirovljeniku osigurati mjesečni iznos od dvije i pol kune dok će se povećavanjem neoporezivog iznosa mirovina tek neutralizirati negativni učinci te mjere. Kako reče, esdepeovci neće glasovati ni protiv toga, iako smatraju socijalno nepravednim rješenje od kojeg će uglavnom imati koristi umirovljenici s većim ili prosječnim mirovinama, a ne oni kojima je povećanje najpotrebnije (isto vrijedi i za izmjene Zakona o oslobađanju od plaćanja participacije za zdravstvene troškove). Sve u svemu, puno muke

oko zakonskih izmjena, puno troškova, i administrativnih i provedbenih, a efekti gotovo nikakvi, zaključila je zastupnica. S obzirom na to da najveći broj umirovljenika prima ispodprosječne mirovine, jedina prava mjera bilo bi njihovo povećanje. Nažalost, po svemu sudeći od toga do daljnega neće biti ništa, čak ni nakon ovih zakonskih novela.

I povećanje od 10 kuna je bolje nego ništa, ali ne možemo dozvoliti da se umirovljenicima prodaje iluzija da ih čeka bolji život ili povećanje mirovina.

Želimo li doista pomoći onima kojima je pomoć potrebna, ne smijemo zaboraviti na to da u Hrvatskoj ima puno zaposlenih koji teško žive s malim plaćama, nerijetko uzdržavajući djecu, pa i starije roditelje s malim mirovinama. Stoga bi trebalo porazmisliti i o izjednačavanju cenzusa za oslobađanje od participacije odnosno neoporezivog dijela dohotka za sve te kategorije građana.

Na kraju je upozorila na to da u Proračunu za ovu godinu nisu osigurana sredstva ni za realizaciju postojećih prava umirovljenika (za isplatu mirovina nedostajat će oko 900 mln. kuna) a kamoli dodatnih 112 mln. kuna koliko će trebati namaći za provođenje ovih zakona. Iz toga se nameće zaključak da se radi o prilično jeftinoj trgovini kojim si vladajući nastoje osigurati većinu u ovom Saboru, barem za neko vrijeme. Nasreću, tu su i ostali zastupnici koji s punim razumijevanjem i zabrinutošću prate život naših umirovljenika, pa i oni koji su u prethodnom razdoblju svake godine osiguravali 2,5 mlrd. dodatnih sredstava za povrat duga, te 1,5 mlrd. godišnje za redovnu isplatu dodatka na mirovine.

Nećemo dozvoliti da umirovljenike bilo tko obmanjuje, napominje zastupnica. Za predložene zakone ćemo glasati jer je i povećanje od 10 kuna bolje nego ništa. Međutim, ne možemo prihvatiti da im se prodaje iluzija kako ih čeka bolji život ili povećanje mirovina.

Marija Bajt (HDZ) opovrgnula je njen navod da Klub zastupnika HDZ-a i hrvatska Vlada trguju s umirovljenicima. Naglasila je da je poboljšanje položaja umirovljenika zacrtano njihovim predizbornim programom, kao i programom hrvatske Vlade te da se čini ono što je u ovom trenutku u Hrvatskoj moguće, s obzirom na raspoloživa proračunska sredstva.

Silvano Hrelja također smatra neutemeljenim izjave zastupnice Antunović o političkoj trgovini s umirovljenicima. Demantirao je i njenu tvrdnju da nakon ovih zakonskih promjena neće biti ništa od povećanja mirovina, a prigovorio joj je i da je krivo i neutemeljeno interpretirala razliku i odnose u neoporezivim osnovicama plaća i mirovina.

Predložene novele u duhu demokracije

Durđa Adlešić je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a i DC-a poduprla predloženi paket zakona, izrazivši zadovoljstvo što ga podržavaju i opozicijske stranke. To bi trebalo jamčiti da se radi o kvalitetnim propisima, što se može zaključiti i na temelju potpore koju su predloženim rješenjima dali predstavnici umirovljenika u Hrvatskom saboru.

S obzirom na to da se povećava broj članova Upravnog vijeća HZMO-a koje predlažu osiguranci, umirovljenici i poslodavci, na račun onih koje imenuje Vlada RH, može se reći da su predložene izmjene u duhu demokratizacije i približavanja mirovinskog sustava potrebama korisnika.

Po ocjeni njenih stranačkih kolega novele Zakona o mirovinskom osiguranju su poštenu pokušaj da se usklađivanjem mirovina s rastom plaća dugoročno isprave nepravde prema umirovljenicima. Primjenom tog rješenja spriječiti

će se pad udjela prosječnih mirovina u prosječnim plaćama i omogućiti njihov veći realni rast, što bi trebalo značiti i porast standarda umirovljenika. Dakako, efekti te mjere, kao i uključivanja spomenutog dodatka u mirovinsku osnovicu, bit će vidljivi već nakon srpnja ove godine odnosno prvog usklađivanja. S obzirom na to da je Vlada predložila i izmjenu sastava Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje na način da se poveća broj članova koje predlažu osiguranci, umirovljenici i poslodavci, na račun onih koje imenuje Vlada RH može se reći da je ovaj zakonski prijedlog u duhu demokratizacije i približavanja potrebama korisnika.

Klub zastupnika HSLŠ-a i DC-a prihvaća sve predložene izmjene i dopune Zakona o mirovinskom osiguranju, u uvjerenju da izravno pridonose boljem materijalnom i socijalnom statusu umirovljenika koje su dosadašnje zakonske odredbe nepravdno uvrstile u krug obespravljenih i siromašnih građana, izjavila je zastupnica. Na kraju je prenijela i njihovu preporuku Vladi da temeljito analizira posljedice velike mirovinske reforme s početka 2002. godine, kad se prešlo s tekuće raspodjele na novi sustav obveznog i dragovoljnog mirovinskog osiguranja, na temelju kapitalizirane štednje.

Vlada priznaje dug

Ljubica Lalić najavila je da će Klub zastupnika HSS-a podržati predložene novele Zakona o mirovinskom osiguranju iako se time ne rješava problem mizernih mirovina. Naime, ima li se u vidu da u Hrvatskoj živi više od milijun umirovljenika i podijeli li se na njih onih 90 mln. kuna za koliko će se, prema računici Vlade, uvećati izdaci koji se namiruju iz doprinosa za dopunsko osiguranje, proizlazi da će svaki od njih godišnje dobiti 90 kuna, odnosno mjesečno 7,50 kuna. Unatoč dodatku na mirovinu koji se sada uključuje u osnovicu 72 tisuće umirovljenika i dalje će primati mirovine manje od 500 kuna (prema stanju 31. kolovoza 2003. njihova prosječna mirovina iznosi 359,24

kune), do tisuću kuna imat će 101 tisuća umirovljenika (prosječna mirovina od 766,20 kuna) a 300 tisuća njih imat će mirovine do tisuću i 500 kuna (prosjeck je 313 kuna). Značajno je, međutim, to da Vlada u obrazloženju ovog Zakona priznaje da se "u razdoblju od 1990. do 30.6.1998. iz državnog proračuna nisu osiguravala dostatna sredstva za mirovinska prava zbog čega je nastao dug prema tadašnjim fondovima mirovinskog osiguranja.

Važno je to da Vlada u obrazloženju ovog zakona priznaje da se u razdoblju do 1990. do 30.6.1998. iz državnog proračuna nisu osiguravala dostatna sredstva za mirovine, zbog čega je nastao dug prema tadašnjim fondovima mirovinskog osiguranja.

Naime, u razdoblju od 1991. do 1999. godine broj umirovljenika porastao je za gotovo 298 tisuća, tako da je 1999. bilo u mirovini milijun i 17 tisuća građana (prosječna mirovina tada je iznosila svega 35,51 posto prosječno isplaćene plaće u Republici Hrvatskoj). Od 1999. do 2002. godine broj umirovljenika porastao je za 24 tisuće a prosječna mirovina je u 2000. iznosila 38,75 posto, u 2002. 42,27 posto a u kolovozu 2003. 43,79 posto prosječne plaće. Kada bi se zadržao taj trend porasta mirovine još uvijek je dugačak put da prosječne mirovine dosegnu 70 posto prosječne plaće koliko su iznosile ne tako daleke 1988. godine, napominje zastupnica.

Kako reče, haesesovci se ne protive preuzimanju u hrvatsko zakonodavstvo isplata mirovina korisnicima koji su ostvarili mirovine radom u bivšim savezima tijekom bivše Jugoslavije, a imaju prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske. Međutim, nelogično je da udruge umirovljenika kod svojih zahtjeva nisu imale u vidu i ostale umirovljenike koji su ostvarili mirovinu u biv-

šim republikama bivše države. Riječ je, kaže, o dvije kategorije hrvatskih građana - prvi su do devedesetih godina živjeli i radili na teritoriju bivše države, ali su prognani i danas žive u Hrvatskoj, a mirovinu primaju od države u kojoj su ostvarili to pravo. Te su mirovine više nego mizerne i zajedno s dodatkom nisu dostatne za preživljavanje.

Treba voditi računa i o građanima koji su oduvijek živjeli u Hrvatskoj, ovdje plaćali poreze i samodoprinos, lani su radili i ostvarili pravo na mirovinu u susjednim republikama bivše države (mirovine im se sada isplaćuju neredovito i u simboličnim iznosima).

Po riječima zastupnice njeni stranački kolege nemaju ništa ni protiv promjene sastava Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Prava je šteta, međutim, da u tom tijelu nije sjedio natpolovičan broj članova iz redova umirovljenika u vrijeme kad je Zavod raspolagao ogromnim paketima dionica i poslovnih udjela, jer oni posve sigurno ne bi dozvolili privatizaciju na način kako se dogodila.

Povećati učešće mirovina u prosječnoj plaći

Željko Pecek (HSS), kako reče, ne očekuje nikakve efekte ovih zakonskih izmjena na prosječnog umirovljenika u Hrvatskoj, posebno za one koji imaju male mirovine. S druge strane potpuno je izvjesno da hrvatski proračun zbog toga gubi znatna sredstva (puno više od 60-ak milijuna kuna) a lokalni proračun bit će lakši za oko 30 mln. kuna, što se ne navodi nigdje u obrazloženju predlagatelja.

Zastupnik, inače, pozdravlja uključivanje dodatka u mirovinsku osnovicu, ali smatra da je ključno pitanje za koje se trebaju zalagati HSS i stranka umirovljenika, kako što prije vratiti dug onima koji nemaju vremena čekati. Osim toga, treba se izboriti za to da mirovine imaju što veće učešće u prosječnoj plaći. Prema njegovoj procjeni sada su na nivou 41 posto prosječne plaće u Hrvatskoj pa bi trebalo napraviti plan kako da barem premaše 50 posto

prosječne plaće. Po mišljenju zastupnika trebalo bi nastaviti i s dobrim trendom povećavanja osobnog odbitka ne samo umirovljenika nego i zaposlenih. Opet je došlo vrijeme da mislimo i na gospodarstvenike trebalo bi povećati osnovni osobni odbitak i na one koji obavljaju

Prava je šteta da u Upravnom vijeću HZMO-a nije sjedio natpolovičan broj članova iz redova umirovljenika u vrijeme dok je raspolagao ogromnim paketima dionica i poslovnih udjela (oni sigurno ne bi dozvolili privatizaciju na način kako se dogodila).

obrt te da im povećamo osnovni osobni odbitak, kaže zastupnik. Naime, za one koji pune državni proračun osnovica je duplo manja od ovoga što sada predlažemo za umirovljenike (na granici od 1500 kuna).

Nastavak trenda iz 2000. godine

Dragica Zgrebec (SDP) podržala je donošenje triju noveliranih zakona, uz napomenu da oni zapravo znače kontinuirano nastojanje da se mirovine nešto povećaju, ali da neće bitno utjecati na njihov rast, barem ne u ovoj godini. Kako reče, to je nastavak trenda započetog još 2000. godine, odnosno 2001. godine, kada su mirovine bile na razini od oko 1200 kuna, s minimalnim rješavanjem povrata duga umirovljenicima. Danas smo ipak došli na prosječnu mirovinu od 1720 kuna, a prije par mjeseci, u predizbornoj kampanji gotovo sve stranke su obećavale da će na neki način riješiti i preostali dio duga. Pa i produljenje trajanja tzv. malog mirovinskog zakona odnosno uključivanje dodatka u mirovinsku osnovicu, zapravo je samo povrat dijela duga umirovljenicima. Na tome bi trebalo raditi i dalje, ali u Prijedlogu proračuna je predviđeno svega 22,8 mlrd. kuna za mirovine i

mirovska primanja. To je, bez sumnje, nedostavno, jer se radi o svega 158,7 mln. kuna većoj svoti od one realizirane za istu namjenu lani.

Treba se izboriti za to da mirovine imaju što veće učešće u prosječnoj plaći (barem 50 posto).

S druge strane, u projekciji makroekonomskih pokazatelja za 2004. godinu planira se usporavanje rasta bruto društvenog proizvoda i nešto veća inflacija nego godinu dana prije, pa se ne može očekivati značajniji rast plaća.

Budući da, prema procjeni Vlade uključivanje dodatka u mirovinsku osnovicu umirovljenicima koji to dobivaju neće donijeti bitnije povećanje mirovina (svega 2 kune i 95 lipa mjesečno) oni koji primaju prosječne mirovine zasigurno neće ući u kategoriju obveznika poreza. Naime, porez se plaća samo na mirovine veće od 2550 kuna, tako da će oni s višim mirovinama ipak osjetiti nekakvo povećanje svojih neto primanja. Primjerice, umirovljenik koji mjesečno prima 3000 kuna dosad je plaćao porez na iznos od 450 kuna (76 kuna) a ubuduće ga neće plaćati.

Iz predloženih mjera vidljivo je da Vlada RH ispunjava dana obećanja i jamstva koja se tiču poboljšanja životnog standarda hrvatskih građana, izvršava obveze definirane potpisanim sporazumima i na taj način potvrđuje svoju ozbiljnost, odlučnost i vjerodostojnost.

Nije točno, kaže **Gordan Jandroković (HDZ)**, da ove izmjene neće utjecati na materijalni položaj umirovljenika. Naprotiv, predložene mjere izravno će se odraziti na poboljšanje životnog standarda oko 750 tisuća hrvatskih građana čiji je materijalni i socijalni položaj vrlo

težak. Naime, ubuduće se može očekivati rast mirovina istom stopom kojom će se povećavati i plaće, dok su dosad rasle upola manjom stopom u odnosu na realni rast plaća. Nadalje, zahvaljujući uključivanju dodatka u mirovinu, više od 720 tisuća umirovljenika imat će veća primanja, a izmjenama Zakona o porezu na dohodak omogućuje se i povećanje iznosa neto mirovina za još 34 tisuće umirovljenika. Osim toga, povećanjem broja članova koje predlažu umirovljenici, osiguranici i poslodavci u sastavu Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje osigurat će se bolja komunikacija, ali i integriranost samih umirovljenika u sustav koji o njima odlučuje.

Iz navedenog je vidljivo da Vlada RH ispunjava dana obećanja i jamstva koja se tiču poboljšanja životnog standarda hrvatskih građana, izvršava obveze definirane potpisanim sporazumima i na taj način potvrđuje svoju ozbiljnost, odlučnost i vjerodostojnost, zaključuje zastupnik. Na kraju je rekao da će poduzeti sva tri predložena zakona jer su pravedni i ostvarivi.

Ponuđeni set zakona neće donijeti rješenje problema umirovljenika, ali to je dobra tehnička priprema za konačno donošenje zakona o povratu duga.

Doista bi bilo iluzorno zatvoriti oči pred činjenicom da je jedna društvena skupina zbog nerješavanja problema s kojima je suočena formirala stranku koja je danas postala bitan politički čimbenik, pa i u ovom parlamentu, primijetio je dr. sc. **Drago Prgomet (HDZ)**. Ne misli da će ponuđeni set zakona donijeti rješenje tih problema, ali drži da je to dobra tehnička priprema za konačno donošenje zakona o povratu duga umirovljenicima. Apelirao je na Vladu da ozbiljno pristupi pripremanju tog zakonskog propisa i riješi problem na koji je ostala nijema i prošla vlada, a i ona prije 2000. (ne može se ignori-

rati odluka Ustavnog suda). Uostalom, Vlada je ovime pokazala dobru volju i razumijevanje prema ovom problemu, dok su, s druge strane, stranke umirovljenika odnosno udruge pokazale ozbiljnost, kooperativnost i razumijevanje za tešku gospodarsku situaciju u kojoj se našla država. Ne radi se, znači, ni o kakvoj trgovini, već o realizaciji ne samo predizbornih obećanja, nego i načelnih programa koji su sastavni dio programa HDZ-a i Hrvatske stranke umirovljenika.

Zastupnik je, kako reče, uvjeren u to da će plaće rasti i da je usuglašavanje rasta mirovina s rastom plaća dobar izbor.

Postignut konsenzus s HSU

Šime Prtenjača (HDZ) kako reče, ova tri zakona smatra dijelom socijalne politike hrvatske Vlade i ovog Sabora. S obzirom na različite ocjene koje su se čule u raspravi, podsjetio je na činjenicu da je s Hrvatskom strankom umirovljenika postignut konsenzus da se ide s takvim prijedlozima. Nema sumnje, kaže, da se s ovom promjenom poboljšava status oko 754 tisuće umirovljenika u Hrvatskoj, jer će se povećati osnovica koja će biti temelj za povećanje prilikom svakog narednog usklađivanja mirovina s rastom plaća. Prijeko je potrebno, kaže, promijeniti i zakone o porezu na dohodak te o oslobađanju od plaćanja participacije, kako povećanjem osnovice i neoporezivog dijela mirovine korisnici ne bi došli pod udar tih propisa. Prema procjeni zastupnika efekte ovih zakonskih promjena osjetilo bi već u ovom trenutku, a posebice u budućem razdoblju, oko milijun umirovljenika. Stoga ih treba što prije izglasati, kako bi ta kategorija građana, od kojih su mnogi već u visokoj dobi, ipak doživjela bolje dane. To nije nikakva demagogija, kao što se moglo čuti u raspravi, napominje zastupnik. Naime, tu riječ koriste oni koji su, kad se odlučivalo o sudbini hrvatske države, napustili sabornicu jer nisu vjerovali u tu državu. I danas, kad kažemo

da se želi i može bolje, oni opet u to ne vjeruju i ovdje pričaju o demagogiji.

Nema veće demagogije nego kad o brizi za umirovljenike i o vraćanju dugova govore upravo oni koji su ih u razdoblju od 90. do 2000. godine opljačkali, primijetila je **Gordana Sobol**. Čak, štoviše, do dana današnjeg nisu im to ni priznavali.

Odgovarajući na repliku, **Šime Prtenjača** je rekao da su teret stvaranja hrvatske države podnijeli svi koji su je željeli, među ostalim i velik dio umirovljenika. Upravo danas, kad više nema ratne opasnosti, pokušavamo im to vratiti.

I mali pomak umirovljenicima puno znači

Umirovljenici dobro razumiju ovu problematiku, svjesni su mogućnosti ove zemlje, poštenu su i nitko ih nema pravo omalovažavati, a kamoli strašiti s ove pozornice, izjavio je **Silvano Hrelja**, govoreći u ime Kluba zastupnika Hrvatske stranke umirovljenika. Konstatirao je da su predložene novele mali, ali kvalitetan korak za hrvatsko zakonodavstvo, ali veliki korak za umirovljeničku populaciju. Naime, vraćanje vjere u pravnu državu i nade da postoje snage koje će uvažiti njihove probleme i ispraviti nepravde, umirovljenicima puno znači.

Po riječima zastupnika, dodatak na mirovinu se dosad isplaćivao na temelju povrata duga i nije bio sastavni dio mirovine (svojevremeno je nastao kao politička zakrpa u mirovinskom sustavu i ovo je samo skidanje te zakrpe). Sredstva za tu namjenu rezervirana su, kaže, u državnom proračunu (ove godine to će koštati 1,5 mln. kuna). Činjenica je da se isplata duga sada obustavlja, te da predstoji donošenje Zakona o povratu duga umirovljenicima. A što je najbitnije, HZMO će svakom umirovljeniku obračunati dug i izdati pojedinačno rješenje o tome koliko je još preostalo za otplatu.

U ovoj godini, kaže Hrelja, uslijedit će dva povećanja mirovina - prvo prema dosadašnjem Zakonu, u prvom kvartalu

ove godine, i drugo po novom Zakonu, u trećem kvartalu. Usklađivanje mirovina s rastom plaća ujedno je i svojevrsna pozitivna diskriminacija prema umirovljenicima jer, u slučaju pada visine plaća, mirovine se neće smanjivati. Značajno povećanje mirovina može se očekivati tek od 1. siječnja 2005. godine, do kada bi se trebali stvoriti uvjeti da prosječna mirovina dosegne 50 posto prosječne plaće.

Ove godine nas očekuje i reforma mirovinskog sustava u kojem treba riješiti puno nepravdi, kaže Hrelja. Na kraju je konstatirao da su novi odnosi u socijalnom partnerstvu za svaku pohvalu, jer daju veća prava socijalnim partnerima, ali podrazumijevaju i veću odgovornost za funkcioniranje gospodarstva i države.

Lokalnim jedinicama nadoknaditi manjak prihoda

Na početku svog izlaganja **Zvonimir Mršić (SDP)** je replicirao kolegama koji su aludirali na to da samo jedna stranka - Hrvatska stranka umirovljenika, ima ekskluzivno pravo zastupati njihove interese. Kako reče, i sam govori u ime umirovljenika, posebno onih koji se ne slažu s nekim potezima upravo vodstva HSU-a. Naglasio je da, kao autentični predstavnik umirovljenika, u potpunosti podržava donošenje ovih zakona. Naime, umirovljenicima je važna svaka kuna, pa i desetak, 30 ili 67 kuna, koliko će se nekima povećati mirovine. Predložio je, među ostalim, da se u prijelaznim i završnim odredbama zakona o oslobađanju od participacije za svaki slučaj navede da zbog povećanja mirovina za 100 kuna plus 6 posto te osobnog odbitka umirovljenika, oni neće doći u poziciju da moraju plaćati participaciju za lijekove i dr.

Izrazivši zadovoljstvo činjenicom što će umirovljenici ipak dobiti nešto veće mirovine, napomenuo je da bi se neoporezivi dio dohotka trebao izjednačiti za sve građane, pa i one koji rade, a možda čak teže žive s niskim plaćama od nekih umirovljenika. Na taj način bi se i njima mogle povisiti plaće, kada bi se država odrekla dijela svojih prihoda. Izrazio je

uvjerenje da će još na ovom zasjedanju doći na dnevni red zakon što ga je predložio Klub zastupnika HNS-PGS-a, a odnosi se na tu problematiku.

U nastavku je konstatirao da nije dobra praksa da Sabor u tekućoj godini donosi zakone koji će se negativno odraziti na prihode gradova, općina i županija. Predložio je, stoga, da predlagatelj preuzme obvezu da lokalnim jedinicama namiri nedostatak poreznih prihoda koji će nastati provođenjem ovih zakona, iz Fonda za poravnanje.

Davorko Vidović je rekao da će Klub zastupnika SDP-a podržati predložene izmjene te pojasnio da bivša Vlada nije uvrstila dodatak od 100 kuna i 6 posto u mirovinsku osnovicu, jer bi time dovela u nepovoljniji položaj novih 76 tisuća umirovljenika (njihove su mirovine već sada 30 posto niže u odnosu na primanja starih umirovljenika koje zastupaju umirovljeničke udruge). Kako reče, bilo ga je sram predložiti zakon na osnovi kojeg bi umirovljenici dobili povećanje od svega 6 kuna i 40 lipa mjesečno (toliko košta jedan čipi-čips ili dvije boce vode) koliko će iznositi stvarno povećanje mirovina od 1. srpnja. Što se, pak, tiče drugih dijelova tzv. spektakularnog paketa zakona, razvidno je, kaže, da u Proračunu nije osigurano dovoljno novca niti za onu razinu prava koju su umirovljenici imali u prošloj godini.

Po njegovim riječima ranije ovim zakonom nisu bila regulirana ni mirovinska prava 100 hrvatskih državljana koji su radili u savezним organima bivše države, jer oni time zapravo dolaze u povoljniji položaj od ostalih tisuću umirovljenika koji su svoje mirovine također zaradili u Srbiji, gdje su i uplaćivali mirovinski doprinos.

Nije točno da HSU zastupa samo stare umirovljenike, prigovorio je **Silvano Hrelja**, te zamolio da mu se ne imputira ono što nije rekao. Kako reče, sada prvi put čuje da je ministra bilo sram predložiti da se dodatak od 100 kuna plus 6 posto ugradi u mirovinu, iako su umirovljeničke udruge to tražile u više navrata.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) ponovila je da su predložena rješenja samo

mali pomak a ne spektakularna, kako to ironično prikazuje zastupnik Vidović. Da je gospodin Vidović kao ministar bio tako spektakularan kao danas, kao zastupnik, sada bi umirovljenici bili u puno boljem položaju, zaključila je.

Nakon toga je predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** zaključio raspravu o ovom paketu zakona.

Izjašnjavanje

U nastavku sjednice uslijedilo je glasanje. Prvi je bio na redu Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o porezu na dohodak. Predstavnik predlagatelja mr.sc. **Ivica Mladineo**, pomoćnik ministra financija i ravnatelj Porezne

uprave, najprije se očitovao o amandmanskom zahtjevu Kluba zastupnika HNS-PGS-a, da se osobni odbitak za zaposlene poveća s 1500 na 2000 kuna. Pojasnio je da Vlada ne prihvaća taj amandman, jer bi za njegovu realizaciju trebalo osigurati značajna sredstva u Proračunu. Nato je predstavnik Kluba zastupnika, **Dragutin Lesar**, napomenuo da bi usvajanjem ovog amandmana državna blagajna bila lakša za samo milijardu i 750 mln. kuna, dok bi smanjenje PDV-a državu koštalo 3 milijarde. Inzistirao je da se o njihovu prijedlogu glasuje, ali nije dobio potrebnu većinu zastupničkih glasova.

S drugim amandmanskim zahtjevom zastupnici HNS-a i PGS-a su imali više sreće. Naime, Vlada je na njihovu ini-

cijativu obvezala Odbor za zakonodavstvo Hrvatskog sabora da u roku 15 dana od donošenja noveliranog Zakona o porezu na dohodak utvrdi i izda njegov pročišćeni tekst (dopuna članka 8.) **Uz tu amandmansku korekciju jednoglasno je donesen Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dohodak. U predloženom tekstu, korigiranim istovjetnim amandmanom, donesen je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju. Jednoglasno je usvojen i Zakon o izmjenama Zakona o oslobođanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj.**

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O ŽELJEZNICI

Odgodena primjena zakonskih odredbi o financiranju

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli Zakon o željeznici, u tekstu predlagatelja - Vlade Republike Hrvatske. U svojoj završnoj riječi predstavnik predlagatelja, ministar Božidar Kalmeta potvrdio je da se radi o odgodu, a ne o odustajanju od modernizacije Hrvatskih željeznica budući da su one i za ovu Vladu od strateškog državnog interesa.

Predloženim se izmjenama zapravo propisuje način financiranja željezničke infrastrukture, jer postojeći u sadašnjim okolnostima fiskalne politike nije ostvariv. Izmjenom ovog zakona i odgodom njegove primjene na godinu dana, Vlada ne odustaje od programa modernizacije Hrvatskih željeznica. Međutim, zbog naslijeđenih financijskih obveza, i izgradnje autoceste nije moguće započeti s još

jednom velikom investicijom. U potpunosti su ujedno osigurana financijska sredstva za plaće i redovito održavanje infrastrukture, koja se oslanja na one domaće tvrtke koje prate razvoj i dinamiku željezničkog prometa. Iz redova parlamentarne oporbe čula su se upozorenja da bi najavljena odgoda modernizacije željeznica mogla dovesti do teških posljedica za Republiku Hrvatsku i njezinu prometnu poziciju spojnice Podunavlja i Mediterana, u ovom dijelu Europe.

O PRIJEDLOGU

Zakon o željeznici donio je Hrvatski sabor na 34. izvanrednoj sjednici, u srpnju 2003. godine. Člankom 32. navedenog Zakona propisan je i način financiranja željezničke infrastrukture koji u

sadašnjim okolnostima fiskalne politike nije ostvariv. Planirani početak primjene Zakona u novonastalim okolnostima nije primjeren mogućnostima za adekvatnu primjenu, te se predlaže odgoda početka njegove primjene. S obzirom na iznesene okolnosti, te polazeći od svrhe i cilja donesenog Zakona, pojedine odredbe Zakona potrebno je izmijeniti. Budući da je Zakonom utemeljena obveza Državnog proračuna Republike Hrvatske nad željezničkom infrastrukturom, predloženom izmjenom dopušten je širi prostor da se prilikom osiguravanja financijskih sredstava usmjerava na više različitih izvora i modaliteta financiranja.

Predložene izmjene ovog Zakona omogućavaju nastavak dosadašnjega ubiranja proračunskih prihoda od trošarina na nafte derivate u korist Državnog proračuna, a potrebe financiranja željezničke infra-

strukture iz Proračuna osiguravat će se iz drugih izvora prihoda, sukladno prioriteta financijske politike. Prijedlogom Državnog proračuna RH za 2004. godinu, nisu osigurana dostatna financijska sredstva za realizaciju zacrtanih ciljeva temeljem kojih je postavljen rok primjene Zakona, te se predlaže njegova prolongacija od godinu dana od predviđenog roka. Temeljem odredbi utvrđenih Poslovnikom, predlagatelj Vlada Republike Hrvatske, predložila je primjenu hitnog postupka.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovala su se i nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje predloženoga zakonskog teksta, ne protiveći se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku, te da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nije iznio primjedbe.

Odbor za financije i državni proračun raspravio je predloženi tekst kao zainteresirano radno tijelo. Uvodno je predstavnik predlagatelja istaknuo da predložene izmjene omogućavaju nastavak dosadašnjeg ubiranja proračunskih prihoda od trošarina na naftne derivate u korist Državnog proračuna, a potrebe financiranja željezničke infrastrukture osiguravat će se iz drugih izvora, sukladno prioriteta financijske politike. Iz navedenog razloga predložio je brisanje odredbe članka 31. stavak 1., točka 2. kojom je propisano da se sredstva iz prodajne cijene naftnih derivata u visini od 0,60 kuna po litri namjenjuju održavanju željezničke infrastrukture, kao i brisanje članka 32. važećeg Zakona. Odbor je podržao primjenu hitnog postupka, a u raspravi je upozoreno da se prijedlogom smanjuju sredstva namijenjena bržem restrukturiranju i razvoju željeznica, što nije dobro jer se time usporavaju investicije u željeznici koja posluje na granici preživljavanja. Na taj će način biti onemogućeno njeno približavanje normama koje vladaju u zemljama Europske unije. Podržan je prijedlog

da se omogući razvoj željeznice u cjelini iz drugih izvora prihoda, a ne iz dijela sredstava ostvarenih od prodaje naftnih derivata. Osim toga, naglašeno je da se ne smije zadržati mehanizam financiranja koji bi osiguravao direktan priljev financijskih sredstava željeznici. Nakon provedene rasprave Odbor je odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje Zakona o izmjenama Zakona o željeznici.

Odbor za pomorstvo, promet i veze raspravio je predloženi zakonski tekst kao matično tijelo. U raspravi su četiri člana Odbora - zastupnici **Radimir Čačić (HNS)**, **Slavko Linić (SDP)**, **Antun Peruško (SDP)** i **Dorothea Pešić-Bukovac (IDS)** sukladno članku 51. Poslovnika iznijeli izdvojeno mišljenje. Njime ne podržavaju predložene izmjene Zakona o željeznici. Smatraju kako rečene izmjene znače definitivno odustajanje od razvojnog projekta željeznice, čime se ugrožava gospodarski rast i narušava makroekonomska stabilnost. Nakon provedene rasprave Odbor je predložio Hrvatskom saboru donošenje predloženoga zakonskog teksta.

AMANDMANI

Na predloženi tekst amandmana je podnio zastupnik **Radimir Čačić (HNS)**. Predložio je da se brišu članci 1, 2, 3, 4. i 5. U iznijetom obrazloženju koje se odnosi na prvi amandman, odnosno članak 1. zastupnik Čačić je ocijenio da predlagatelj ovim prijedlogom ukida jedan od značajnih izvora sredstava za financiranje željezničke infrastrukture, što znači odustajanje od razvojnog koncepta željeznice čime se ugrožava gospodarski rast i narušava makroekonomska stabilnost. U obrazloženju za slijedeći amandman, istaknuo je da predloženim člankom 2. predlagatelj napušta razvojni projekt željeznice čime ugrožava gospodarski rast i narušava makroekonomsku stabilnost.

Prijedlog da se briše članak 3. obrazlaže pak izuzetnim značajem razvoja željeznice za Republiku Hrvatsku u smislu gospodarskog rasta i osiguranja makroekonomske stabilnosti. Time je

neprijemno odgađati primjenu Zakona o željeznici. U obrazloženju za preostala dva amandmana koji se odnose na prijedlog da se brišu članci 4. i 5. zastupnik Čačić je napomenuo da bi ukidanjem Uredbe o izmjeni Zakona o željeznici ostao nedefiniran početak primjene odredbe članka 32. stavka 4. Zakona o željeznici. Kako Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o željeznici, s Konačnim prijedlogom zakona nema svrhu, isti ne treba niti prihvatiti.

RASPRAVA

U ime predlagatelja uvodno je izlaganje iznio ministar mora, turizma, prometa i razvitka, **Božidar Kalmeta**. Naglasio je da je predloženi tekst potrebno donijeti po hitnom postupku, odnosno prije prihvatanja Proračuna za 2004. godinu. Prijedlogom se predlaže brisanje odredbe 31. stavka 1., točke 2. kojim je kao jedan od izvora financiranja željezničke infrastrukture, utvrđena naknada na naftne derivate. Predlaže se brisanje i članka 32. kojim se utvrđuju uvjeti, način i obveznici uplate naknade na naftne derivate u visini od 0,60 kuna po litri, kao i izmjena članka 44. koja predviđa odgodu primjene Zakona na jednu godinu budući da je zakonski tekst predvidio da stupi na snagu 1. siječnja 2005. godine. Ovdje se predlaže da se on prolongira za godinu dana, odnosno za 1. siječnja 2006. godine.

Vlada ne odustaje od programa modernizacije HŽ-a

Naglasio je da će se navedenih 0,60 kuna ili oko 1,4 milijarde kuna i ovako predloženom izmjenom Zakona izdvajati iz Državnog proračuna, a ne kao što je predviđeno izravno iz cijene naftnih derivata. U ovom trenutku ne mislimo da je vrijeme za povećanje naftnih derivata. Drugi je razlog to što bi se izravnim izdvajanjem 0,60 kuna iz naknade za naftne derivate povećao deficit Državnog proračuna i rezultiralo negativnim posljedicama na konačni iznos deficita središnje države. Iako su predloženi poslovi oko restrukturiranja Hrvat-

skih željeznica u budućnosti potrebni, iz navedenih je razloga opisane poslove potrebno prolongirati u predloženom vremenskom roku. Imajući u vidu i investicije oko izgradnje autocesta nije moguće započeti još jednu veliku investiciju, ali to ne znači da u potpunosti nisu osigurana financijska sredstva za plaće u Hrvatskim željeznicama, redovito održavanje infrastrukture i za dio kapitalnih investicija koje se uglavnom oslanjaju na "Đuru Đakovića, "Janka Gredelja" i "Radu Končara". Izmjenom ovog Zakona i odgodom njegove primjene na godinu dana, Vlada ne odustaje od programa modernizacije Hrvatskih željeznica što i nadalje ostaje njenim strateškim interesom.

Zamolio je zastupnike da uvažavaju iznijete razloge i donesu predloženi zakonski tekst po hitnom postupku.

U ime Odbora za pomorstvo, promet i veze govorio je predsjednik Odbora, zastupnik **Radimir Čačić**. Napomenuo je da je Odbor većinom glasova podržao donošenje Zakona, a zatim obrazložio stavove četiri zastupnika koji su iznijeli izdvojeno mišljenje. Ocijenio je da se Vladinim zakonskim prijedlogom odustaje od minimalnog standarda održavanja i sanacije infrastrukture u dijelu željeznica. Predložio je da se o ovoj temi u Saboru provede posebna rasprava, ocjenjujući da se predloženim zakonskim propisom bitno narušava gospodarska spremnost i konkurentnost tvrtki poput Končara, Gredelja i Đakovića. Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Živko Nenadić (HDZ)**. Smatra da nije točna konstatacija da se radi o odustajanju od modernizacije željeznica. Napomenuo je ujedno da ovo nije bio zaključak Odbora, već mišljenje. Predsjedavajuća je konstatala da je Odbor podržao donošenje predloženog zakonskog teksta, a zastupnik Čačić iznio je izdvojeno mišljenje četvero članova Odbora.

Predsjednik Odbora za gospodarstvo, zastupnik **Gordan Jandroković** iznio je osnovne akcente koji su se čuli na raspravi ovog radnog tijela. Članovi Odbora konstatali su da je modernizacija Hrvatskih željeznica nužna. Većina

članova Odbora ujedno je podržala Vladin projekt, jer smatra da su dugovi i prenijete obveze opravdan razlog za njegovu odgodu. Naglasili su da Vlada i ove godine izdvaja znatna sredstva za Hrvatske željeznice, što ukazuje na spremnost da se nastavi s projektom njene modernizacije. Manji dio članova Odbora izrazio je stajalište po kojem ovaj zakonski prijedlog ne bi trebalo prihvatiti. Svako smanjenje ulaganja u modernizaciju, ocjenjuju oni, iziskivat će u narednom periodu još veće investicije. Dio članova zatražio je glasovanje o izdvojenom mišljenju. Navedeno izdvojeno mišljenje odnosi se na prijedlog da se o ovoj točki dnevnog reda glasuje nakon glasanja o Državnom proračunu. Ocjenjuju da se bez saznanja o prihodovnim i rashodovnim stavkama ne može zauzeti stajalište o navedenoj točki dnevnog reda. Na kraju rasprave, svi sudionici su podržali pristup po kojemu je modernizacija željeznica nužna, a većina se suglasila da se zbog prenijetih obveza državnog proračuna mora odgoditi realizacija nekih strateških projekata, među ostalim i modernizacija željeznice.

Nakon provedene rasprave Odbor za gospodarstvo većinom je glasova predložio donošenje zakona o izmjenama Zakona o željeznici.

Što je dovelo do agonije željeznice?

Zatim se pristupilo raspravi po klubovima parlamentarnih stranaka. Prvi je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Damir Kajin**. On je izrazio čuđenje najavom Vladinog državnog tajnika o predstojećim radovima i gradnji pruge na dionici Pula - Rijeka, koja podrazumijeva i probijanje tunela Učka ili Čičarija. Ovu, inače dobru ideju, mi pozdravljamo, ali podsjećamo da se od najave poslova i otvaranja radova još prije desetak godina, nije daleko odmaklo. Podsjetio je zatim na kronologiju zakonskih odluka koje su se odnosile na izgradnju i modernizaciju željezničke mreže u Republici Hrvatskoj. Svojedobno se govorilo kako će se u periodu između 2003. i 2007. godine

u željezničku infrastrukturu uložiti 400 milijuna USA dolara. Podsjetio je zatim i na okolnosti koje su dovele do agonije željezničkog prijevoza, navodeći u prvi plan ratne okolnosti i prekid prometa između Zagreba i Beograda. Time je i Riječka luka ostala bez poslova, a slični argumenti mogu se upotrijebiti i za stagnaciju pruge na dionici između Ploča i Sarajeva, odnosno dalje prema Budimpešti. Rezimirajući ranije donešene odluke, zastupnik je podsjetio i na nezadovoljstvo Kluba zastupnika IDS-a, zbog toga što se financiranje nerentabilnih pruga prebacivalo na županije, odnosno lokalnu zajednicu.

Osvrnuo se zatim na predloženi zakonski tekst, ističući da se temeljni dio odnosi na financiranje željezničke infrastrukture i to kroz članak 32. stavak 4. koji govori da se "naknada plaća po litri isporučenih i uvezenih naftnih derivata u visini od 0,60 lipa i to na račun Hrvatskih željeznica od 1. siječnja 2004. godine". Napomenuo je da željeznički sustav treba spasiti, te iznio broj prevezenih putnika i robe iz 1989. godine. Nakon okončanja rata ovi su se brojevi postupno, ali vrlo sporo približavali predratnim vrijednostima iako ih nisu dosegli. Smatra, međutim, da građani neće prihvatiti financiranje oporavka željeznica tako što će plaćati veću cijenu goriva, odnosno benzina. Zato još preostaju potezi poput preraspodjele pojedinih stavki Proračuna, odnosno povećanje prijevoza tereta i putnika. Ukupno kretanje gospodarstva, međutim, nije ohrabrujuće. Ni turizam ove godine neće dosegnuti ranije rezultate, imajući na umu Europsko nogometno prvenstvo u Portugalu i Olimpijske igre u Ateni tijekom ljetnih mjeseci, ocijenio je zastupnik Kajin. Na željeznici je, međutim, počelo smanjivanje broja zaposlenika, što se može ocijeniti kao racionalnije poslovanje. Na kraju je spomenuo potrebu povezivanja istarskih prometnih koridora, budući da željeznica mora koristiti put preko Kozine, Divače i Ljubljane kako bi se došlo do Buzeta u Istri. Ovu je mrežu ujedno potrebno obnoviti, jer se na pojedinim dionicama vozi tek 10 kilometara na sat. Mi smo protiv

poskupljenja nafte i benzina, te podržavamo modernizaciju, zaključio je zastupnik Kajin navodeći da će biti suzdržan prilikom odlučivanja o rečenom zakonskom prijedlogu.

Željeznica spaja kontinentalnu i mediteransku Hrvatsku

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić**. Ocijenio je da bi provedba ovog zakona značila odgodu modernizacije Hrvatskih željeznica s teškim posljedicama za Republiku Hrvatsku i njezinu poziciju spojnice Podunavlja i Mediterana. Poanta se sastoji u tome da Vlada ne odustaje od modernizacije, ali je neće provesti. I on je govorio o prethodnim vremenskim ciklusima kada je izostalo potrebno ulaganje u sanaciju šteta i modernizaciju infrastrukture. Takve okolnosti istovremeno dovode do pada prihoda, posebice na najfrekventnijem 10-tom koridoru koji spaja istok sa zapadom Hrvatske. Ove su okolnosti pridonijele rastu prometa slovenskih luka, a ako se sadašnji trend nastavi, "za par godina možemo se pozdraviti sa tzv. jadranskom orijentacijom Hrvatske". Sličnu će sudbinu doživjeti i riječne luke u Vukovaru, Osijeku, Slavanskom Brodu i Sisku, te dionica Osijek - Gabuš - Vinkovci. Odustane li se od započete modernizacije u pitanje se dovode i proizvođači pružnih vozila, "Đuro Đaković", "Janko Gredelj" i "Rade Končar", upozorio je zastupnik Tadić. Nisu do kraja jasne namjere Vlade, odnosno, znači li ovaj prijedlog jednogodišnju odgodu, ili se cijeli projekt naprosto sužava. Prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, Hrvatska do 2006. godine mora liberalizirati promet na svojim prugama, a nakon toga raspisivati koncesije za status operatera na pojedinim željezničkim koridorima te sudjelovati u koncesijama u susjednim državama. Od iznimnog je interesa da se HŽ izbori za operatera na Vc koridoru koji jamči visoki profit, te veće zapošljavanje. Ukoliko se bude zaostajalo u modernizaciji, ovaj će cilj biti propušten nekoj od razvijenijih zemalja. Zabrinjava ujedno što je Vlada

radi navedenih stavki odustala, odnosno odgodila modernizaciju pruga ne navodeći nikakvo alternativno rješenje. Zabrinjava što Vlada radi navedenih stavki u Proračunu odgađa modernizaciju Hrvatskih željeznica ne nudeći nikakvo alternativno rješenje. Dakle, s jedne je strane prihvatljivo porezno davanje na naftne derivate za izgradnju autocesta, ali isti model ne može se primijeniti kada se radi o modernizaciji željezničke infrastrukture. Upozorio je da Klub zastupnika HSP-a nije za ovakav zakon, ocjenjujući da je Vlada trebala iznaći načine financiranja jer će u protivnom posljedice biti nesagledive. Podsjetio je ujedno i na ranije inicijative da se što prije prijeđe na sustav prijevoza šlepera i kamiona niskopodnim vagonima kako bi se rasteretila cestovna dionica između Splita i Zagreba.

Za ispravak netočnog navoda ponovno se javio zastupnik **Živko Nenadić (HDZ)**. Smatra da nije točna konstatacija da Vlada ništa ne nudi kao kompenzaciju odustajanjem od ovih 0,60 kuna po litri goriva. Malo prije resorni ministar naveo je da za ovu godinu nude 25% veća sredstva iz Državnog proračuna od prošlogodišnjeg iznosa.

Ne smije se dozvoliti daljnja stagnacija

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik **Željko Pavlic**. On je istaknuo da neće podržati predložene promjene, jer se time dovodi u pitanje provedba jednog od najkapitalnijih razvojnih projekata u Republici Hrvatskoj. Podsjetio je zatim na oprečna razmišljanja koja su se povodom obnove željeznica čula i u redovima Vlade, između ministara Šukera i Kalmete oko sudbine nagibnih vlakova i rekonstrukcije ličke pruge. Smatra međutim, da se radi o "ispuštanju dimne zavjese", kako bi se prikrila činjenica da ova Vlada nema hrabrost prihvatiti izazove razvoja i provođenje velikih razvojnih projekata. Klub zastupnika LIBRE neće podržati predložene promjene, a postojeći Zakon o željeznici donesen je prije samo nešto više od 6 mjeseci. Tada je

odlučeno da se podigne kvaliteta željezničkih usluga, a cjelokupni promet prilagodi smjernicama Europske unije. Uz porast prijevoza robe i tereta, planirano je da se nabavi 13 garnitura nagibnih vlakova, 70 klasičnih motornih vlakova, modernizira 511 putničkih i 5130 terečnih vagona, te nabavi 1547 novih terečnih vagona. Većinu ovih poslova dobile bi domaće tvrtke, a time bi se obnovile stare kompozicije i lokomotive koje po nekim dionicama voze svega 10 do 20 km/sat.

Po općim pokazateljima Hrvatske željeznice zaostaju ne samo za zemljama Europske unije, već i za zemljama srednje i istočne Europe. Odogodom primjene Zakona o željeznici na navedeni rok, ovo bi se zaostajanje još više produbilo, upozorio je zastupnik Pavlic. Hrvatska se nalazi na čak tri važna koridora kojim se povezuje Jadran sa svojim zaleđem, pa to predstavlja veliki izazov za sve potencijalne kupce ili preuzimatelje. Bivša je Vlada imala viziju da Hrvatska postane jedna od tri regionalna lidera u prijevozu robe i putnika željeznicom. Ona je ujedno donijela i petogodišnji plan restrukturiranja gdje bi za obnovu bilo uloženo ukupno čak 15,5 milijardi kuna. Navodeći moguće posljedice ovakvih odluka, zastupnik je ocijenio da može doći do zaustavljanja u ispunjavanju preuzetih sporazuma, otpuštanja i upitne egzistencije većeg broja djelatnika HŽ, te smanjenju investicija u već navedenim domaćim tvrtkama koje se bave izradom infrastrukture, lokomotiva i vagona za željeznicu. Ogdoga provođenja ovog projekta može ujedno usporiti planirani gospodarski rast i time narušiti makroekonomsku stabilnost.

Zbog svih navedenih razloga nećemo prihvatiti ovaj Zakon, već se zalažemo za nastavak ovog kapitalnog razvojnog projekta, zaključio je zastupnik Pavlic.

Usljedio je nekoliko ispravaka netočnih navoda. Prvo je zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** konstatirao da je iznjet veliki broj netočnih i tendencioznih tvrdnji. Osobito smatra da je netočna tvrdnja kako Vlada vodi alibi politiku. Smatra da je upravo prijašnja Vlada koju je podržavao zastupnik Pavlic, donosila

odluke bez pokrića, a njene se posljedice i danas osjećaju. Zastupnik **Velimir Pleša (HDZ)** ocijenio je kao netočnu tvrdnju da je bivša Vlada imala sasvim drugu viziju. Smatra da je ta vizija bila vidljiva tek tri mjeseca prije izbora i predstavljala je primjer nečega što se nije moglo ispuniti, nego se ostavljalo nekom drugom. Zastupnik dr.sc. **Marko Turić (HDZ)** smatra da nije točno kako ova Vlada neće nastaviti s razvojem i modernizacijom. Ne može se ući, međutim, u nabavku nagibnih vlakova bez izrađene investicijske studije i objave javnog natječaja. Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** smatra da nije točna tvrdnja kako se ova Vlada nema hrabrosti nositi s izazovima. Ona to zna i može, ali je istovremeno naslijedila unaprijed potrošenih 6,5 milijardi kuna, a ujedno 16 milijardi kuna duga dolazi na naplatu ove godine. Sve su to okolnosti na koje ova Vlada nije mogla utjecati.

U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a i DC-a govorio je zastupnik **Mate Brlečić**. Uvodno je istaknuo da prihvaća obrazloženje predlagatelja zakona, te navedenu osnovu za hitni postupak. Preusmjeravanje dijela trošarina za gorivo na razvoj željezničke infrastrukture što sadašnji zakon predviđa, može dovesti do smanjenja proračunskih prihoda i dodatnog zaduživanja države, a u konačnici može uzrokovati povećanje inflacije. Općenito gledano, snažno opterećenje cijena motornih goriva visokim davanjima, dovodi do dvojbene rezultata u državi. Ukoliko cijena goriva postane veća nego u susjednim državama, građani će gorivo kupovati izvan Hrvatske. Nadalje, povećanje cijena gotovo uopće ne dotiče tranzitni promet, jer moderna putnička i teretna vozila mogu proći cijeli naš teritorij bez uzimanja goriva. Ovom situacijom Vlada se, međutim, dovodi u veoma neugodnu poziciju jer je potrebno obaviti modernizaciju infrastrukture, a istovremeno i spriječiti daljnje zaduživanje zemlje.

Prilikom određivanja državnih prioriteta željeznice moraju zauzeti vidno mjesto, zajedno s izgradnjom autoputa do Dubrovnika i kanala Dunav - Sava. Jasno je da se sve ne može graditi isto-

vremeno, jer je riječ o kapitalnim investicijama. Potrebno je odrediti prometnu razvojnu strategiju i navesti izgradnju infrastrukture, te obrazložiti prioritete. Pozvao je Vladu i nadležna ministarstva da iskoriste odlaganje početka primjene Zakona o željeznici, te do kraja 2004. godine odrede prioritete razvoja prometa u Hrvatskoj. Rokovi izgradnje ne smiju podlijegati zbog pritiska ili želja raznih prometnih lobija, već se moraju temeljiti na realnim pokazateljima. Nadalje, razvoj prometne infrastrukture nije posao samo jedne Vlade, jer se mnogi elementi grade u periodu od 10 godina. Pozvao je sve stranke da ulože napor i postignu suglasnost oko temeljnih razvojnih pitanja prometne infrastrukture. Željeznička mreža, uz pomorski i riječni promet ujedno predstavlja ekološki najprihvatljiviju granu prometa, a prednosti se ogledaju i u daleko većoj prometnoj sigurnosti. Smatra da izravno preusmjeravanje dijela trošarina nije kvalitetno rješenje, te je pozvao Vladu da zajedno s prometnim stručnjacima napravi listu prioriteta razvoja prometne infrastrukture Republike Hrvatske.

Ova vlast ne odustaje od razvojnih projekata

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Živko Nenadić**. Obrazložio je razloge zbog kojih inače kratak prijedlog izmjene zakona izaziva puno polemike. Smatra da je prijašnja Vlada ovaj zakon donijela pred izbore, pa je on ujedno bio opterećen i vođen obećanjima koja bi netko drugi trebao izvršiti. Podsjetio je ujedno i na riječi resornog ministra koji je najavio ulaganja u željeznice, veća čak za 25% u odnosu na prošlogodišnja. Objasnio je zatim i razloge zbog kojih se primjena odgađa za godinu dana, ističući u prvi plan visinu duga i ranije već potrošena financijska sredstva. Podsjetio je zatim i na stavove Sindikata strojovođa koji ukazuju na potrebu modernizacije HŽ-a, s ciljem osiguranja odvijanja sigurnog i urednog prometa dostojnog hrvatskih građana. Ovaj cilj i mi podržavamo, ali svjesni

smo realnih okolnosti, te se ne možemo razbacivati riječima i obećanjima. Probleme je potrebno rješavati postupno i po prioritetima, a kao odgovorna stranka moramo konsolidirati Proračun, servisirati preuzete dugove, te postupno rješavati sve prioritete obveze, zaključio je zastupnik Nenadić. Mi ne smijemo ugroziti ovu državu koju bi onda netko jeftino preuzeo pod patronat i protektorat, jer HDZ-u nije do toga da se država dovede u stečaj. Zato podržavamo predloženi zakonski tekst, ali istovremeno ne odustajemo od provođenja potrebnih razvojnih projekata.

Za ispravak netočno navoda javila se zastupnica **Milanka Opačić (SDP)**. Smatra da nije točan navod da je ovaj Zakon bio motiviran predizbornim obećanjima u trenucima donošenja kojega smo mi donijeli, očekujući da ga netko drugi provede i izvrši. On je proistekao iz Prometne strategije koju je donio ovaj Sabor. Podsjetila je ujedno da je upravo predsjednik Vlade, Ivo Sanader govoreći u posljednjoj predizbornoj kampanji, napomenuo da su potrebna puno veća ulaganja za potrebe željeznica.

Linč

Za ispravak netočno navoda javila se **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Nije točno da je bivša vlast ostavila dug od 6,4 milijarde kuna. U nedostatku argumenata HDZ-e povlači joker iz rukava i govori o izmišljenom dugu koji to uopće nije jer se radi o deficitu.

Prolongiranje primjene Zakona imat će teške posljedice za cjelokupnu našu ekonomiju, a napose za HŽ koji neće biti u stanju konkurirati bilo kojem prijevozniku, napose stranom.

I njezina stranačka kolegica **Dragica Zgrebec** ustvrdila je da se ne radi o dugu već prenesenoj obvezi koju valja platiti ove godine budući da rokovi dospeljeća nisu bili u 2003. godini.

Miroslav Korenika (SDP) nije se složio s konstatacijom da će se srediti stanje na željeznici sa 25 posto više novca iz proračuna, a za mr. sc. **Marina Jurjevića** netočno je da itko želi dovesti Hrvatsku pod protektorat. Upravo obrnuto želi se modernizirati HŽ-a i već bi to bilo provedeno da nije država u smjeni vlasti.

U nastavku sjednice stavove Kluba zastupnika SDP-a obrazložio je **Slavko Linić**. Izlaganje je započeo uspoređujući sadašnje stanje na željeznici sa onim od prije pet godina. Neisplaćene plaće, sindikalni sukobi, uobičajeno tjedno dvije nesreće na željeznici i po godinu i pol dana neplaćeni računi INI, HEP-u i svim dobavljačima, te loše pruge koje su dopuštale mjestimično brzinu vlakova samo od pet do 10 kilometara na sat, "krasili" su željeznicu 1999. godine. "Pet godina kasnije nakon završene bitke za slobodu", kaže, u izvješću Svjetske banke kaže se da je u posljednje četiri godine provedeno restrukturiranje željeznice pa umjesto 20 tisuća zaposlenih željeznica sada ima 14 tisuća i 900 zaposlenih s tim da njih šest tisuća nije otpušteno već je formirano 16 trgovačkih društava koja su na tržištu. Istovremeno u HŽ-u redovito se plaćaju obveze i napokon je potpisan kolektivni ugovor, a prosječna plaća od nekih 3000 kuna porasla je danas na (neto) 4200 kuna. Da bi efekt poslovanja HŽ-a bio što veći kroz efikasan rad njezine uprave vodila se bitka za veći broj putnika i tonažu robe, a gubici koji su godišnje iznosili otprilike jednu milijardu kuna sada se spuštaju na oko 200 milijuna kuna i rezultat su, prije svega, nedovoljnih subvencija iz proračuna, a ne rada željeznice. Može li, međutim, uprava HŽ-a koja je četiri godine stabilizirala sustav željeznice kontrolirati taj sustav od 15 tisuća zaposlenih nakon poruke premijera da takvu upravu treba preispitati USKOK, pita zastupnik Linić, i kaže kako s govornice stranački premijer Sanader upućuje poziv na linč. Klub će biti protiv predloženog zakona budući da je još u kolovozu lani u Saboru donesena odluka primjene Zakona o željeznici na godinu i pol dana, dovoljno

da se provede zakonsko usklađivanje s praksom i direktivama Europske unije, a Uprava provede organizacijske promjene. Tako prolongiranje primjene zakona od dvije godine imat će teške posljedice za predviđenu stopu rasta od 3,2 posto koliko se predviđa proračunom, ali i za cjelokupnu našu ekonomiju koja ovisi o ovom projektu, napose za HŽ koji neće biti u stanju konkurirati Deutsche Balm-u niti bilo kojem drugom prijevozniku.

Jure Bitunjac (HDZ) drži da je zastupnik Linić povrijedio članak 214. Poslovnika poglavito izričući optužbe na račun premijera Sanadera spominjući tobože neki linč.

I njegov stranački kolega **Zvonimir Puljić** smatra da se zastupnik Linić ogriješio o članak 210. Poslovnika tako što nije govorio o temi rasprave nego je inscenirao linč Sanaderove Vlade, ali je mr. sc. Mato Arlović (SDP) reagirao konstatacijom da se zastupnik Puljić krivo pozvao na povredu Poslovnika.

Frano Matušić (HDZ) smatra da je netočan navod u kojem spominje pet godina nakon bitke za slobodu hrvatskog teritorija te ga podsjeća da je ta bitka završena 1998. mirnom reintegracijom. A što se tiče poziva na javni linč i politikantstva dijela aktualne Vlade naglašava da potpuno legitimno pravo Vlade da utvrdi činjenice vezane uz kupnju vagona i ugovor koji je s tim u vezi potpisan bez javnog natječaja. Legitimno je pravo Vlade da otkrije o čemu se radi, o kakvim je iznosima riječ tim više što je spomenuti ugovor sklopljen s posrednikom, a ne s proizvođačem vagona.

Poziv USKOKU da preispita rad Uprave nije poziv na linč već poziv na funkcioniranje pravne države, primijetio je **Živko Nenadić (HDZ)**. Sasvim je jasno zašto se u razdoblju od 1995. do 1999. nedovoljno ulagalo u željeznicu. Razlog - nakon završetka Domovinskog rata ulagalo se u obnovu, primijetio je **Željko Nenadić (HDZ)**. I ovaj zastupnik naglašava kako poziv na preispitivanje rada Uprave HŽ-a nije poziv na linč. Isto je tako netočan navod da je Vlada Ivica Račana imala hrabrosti donijeti odluku o izdvajanju 0,60 kuna po litri goriva za razvoj infrastrukture

jer se već tada znalo kome će pasti na leđa takav trošak. Tu se naprosto radi o promidžbenoj kampanji, zaključuje ovaj zastupnik. Mirna reintegracija Podunavlja okončana je 1998. godine, bio je prvi ispravak netočnog navoda po ocjeni **Stjepana Bačića (HDZ)**. Drži također da je netočna i konstatacija zastupnika Linića da je od 1999. na dalje povećan broj putnika i prometa tereta. Drugi podaci npr. pa i oni koje je iznio zastupnik Kajin pokazuju da to nije bilo tako. Konačno, premijer Sanader nije pozvao na linč nego samo na provjeru nekih sumnjivih radnji u HŽ-u.

"Nitko ne poziva na linč, a ponajmanje premijer Sanader, ali je vjerojatno svima stalo pa tako i zastupnicima SDP-a da se otkriju eventualne zloupotrebe sredstava poreznih obveznika", glasilo je ispravak netočnog navoda **Gordana Jandrokovića (HDZ)**.

Predloženi zakon samo na prvi pogled izgleda kao vrlo kratak zakon, ali po ocjeni Kluba zastupnika HSS-a proizvodi vrlo bitne učinke, rekao je **Luka Roić**. Klub neće glasovati za predložene izmjene Zakona o željeznicama već podržava prijedlog bivše Vlade da se dodatno izdvajaju sredstava za željeznicu. Jer ako je takav zakonski model bio uspješan za autoceste zašto ne bi bio uspješan i za željeznice. Iz učinaka koji proizlaze iz predloženog zakona očito je da je Vlada odlučila ostati na postojećoj razini razvitka naših željeznica odabirući model koji neće svaliti daljnji trošak za željeznice na leđa naših građana. Da je kojim slučajem prilikom izgradnje autocesta u Hrvatskoj bila drugačija odluka Vlade glede izdvajanja 0,60 lipa po litri benzina zastupnik vjeruje kako ovog trenutka ne bi bilo ni "A" od autocesta u Hrvatskoj, odnosno ni približno u dijelu u kojem su sada prisutne. Ne gaji iluziju da je lako donijeti odluku o daljnjem povećanju cijene benzina, a napose o izdvajanju više od milijardu kuna svake godine ili čak više za modernizaciju željeznice, ali je zato posve uvjeren da je to naša potreba. Ako se misli da je prevelik iznos od 0,60 kuna po litri goriva za željeznicu zašto Vlada nije išla s prijedlogom o upola

manjem iznosu i odredila prioritete koje ćemo razvijati tj. u što ćemo uložiti taj početni iznos sredstava. A ta sredstva ne bi bila veliki udar na standard hrvatskih građana, kaže zastupnik. Ukoliko se na željeznicama ništa ne dogodi tada ćemo i dalje imati pruge koje počesto mogu podnijeti brzinu tek od 10 i 20 kilometara na sat a to se, prije svega, odnosi na slavonske pruge i zastarjele vagone koji ne mogu udovoljiti europskim standardima. Kod toga valja znati da je hrvatski teritorij važan u povezivanju europskih koridora. Svaka se Vlada mora odrediti prema prioritetima i hrabro ocijeniti što će u datom trenutku to značiti za nju i za ukupan razvoj Hrvatske, zaključio je Roić.

Odgoda ne znači odustajanje od programa restrukturiranja

Frano Matušić (HDZ) smatra da je potpuno netočan navod da ne bi bilo niti "A" od autocesta da nije bilo hrabrosti bivše koalicijske Vlade. S tim u vezi podsjeća Roića da projekt autoceste Zagreb-Dubrovnik, a ostalih autocesta nije započeo dolaskom koalicijske vlasti 2000. već je bio stavljen samo u mirovanje dvije godine dana. "Ali je isto tako činjenica da su vaše kolege koje su tada obnašale izvršnu vlast na razini lokalne samouprave bili protiv autoceste i suprotno HDZ-ovom stavu da treba ići s autocestom Zagreb-Dubrovnik čak formirati fantomsko dioničko društvo (brzo se ugasilo) koje se zvalo brza cesta Zagreb-Split-Dubrovnik", zaključio je Matošić.

Netočno je da je ovim zakonskim prijedlogom Vlada odlučila zadržati HŽ na istom stupnju razvoja jer već viši postotak izdvajanja za proračun to demantira.

Za **Živka Nenadića (HDZ)** netočan je navod da je ovim zakonskim prijedlogom Vlada odlučila zadržati HŽ na istom stupnju razvoja. Već veći postotak

izdvajanja iz proračuna za ovu godinu to demantira i govori da će se HŽ dovesti na veći stupanj razvoja, rekao je, među ostalim, Nenadić.

U ponovnom istupu predstavnik predlagatelja ministar **Božidar Kalmeta** ponovio je da odgoda primjene Zakona ne znači i odustajanje od programa restrukturiranja željeznice. Podsjeća, međutim, da godišnje izdvajamo oko 6 milijardi kuna za izgradnju autocesta i isto toliko trebali bi za održavanje i ulaganje u infrastrukturu željeznice, a samo deficit državnog proračuna iznosi 4,5 posto ili 9 milijardi kuna. Nitko nije protiv ulaganja u željeznicu ali ima ona narodna "možeš se pokriti onoliko koliko imaš", podvukao je ministar Kalmeta. Drugo je pitanje da li se moglo ići u avanturu te se još zadužiti za određene iznose i tako financirati željeznicu i još po nešto. To je avantura i rizik koji bi nas mogli skupo stajati, i dovesti čak u pitanje status Hrvatske kao zemlje kandidata za ulazak u EU, podvlači Kalmeta. Točna je konstatacija da je HŽ redovito podmirivao svoje obveze, ali je isto tako činjenica da je lani kod banaka dizao kratkoročne kredite, a ove godine potrošeno valja platiti. Dakle, HŽ je podmirivao svoje troškove, ali je sa HŽ-a dug prenesen na državni proračun i to 2004. treba platiti, rezolutan je ministar. Nitko ne želi destabilizirati HŽ ali povjera, stanja u HŽ-u ne znači i njegovu ugrozu. Hrvatska željeznica bitna je za razvoj hrvatskih luka, a rekonstrukcija ličke pruge nije bitna samo zbog nagibnih vlakova već i zbog spoja naših luka (Splita, Zadra, pa i Šibenika) sa Zagrebom. Osim toga željeznica je jedan od preduvjeta razvoja luka. Vlada je svjesna značenja željeznice i važnosti njezinog restrukturiranja te će učiniti sve da se u datim mogućnostima ne stane s realizacijom tog projekta nego da on ide dalje.

Aktualna Vlada ima razvojne programe

U ime Kluba zastupnika HNS-PGS-a govorio je **Radimir Čačić (HNS)**. Uz nekoliko drugih ključnih obećanja koje

su bile okvir slogana HDZ-a "Pokrenimo Hrvatsku", program razvoja željeznice bio je najznačajnije podcrtan. U najvažnijem medijskom duelu između bivšeg premijera i tadašnjeg čelnika najjače opozicione stranke rečeno je da Vlada pruža premalo za program željeznice i da HDZ nije zadovoljan s politikom Vlade te da će uočavajući i shvaćajući značenje željeznice ova stranka dati znatno više. Ili se nije znalo što se govori ili se tada svjesno lagala hrvatska javnost, nastavlja zastupnik Čačić. Vladajući stalno spominju ostavljeni dug novoj vlasti od 6,5 milijardi kuna, a zastupnik kaže kako je to alibi za Vladu, odnosno za poteze koje ona mora povući. Drži kako aktualna Vlada upropaštava zemlju izvršavajući preuzete obveze prema partnerima koji joj daju potporu kao manjinskoj Vladi. Svaka Vlada može svoj razvojni koncept društva definirati na odgovarajući način. Bivša je Vlada dala sebi obvezu da pred Saborom prilikom donošenja proračuna govori i o dugogodišnjim razvojnim programima, ali je aktualna Vlada izbacila taj članak uz obrazloženje da nema razvojne programe.

Ne treba srezati šanse kada je u pitanju naša željeznica, a predloženi zakon upravo govori o potpunom rezanju te šanse.

"Ovog trenutka željeznice imaju milijardu i 574 milijuna kuna, a prošla je Vlada za to predvidjela 2,1 milijardu kuna izvornih prihoda iz proračuna plus milijardu i 300 milijuna kuna prihoda s osnova Zakona", podsjetio je Čačić te dodao kako samo za osnovno funkcioniranje sustava i njegovu sigurnost treba najmanje između 500 milijuna i milijarde kuna. Ono o čemu ovdje govorimo jeste odricanje od bilo kakve mogućnosti da naše najosjetljivije i najugroženije gospodarske djelatnosti (metalurška i strojna obrada) stanu na noge (Gredelj, Đaković, Končar). Odgodom primjene Zakona odgađamo već ranije odgođenu

njegovu primjenu i ukidamo izvorne prihode željeznici, kaže zastupnik. Smatra, međutim, da se ovdje ne radi o odgovoru već o odustajanju od primjene Zakona odnosno izvornih prihoda. Pozvao je stoga zastupnike, posebno one koji podržavaju aktualnu Vladu, da u donošenju konačne odluke o predloženom zakonu o svemu ovome dobro razmisle. Pritom, kaže, ne misli previše na disciplinirani korpus HDZ-ovih zastupnika jer je tu već donesena odluka. Zastupnik razumije da svaka Vlada ima svoje prioritete i on ih osobno poštuje, a napose obveze koje Vlada ima prema svojim koalicijskim partnerima, ali dodaje da ne treba srezati šanse kada je u pitanju željeznica, a predloženi zakon upravo govori o potpunom rezanju šansi, i zato ga Klub neće podržati.

Uslijedili su ispravci netočnih navoda. Nije točno da Vlada spominjući potrošenih 6,5 milijardi kuna traži sebi alibi za poteze koje mora povući, već tom izjavom bivši ministar Čačić traži sebi alibi, rekao je **Živko Nenadić (HDZ)**. Netočna je Čačićeva konstatacija da je program razvoja željeznice naj snažnije podcrtan u programu HDZ-a, rekao je **Željko Nenadić (HDZ)**. Da je HNS-ov zastupnik pročitao jamstvenu karticu koju je u predizbornoj kampanji potpisao dr. Sanader onda bi vidio što je naj snažnije podcrtano u programu HDZ-a. Isto je tako netočan navod da nema stvorenih obveza koje dospijevaju 2004. godine, jer prema predloženom na naplatu dolazi oko 3,5 milijuna kuna stvorenih obveza glede izgradnje autocesta. **Vladimir Pleško (HDZ)** kako nije točna konstatacija da prošla Vlada, točnije ministarstvo na čijem je čelu bio gospodin Čačić, nije stvorilo financijske obveze za 2004. godinu i slijedeće godine. Potkrepljujući tu tvrdnju zastupnik se prisjetio ugovora o financiranju i sufinanciranju određenih projekata u komunalnoj infrastrukturi gdje su troškovi prebačeni na ovu, ali i slijedeće proračunske godine, a sve u cilju provođenja lokalne politike na području Krapinsko-zagorske županije. "Bivša je Vlada imala veliki broj ministara, a vi ste, gospodine Čačiću, među njima

bili najnestašniji jer ste prekoračenje u potrošnji prenijeli u slijedeću godinu, a da niste niti pitali ovaj Sabor", podvukao je **Niko Rebić (HDZ)**. "Na vašu radost uspjete malo usporiti program, ali će ova Vlada pokrenuti Hrvatsku", zaključio je ovaj zastupnik.

Branimir Pasecky (HDZ) drži da je cijela Čačićeva patetična tirada netočna, te da je dug tog bivšega ministra razlog za odgodu, ali ne i za odustajanje od projekta. Tek za godinu dana može se postaviti pitanje aktualnoj Vladi je li ona odustala ili odgodila projekt, a danas to može utvrditi samo vračara i samo su floskule za javnost.

Aktualni je premijer doista izrazio nezadovoljstvo ulaganjem bivše Vlade u HŽ-e, primijetio je **Darko Milinović (HDZ)**. Ove godine, pak, aktualna Vlada ulaže 25 posto više sredstava u HŽ-e nego bivša Vlada. Uz to, mandat ove Vlade traje četiri godine, a ne jedan ili dva mjeseca kako bi netko drugi htio, zaključio je Milinović.

Gordan Jandroković (HDZ) kaže kako nije točna konstatacija da Vlada nema razvojnih programa. Baš obrnuto ima ih. Netočan je i navod teza kako je dokazano da nema prenesenih obveza. Naprotiv dokazano je da prenesenih obveza ima, tvrdi zastupnik.

"Nisu ispravljani netočni navodi jer izneseni podaci o ugovornim obvezama nisu prenesene obveze", uzvratilo je **Radimir Čačić (HNS)**.

Ivan Jarnjak (HDZ) drži da je netočan navod zastupnika Čačića kako je ova Vlada zaustavila razvoj metalopredavačke industrije (Končar, Đaković). Upravo obrnuto bivša je Vlada bez natjecanja direktnim dogovorom na tajnoj sjednici donijela odluku da za 600 milijuna kuna u inozemstvu naruči vatrogasna vozila te je u tom smislu, kaže, postavio zastupničko pitanje predsjedniku Vlade ali nikada nije dobio odgovor što se ustvari dogodilo. **Jure Bitunjac (HDZ)** reagirao je na tvrdnju da aktualna Vlada upropaštava ovu zemlju izvršavajući dogovorene obveze prema strankama koje joj daju potporu kao manjinskoj Vladi. Naprotiv, smatra Bitunjac, HDZ u duhu najbolje europske tradicije gaji

odnose s nacionalnim manjinama i socijalnim partnerima.

Netočan je navod da je razvoj željeznice bila okosnica HDZ-ovog programa, rekla je **Katarina Fuček (HDZ)**. Ispravljajući taj navod podsjeća da je glavna okosnica HDZ-ovog programa bio rast standarda građana što dokazuje i set zakona koji su kao prioriteta ušli u Sabor i o kojima se već raspravljalo. To su ujedno i Vladini prioriteta i ona ih kao takve prepoznaje, a u tom smislu preuzima i odgovornost.

Zastupnik **Luka Bebić (HDZ)** i ujedno potpredsjednik Hrvatskog sabora reagirao je na Čačićevu tvrdnju o discipliniranom HDZ-ovom korpusu. Ne zna pritom je li Čačić govoreći o korpusu mislio na postrojbu ili na konkretno tijelo. Poručio mu je zatim da HDZ-e nije korpus, a jednako tako niti strančica kako je svojevremeno zastupnik Čačić nazvao HDZ-e kada je primjerice HNS imao dva zastupnika u Saboru. Zastupnik Čačić je pojasnio da je govoreći o HDZ-ovom korpusu mislio na tijelo ove stranke.

Za ministra **Božidara Kalmetu** netočna je konstatacija da aktualna Vlada nema razvojnih programa jer samo ministarstvo kojem je on na čelu uglavnom je za takva programe u proračunu planiralo 4,5 milijarde kuna. Glede spomenutih 6,5 milijardi kuna, a kada je u pitanju Ministarstvo mora turizma, prometa i razvitka činjenica je, kaže, da je potrošeno milijardu i sto milijuna kuna prije nego što je to Sabor odobrio.

U nastavku uslijedila je pojedinačna rasprava, a prvi je govorio **Miroslav Korenika (SDP)**. U ratnim zbivanjima prepolovljen je broj putničkih i teretnih vagona i oni su nedostadni, a o postroju željezničkih pruga da se ne govori. Bivša Vlada i bivši saziv Sabora naslijedili su, kada je riječ o željeznici, deficit od 3 milijarde kuna i raspravljajući o restrukturiranju HŽ-a 2001. našli su se pred važnim odlukama. Lani donesen Zakon o željeznicama ide za tim da HŽ bude jak partner europskim željeznicama, ali je zastupnik gotovo siguran da predložene izmjene Zakona o željeznicama ne nose samo odgađanje nego naprosto zau-

stavljanje procesa modernizacije Hrvatskih željeznica. Ukoliko želimo dobro našim morskim i riječnim lukama tada što prije treba pristupiti modernizaciji ne samo HŽ-a kao poduzeća nego i onoga što nazivamo infrastruktura željeznice. Zaustavljanjem tog postupka i lokalne pruge koje su nerentabilne postat će još veći kamen oko vrata HŽ-a. Spomenuo je i često puta spominjanu rekonstrukciju Ličke pruge. I na drugi su se način mogli razvijati prometni koridori, ali se krenulo s Ličkom prugom upravo zato jer ona nosi život područjima od posebne državne skrbi. U tom smislu proveden je međunarodni natječaj na kojem nažalost poduzeća iz Hrvatske nisu prošla, dok se kod nabavke nagibnih vlakova išlo na neposrednu pogodbu budući da se tu radi o serijskom vlakom, a samim time i cijena je niža. U 2002. i 2003. godini prepolovljen je gubitak na HŽ-u, ali zbog smanjenog ulaganja u željeznicu, odnosno zbog manje mogućnosti rada HŽ-a postoji realna opasnost da taj gubitak bude veći, a samim time i subvencije iz državnog proračuna moraju biti veće. Zastupnik smatra da svako odlaganje modernizacije željeznice ima za posljedicu ne samo njihovo zaostajanje nego i realnu mogućnost da se Hrvatske željeznice jednostavno nekom jeftino utope. Osobno ga manje brine deficit na Hrvatskim željeznicama, a više kako da se sačuvaju tamošnja radna mjesta. U tom smislu Korenika je pročitao stav sindikata koji pita zašto EU potiče ulaganje u razvoj i modernizaciju svojih željeznica, a Vlada Republike Hrvatske je pred dilemom kako HŽ u tišini ugasiti ili preko ovakvih zakona jeftino prepustiti strancima. Zastupnik misli da ljudi koji su iznijeli dobar dio tereta Domoivinskog rata upravo radom na Hrvatskim željeznicama, nisu zaslužili ovakav postupak jer je činjenica da imaju potencijal i znanje da naprave sve što je potrebno za modernizaciju željeznica.

Mr. sc. **Marko Širac (HDZ)** smatra da je netočan navod da Vlada predlažući izmjene Zakona o željeznicama pokušava zaustaviti proces razvoja istih. Širac podvlači da je Vlada RH odgovorna i tako se ponaša u teškoj i složenoj

ekonomskoj situaciji koju je naslijedila ali ne želi niti može obećati ono za što nema pokrića u materijalnoj osnovi. Želi, međutim, zaustaviti privatizaciju željeznice u ovom trenutku kako bi se to napravilo onda kada za to dođe vrijeme. Reagirao je zastupnik **Korenika (SDP)** konstatacijom kako je Širac povrijedio članak 209. Poslovnika jer nije ispravio netočan navod nego je pokušao ispraviti njegovo razmišljanje. Predsjednik **Šeks** nije se složio s ocjenom zastupnika Korenike.

Projekt doveden u pitanje

Dr. sc. **Mato Crkvenac (SDP)** rekao je da su željeznice strateško pitanje koje zadire u srž razvojne politike Hrvatske i da je dugoročno orijentirano. Vlada je odustajanjem od izvora financiranja koji je ključan za čitav projekt modernizacije željeznica u biti dovela u pitanje taj projekt, osobito ako se imaju na umu europski standardi koji se ovdje nameću. Takva odgoda približavanja željeznice europskim standardima onemogućit će Hrvatsku željeznicu u radu na širem prostoru, ali i unutar Hrvatske, ustvrdio je zastupnik.

Jedina alternativa u vezi s Hrvatskim željeznicama je brzo od njih nešto učiniti, modernizirati ih, razviti ili naprosto od njih odustat.

Rekao je da se prošla vlada intenzivno bavila ovim pitanjem, da bi se u željeznici tekuće stanje popravilo i da bi bio moguć iskorak u vidu modernizacije i daljnjeg razvoja. Stoga drži da se program modernizacije na kojem je radila prošla Vlada ne bi smio dovesti u pitanje.

”Jedina alternativa u vezi s Hrvatskim željeznicama je brzo od njih nešto učiniti, modernizirati ih, razviti ili naprosto od njih odustat”. Dodao je da je hrvatski ključni adut u razvoju geostrateški položaj, a da ga Hrvatska nije dosad

ni približno dovoljno u svojoj razvojnoj politici valorizirala. ”Bez programa modernizacije željeznica Hrvatska ostaje bez linije srednja Europa, Jadran, svijet itd”.

Bivša Vlada je programom modernizacije uzela u tom projektu obvezu u ovoj godini ostvariti sredstva od milijardu i četiristo milijuna, a ako se odustane od tog projekta onda nema ni tih obveza, smatra Crkvenac.

Nenad Stazić (SDP) ističe da Vlada ukida iznimno važan razvojni projekt. ”Stvar je koncepcije, da li socijalu financirati iz razvoja ili prvo zadovoljiti socijalu, a zanemariti razvoj”. Stazić drži da tu dilema ne bi trebala postojati i smatra da je ona iznuđena odnosom snaga u Parlamentu. ”Vlada Sanadera nema izlaza i ona ovaj problem ne može drugačije riješiti nego što ga rješava”. Ustvrdio je da Vlada odustaje od razvojnih programa jer je na to prisiljena. Novac iz razvoja preusmjerava se u druge svrhe, ”da se njime plate novi koalicijski odnosi, da se plati potpora u Parlamentu”.

Izjavio je da se ne radi samo o pitanju 15 tisuća zaposlenih u HŽ-u, već se dovodi u pitanje i proizvodnja i radna mjesta u ”Đuri Đakoviću”, ”Končaru”, ”Gredelju”.

Zakasni li se u modernizaciju, nama šansi da se nadoknadi vrijeme da se Hrvatske željeznice transformiraju, moderniziraju i da budu konkurencija željeznicama okolnih zemalja.

Ivan Jarnjak (HDZ) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da je netočno da je ova Vlada zaustavila modernizaciju željeznica, već je samo malo usporila čitav proces.

Ministar **Božidar Kalmeta** ustvrdio je slijedeće: ”Da je prošla Vlada uistinu držala da je ovo realan projekt koji se u slijedeće tri godine može isfinancirati u vrijednosti od 15 milijardi kuna, nije bilo nikakvog razloga da već 1.9. ne uvede 0,60 kuna iz naftnih derivata i da to ide odmah u restrukturiranje željeznice”.

Dragica Zgrebec (SDP) podsjetila je da je 2000. godine u Saboru prihvaćen program restrukturiranja. Program je bio usklađen i financijski pra-

ćen Svjetskom bankom i u sebi je sadržavao i program zbrinjavanja radnika. Temeljem tog programa osnovano je 16 novih tvrtki koje se danas nalaze na tržištu i koje su jednim dijelom vezane i uz Hrvatske željeznice. Donesen je i Zakon o željeznici koji je trebao ubrzati modernizaciju, restrukturiranje i usklađivanje u svakom smislu hrvatske željeznice sa željeznicama europskih zemalja.

”Čini mi se da ipak ima prostora u proračunu za to da ne bi trebalo ukidati ovaj način financiranja HŽ-a”. Ističe da će odgađanje modernizacije zapravo će tražiti veća izdvajanja iz proračuna. U 2003. godini imamo izvorne prihode željeznice oko 850 milijuna kuna, a izdvajanje iz proračuna milijardu i 414 milijuna kuna, i ukoliko će željeznice usporenijim tempom ići u modernizaciju, onda će zapravo ta razlika između njihovih izvornih prihoda i troškova biti sve veća, a potreba izdvajanja iz proračuna će biti sve veća, objašnjava Zgrebec.

Dodaje da se primjena ovog zakona odgađa za još jednu godinu, što znači da se odgađa i usklađivanje određenih poslova sa smjericama EU. Konačno, odgađanje ovog projekta ima utjecaj i na pad rasta društvenog bruto proizvoda projiciranog za 2004. godinu, a po takvoj logici on će za 2005. godinu biti još manji.

Iznaći sredstva u proračunu

Milanka Opačić (SDP) drži da bez ulaganja u infrastrukturu, bez ulaganja u razvoj, ni ovakav proračun kakav danas imamo neće se moći dugo održati. ”Nema podizanja standarda građana bez ulaganja u razvoj Hrvatske, naprosto to jedno bez drugoga ne ide”.

Smatra da treba vrlo odgovorno promisliti isplati li se ove investicije zaustavljati, te može li se iznaći ipak neka sredstva u proračunu i nastaviti projekt, kako bi se izbjegle sve one posljedice zaustavljanja investicija.

”Mislim da u Hrvatskoj svatko onaj koji želi dobro Hrvatskoj kao zemlji u kojoj živi, da mu neće biti problem izdvojiti 30 lipa iz naftnih derivata, jer

to ne ide u potrošnju, ide u razvoj Hrvatskih željeznica, u razvoj Hrvatske”.

Mr. sc. Marin Jurjević (SDP) mišljenja je da se ne može govoriti o jadranskoj orijentaciji i razvoju primorskog dijela Hrvatske zapostavljajući razvoj željeznice. ”Koncept razvoja željeznice jednako je važan kao koncept razvoja i dovršenja autoceste”. Napominje da se zaustavljanje ovoga koncepta razvoja i modernizacije željeznica nije dalo naslutiti u izbornoj kampanji HDZ-a.

Odgajanje modernizacije zapravo će tražiti veća izdvajanja iz proračuna.

Josip Leko (SDP) iznio je dilemu spram ovakvog Vladinog prijedloga, gdje s jedne strane Vlada kaže da je program i projekt dobar i da od njega ne odustaje, već ga samo odgađa, ali s druge strane ne objašnjava koje će biti posljedice tog odgađanja. ”Koje su to analize koje su nam date da se projekt modernizacije HŽ-a može odgoditi, a da neće biti posljedica ni u lukama, ni u ekologiji, ni u pristupanju EU, ni izgradnji standarda, a niti u socijalnoj sferi”.

Ističe da zastupnici na ovakav način ne mogu odlučiti o ovako važnom pitanju, jer da sredstava ima, pošto se radi o investiciji koja se dugoročno otplaćuje. ”Što prije izgradimo standard, što prije postanemo konkurenti, bit ćemo prihvatljiviji za EU”. U obrazloženju materijala nema ni studije o isplativosti završetka ovog projekta i optimalnom vremenu za završetak investicije.

Potrebna nacionalni program

Ivan Vučić (HDZ) napominje da je modernizacija željeznice potrebna, no da svatko pritom ima svoju koncepciju. Osvrnuo se na odluku bivše Vlade o zaduživanju u investicije u Hrvatske željeznice od 15 milijardi kuna s obzirom na članak 29. Zakona o željeznicama koji kaže da se planovi izgradnje nove, te osuvremenjivanje i održavanje postojeće željezničke infrastrukture

utvrđuje nacionalnim programom željezničke infrastrukture, koji pak na prijedlog Vlade RH donosi Hrvatski sabor za razdoblje od 5 godina. S obzirom na ovo, Vučić ističe da Hrvatski sabor takav prijedlog nacionalnog programa razvitka Hrvatskih željeznica nije dobio od hrvatske Vlade, pa ga zanima na temelju čega je donesena odluka o investiciji od 15 milijardi kuna, bez znanja saborskih zastupnika. Drži ovo neprimjerenim.

U svakom slučaju, podržava modernizaciju željeznice, ali na temelju nacionalnog programa o obnovi željeznice. Predlaže Hrvatskom saboru da u jednom razumnom roku obveže Vladu RH da pripremi nacionalni program restrukturiranja HŽ-a koji bi potom donio Sabor.

Slavko Linić (SDP) javio se za repliku. Rekao je da se u raspravi neprekidno spominje 60 lipa kao opterećenje građana za gorivo, što je netočno. ”Vlada u prethodnom sazivu izradila je projekcije povećanja cijena goriva za 30 lipa, a 30 lipa smanjenje prihoda državnog proračuna iz trošarina, i to su 60 lipa, bez kojih željeznica ukoliko nema direktnih prihoda neće moći ni živjeti ni funkcionirati”. Dodaje da je još uvijek cijena benzina i goriva u Hrvatskoj u odnosu na naše okruženje i naše susjede konkurentna, a da bi svaki građanin mogao izdržati tih 30 lipa, koje su ulaganje u razvoj.

Još uvijek je cijena benzina i goriva u Hrvatskoj u odnosu na naše okruženje i naše susjede konkurentna.

Ivan Vučić (HDZ) odgovorio je na repliku riječima da u Zakonu u članku 31. stoji da su izvori sredstava za financiranje željezničke infrastrukture iz sredstava od prodaje cijena naftnih derivata u visini od 0,60 kuna po litri.

Slavko Linić (SDP) javio se za ispravan netočnog navoda. Rekao je da je bivša Vlada donijela nacionalni program, te ga uputila u Hrvatski sabor.

Upitna radna mjesta

Zvonimir Mršić (SDP) ustvrdio je da je željeznica još uvijek u državnim rukama i zbog toga postoji odgovornost države prema građanima Hrvatske za ono što se zbiva u HŽ-u. "Hrvatska država mora građanima Hrvatske osigurati očekivani i željeni stupanj usluge HŽ-a". Rekao je da je upravo njegova druga izborna jedinica znatno pogođena odgađanjem modernizacije HŽ-a, jer je gotovo pola iznosa od tih 15 milijardi kuna trebalo biti investirano u drugu izbornu jedinicu. Drži da putnici iz Bjelovara i Koprivnice nemaju alternativu, jer ne postoji adekvatan cestovni pravac. "Mi niti ćemo dobiti cestu u mandatu ove Vlade, niti ćemo dobiti željeznicu u mandatu ove Vlade".

Ističe da se u Koprivničko-križevačkoj županiji ubere godišnje više od dvije milijarde kuna poreznih prihoda, a vrati se manje od 800 tisuća kuna poreznih prihoda. "Više od milijardu i dvjesto milijuna godišnje izdvaja se za centralnu državu i redistribuira se u neke druge gradove".

Pita što će biti s radnim mjestima u Koprivnici, jer su Hrvatske željeznice bile treći poslodavac u Koprivnici, pa se puno očekivalo od modernizacije željeznica, vjerujući da će to omogućiti otvaranje novih radnih mjesta. Postavlja i pitanje je li se samo usporilo ili se od projekta odustalo.

Potom je završnih 5 minuta govorio **Slavko Linić (SDP)** u ime **Kluba zastu-**

pnika SDP-a. Rekao je da željeznice imaju konkurenciju, a to je cesta. To znači da sa završetkom izgradnje cesta, željeznica će izgubiti najveći dio putničkog prometa. "Odgoda od dvije godine znači da će cesta preuzeti većinu putnika i u tom trenutku će željeznica na hrvatskim tržišnim pozicijama izgubiti borbu". Sve to znači da će subvencioniranje iz državnog proračuna biti još veće.

Napominje da će u ovoj godini nedostajati od 500 do 800 milijuna za redovne djelatnosti željeznice, subvencioniranje pruga i određenu investicijsku aktivnost.

Mišljenja je da problem ulaganja u Hrvatske željeznice nije nedostatak novaca, "jer ga ima, osiguravanjem prihoda 60 lipa iz cijene goriva, značilo bi osiguranje projekta".

Nije se odustalo od projekta

Luka Bebić (HDZ) govorio je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a.** Rekao je da je Hrvatska dužna ove godine 16,8 milijardi kuna duga plus 5 milijardi kamata, što iznosi oko 22 milijarde plus 6,5 milijardi koje su unaprijed potrošene. U situaciji kada je potrošeno unaprijed 8% državnog proračuna za ovu godinu, ne može se govoriti o problemu modernizacije željeznica izolirano, kao da je to problem sam za sebe i koji ne zadire ni u jedan drugi problem.

Naglašava da se nije odustalo od projekta, već se samo usporava njegova

dinamika. Razlog tome je što je bivša Vlada potrošila jednu dvanaestinu hrvatskog proračuna za ovu godinu ili otprilike 8% državnog proračuna, objašnjava **Luka Bebić.**

Radimir Čačić (HNS) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da je netočna tvrdnja da je 6,5 milijardi prenesenih obveza iz prošle Vlade u ovu. I **Dragica Zgrebec (SDP)** drži netočnim da je preneseni dug 6,5 milijarde kuna, kao i **Slavko Linić (SDP)** i **Milanka Opačić (SDP).**

I dalje strateški interes

Ministar **Božidar Kalmeta** ponovio je da se radi o odgodi, a ne o odustajanju od modernizacije Hrvatskih željeznica, jer je i za ovu Vladu program modernizacije Hrvatskih željeznica jedan od strateških interesa.

Kada je u pitanju rekonstrukcija pruge Zagreb-Split, ona će biti dovršena do ovog ljeta, naglašava ministar.

Ovime je zaključena rasprava o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o željeznici.

Predsjedavajući je ustvrdio da je zastupnik Čačić povukao amandmane koje je podnio.

Zastupnici su većinom glasova, sa 77 glasa "za" i 23 "protiv" donijeli Zakon o željeznici, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada RH.

V.Ž; J.Š; S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU MEMORANDUMA O RAZUMIJEVANJU IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA O ZAŠTITI PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA

Pozitivan znak međunarodnoj zajednici

Zastupnici Hrvatskog sabora na 4. sjednici raspravljali su o potvrđivanju Memoranduma o razumijevanju između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o zaštiti prava intelektualnog vlasništva. Potreba za potvrđivanjem ovog Memoranduma proizlazi iz činjenice kako je Republika Hrvatska stranka Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva, a čije su odredbe implementirane u zakone i primjenjuju se od 2000. godine.

O PRIJEDLOGU

Memorandum o razumijevanju o zaštiti intelektualnog vlasništva obuhvaća načela i prava intelektualnog vlasništva koja su uređena Sporazumom o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva a koji sadrži minimalne standarde koje svaka država mora zadovoljiti prije punopravnog članstva u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Memorandum sadrži, između ostalog, obvezu uvođenja instituta "Pipeline patent protection" koji znači priznavanje patentne zaštite farmaceutskim i agrokemijskim proizvodima. Isto tako sadržana je i obveza uvođenja instituta "data exclusivity" koji po svojem sadržaju znači nemogućnost registracije generičkog farmaceutskog ili agrokemijskog proizvoda u određenom razdoblju od datuma registracije originalnog proizvoda.

Brzim stupanjem na snagu ovog Memoranduma stvorili bi se uvjeti za njegovu primjenu u Republici Hrvatskoj, uputio pozitivan signal potencijalnim američkim ulagačima, te bi se otklonile moguće štetne posljedice njegovog nepotvrđivanja

kao što je moguće uključivanje Republike Hrvatske na "Popis prioritetnih stranih zemalja" na popisu američkog trgovinskog predstavnika koji navodi države koje imaju lošu politiku i praksu u području zaštite intelektualnog vlasništva. To bi za sobom povlačilo uvođenje određenih trgovinskih sankcija prema Republici Hrvatskoj uključujući i ukidanje preferencijalnog statusa za hrvatske proizvode.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona, ali uz amandman kojim se riječi "normizacija i mjeriteljstvo" u članku 3, brišu radi usklađenja izričaja. Razlog je u tome što su poslovi koji su u nadležnosti Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo, normizaciju i mjeriteljstvo, po novom Zakonu o ustrojstvu ministarstava u nadležnosti dviju državnih upravnih organizacija; Državni zavod za intelektualno vlasništvo i Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo.

Odbor za europske integracije podržao je Zakon ustvrdivši kako to nije protivno obvezama koje Republika Hrvatska ima u odnosu na Europsku uniju. Izneseo je ipak mišljenje da s obzirom na to da Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju određuje obvezu usklađenja hrvatskog prava intelektualnog vlasništva, možda bi trebalo pričekati s potvrđivanjem Memoranduma do stupanja na snagu obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju 1. ožujka 2005. godine.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije nije zauzeo stajalište zbog podijeljenosti mišljenja članova. Polovica članova Odbora smatra da nema potre-

be za hitnim postupkom, te da bi trebalo preispitati sadržaj Memoranduma kako se njegovim potvrđivanjem ne bi farmaceutska industrija Republike Hrvatske dovela u nepovoljan položaj. Druga polovica članova smatra da je potvrđivanje Memoranduma u interesu farmaceutske industrije Hrvatske.

RASPRAVA

U ime predlagatelja Vlade Republike Hrvatske, riječ je dobio dr.sc. **Andrija Hebrang** podsjetivši zastupnike kako se radi o Memorandumu potpisanom još 1998. godine, ali nije bio na dnevnom redu Sabora zbog usklađivanja različitih zakonskih propisa u državi. Isto tako, Hebrang je podsjetio kako je potvrđivanje Memoranduma preduvjet za puno članstvo u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, te da je tekst isti kakav su prihvatile sve zemlje članice Europske unije. Prihvaćanjem ove obveze, dodaje ministar Hebrang, osiguravamo puno bolje trgovačke odnose i sa SAD-om i s europskim zemljama. Uvažavajući mogućnost nastanka teškoća hrvatskom gospodarstvu, Hebrang je istaknuo kako Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva stupa na snagu tek kad se usklade zakonodavstva svih zemalja potpisnica ovog Sporazuma.

Ministar se osvrnuo na dva instituta koji se uvode ovim Memorandumom; "pipeline patent protection", odnosno priznavanje patentne zaštite nad farmaceutskim i agrokemijskim proizvodima, te institut "data exclusivity" koji određuje nemogućnost registracije generičkog proizvoda, farmaceutskog ili agrokemijskog proizvoda u Repu-

blici Hrvatskoj u određenom razdoblju od datuma registracije originalnog proizvoda. Takav institut, naglašava Hebrang, trajao bi pet godina, ali bi se primjenjivao samo na one originalne farmaceutske i agro-kemijske proizvode koji se registriju nakon stupanja na snagu ovog Memoranduma, što znači da imamo vremena.

Hrvatska bi prihvaćanjem ovog Zakona zadovoljila zahtjeve međunarodne zajednice i imala mogućnost uskladenja svojih zahtjeva prema takvim novim pravilima. U suprotnom, Hrvatska bi ostala na popisu onih zemalja koje nisu prihvatile ovakav Memorandum što bi bilo nepovoljno za ulagače inozemnih zemalja, a u ovom slučaju prvenstveno Sjedinjenih Američkih Država. Vrijeme je, zaključuje Hebrang, da nakon toliko godina prihvatimo Memorandum i krenemo u izradu onih zakonskih propisa koji će na temelju toga ublažiti poteškoće u hrvatskom gospodarstvu, ali u okvirima potpisanog Memoranduma.

U ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, **Petar Selem** istaknuvši kako dio članova Odbora smatra kako nema dokaza da donošenje ovog Zakona neće nanijeti ozbiljne štete hrvatskim gospodarskim subjektima, te smatra da su nedovoljno objašnjene tvrdnje da će donošenje zakona dovesti do ukidanja preferencijalnog statusa za hrvatske proizvode. Jedna od zamjerki se odnosi i na parcijalnost Prijedloga jer nije usklađen s donošenjem odgovarajućih izmjena Zakona o patentima i Zakonu o lijekovima i medicinskim proizvodima.

Odbor predlaže, zaključuje Selem, da Hrvatski sabor donese Zakon, ali istovremeno u najkraćem roku, donijeti izmjene Zakona o patentima i Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima, kako bi se normativno i realno mogla uskladiti odgovarajuća pitanja u ovom području, te otkloniti eventualne štete koje bi mogle nastati po neke od hrvatskih gospodarskih subjekata.

Potrebna studija o utjecaju na gospodarstvo

Zdenko Haramija je u ime Kluba zastupnika HSS-a istaknuo kako je

nemoguće raspravljati o ovom Zakonu bez prethodne rasprave o Zakonu o patentu i Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima, a koji su skinuti s dnevnog reda Sabora. Komentirajući razlog zašto se s potvrđivanjem Memoranduma čekalo 6 godina, Haramija je istaknuo kako se Memorandumom unose novine koje reguliraju vrlo osjetljivo područje retroaktivnog priznavanja patenta. Institut "data exclusivity", smatra zastupnik, ne spada u okvir intelektualnog vlasništva u koji spadaju patenti robne marke, modeli, autorska i srodna prava, već se odnosi isključivo na lijekove, a uredi za intelektualno vlasništvo s tim nemaju veze. Takvom se problematikom bave Agencije za lijekove. Stoga, nastavlja Haramija, prije nego se olako odlučimo za potvrđivanje Memoranduma, trebalo bi detaljno proučiti, te napraviti studiju kojom će se ocijeniti efekti primjene navedenih instituta na zdravstveni i gospodarski sustav u Republici Hrvatskoj.

Haramija ističe da su sve zemlje članice Europske unije u svojim zakonodavstvima obuhvatile "data exclusivity", ali su njegovu primjenu odgodile do ulaska u Europsku uniju, za razliku od Hrvatske koja će taj institut primjenjivati osmi dan od objave u službenom glasilu države. Odgodom primjene daje se mogućnost gospodarstvu svake od tih zemalja na prilagodbu novonastaloj situaciji.

Uvođenje "pipeline patent protection" instituta, zaključuje Haramija, znači šestogodišnje isključenje bilo kakve konkurencije, pa tako i domaće s hrvatskog tržišta, a "data exclusivity" produljuje monopol originalnog proizvoda na tržištu i nakon isteka patentne zaštite, te isključuje jeftiniju generičku konkurenciju. Zbog svega navedenog Klub zastupnika HSS-a neće podržati predloženi zakon - istaknuo je Haramija.

Potrebna odgoda

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Tonino Picula** podsjetio je zastupnike da 1998. godine kada je potpisan Memorandum, Hrvatska nije bila čla-

nica Svjetske trgovinske organizacije, te kako je to utjecalo na kvalitetu njene pregovaračke pozicije. Tijekom mandata prethodne Vlade, istaknuo je Picula, ocijenjeno je kako bi direktna primjena ovog Memoranduma izazvala velike potrebe na hrvatskom farmaceutskom tržištu, te odgađala ratifikaciju tog sporazuma. Iz tog razloga čudi, ističe Picula što predlagatelj nije u dokumentima priložio i procjenu, odnosno simulaciju efekata primjene Memoranduma na hrvatsku farmaceutsku industriju, a bez tih podataka ne možemo voditi kvalitetnu raspravu.

U nastavku rasprave Picula je upozorio na činjenicu kako je propisano da će prije primjene Memoranduma, ugovorne strane uskladiti sve propise koji su potrebni za ispunjavanje obveza iz Memoranduma. Povlačenje Zakona o lijekovima i medicinskim proizvodima i Zakona o patentu, smatra Picula, govori o invalidnosti ovog postupka. Picula je podsjetio da se hrvatska strana obvezala Memorandumom da će uvesti i neke institute koji bi nadilazili standarde definirane Sporazumom o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva, čime bi se prvenstveno pravnim subjektima SAD-a, a posredno i svim članicama WTO-a, omogućilo stupanje zaštite intelektualnog vlasništva mnogo viši od međunarodnih standarda. Institut tržišne isključenosti zabranjuje registraciju generičkog lijeka kroz određeno razdoblje od dana registracije originalnog proizvoda čime se stvara neka vrsta isključivih prava različitih od patenta i potpuno nepoznata u sustavu prava intelektualnog vlasništva. Posljedica takvog instituta su skuplji lijekovi jer cijene generičkih lijekova su znatno niže od cijene proizvoda originalnog proizvođača. Postoje procjene, naglašava Picula, da produljenje instituta tržišnog ekskluziviteta za neki vodeći lijek za samo jednu godinu u samo jednoj državi članici Europske unije stvara trošak od 100 milijuna EUR-a za zdravstvenu zaštitu te zemlje.

Drugi institut "pipeline patent protection" u Hrvatsku bi unio veliku dozu pravne nesigurnosti jer je nemoguće

utvrditi na koje bi se sve proizvode takva zaštita odnosila niti koliko dugo bi trajala isključiva korist takve odredbe. Ona bi, smatra Picula, svakako išla u prilog američkoj farmaceutskoj industriji kojoj bi se omogućila patentna zaštita za proizvode koji nigdje u svijetu više ne zadovoljavaju kriterije patetibilnosti.

Hrvatskoj tek predstoji usklađivanje relevantnih propisa s europskim zakonodavstvom, drži Picula te dodaje kako bi se trebali voditi primjerom Slovenije koja je tražila i dobila prijelazni period od 5 godina za primjenu europskih normi koje se odnose na farmaceutsku proizvode za ljudsku upotrebu.

S obzirom na to da se 98% proizvodnje u Hrvatskoj odnosi na generičke lijekove, da bi bilo ugroženo 4000 zaposlenih u Plivi, 900 zaposlenih u Belupu, Picula je predložio odgodu ratifikacije do kompletiranja ovog Prijedloga zakona sa simulacijom posljedica njegove primjene.

Memorandum protiv hrvatskih interesa

U ime Kluba zastupnika HSP-a **Tonči Tadić** istaknuo je kako sa stajališta efekata Memoranduma, ovo jedan od najkrupnijih gospodarskih promašaja ove Vlade. Zastupnik je podsjetio da je ovaj Memorandum bio predmet spora između SAD-a i Europske unije, a s obzirom na to da Hrvatska stremi Europskoj uniji, dodao je, doista je nevjerojatno da se u procesu prilagodbe regulativi Europske unije, mi istodobno želimo bilateralno vezati sa SAD-om. Poljaci su također ratificirali ovakav Memorandum, nastavio je Tadić, ali sa stupanjem na snagu tek nakon ulaska u Europsku uniju, tako da imaju zaštitu EU-a u eventualnim sporovima sa SAD-om.

Za HSP je uvredljivo, ističe Tadić, zaplašivanje Sabora trgovinskim sankcijama ukoliko se ne ratificira Memorandum, a ništa se nije dogodilo od 1998. godine do danas. Tadić je upozorio i na činjenicu kako sporazum ostaje na snazi 10 godina i tek ga se tada eventualno može raskinuti, a posljedice po domaću farmaceutsku industriju

su nepojmljive. Primjenom sporazuma koji predstavlja izravan udar na Plivu jer više neće biti moguće ni minimalno usavršavanje pojedinih lijekova i prodaja istih kao hrvatskog proizvoda trećim zemljama. Ne postoji nikakav razlog, smatra Tadić, ići iznad standarda Europske unije i zemalja tranzicije i time nikakav razlog da se podrži ovakav Memorandum, koji čak nema ni prijelaznog roka, niti popratnih dokumenata koji bi olakšali stanje za domaću farmaceutsku industriju.

Zaključno Tadić je podsjetio da Sabor mora štiti hrvatske interese, a oni su, smatra, ovakvim Memorandumom definitivno narušeni.

Znak dobre volje

U ime predlagatelja **Andrija Hebrang** upoznao je zastupnike s činjenicom kako je Vlada SAD-a Hrvatsku stavila na listu promatranja koju čine zemlje za koje se smatra da nedovoljno čine u zaštiti intelektualnog vlasništva. Isto tako, Hebrang je istaknuo kako se u Memorandumu navodi da Memorandum stupa na snagu tek nakon obavijesti da su obje zemlje donijele sve propise potrebne za cjelovito izvršenje obveza ovog Ugovora. To konkretno znači, pojasnio je, da Zakon o memorandumu stupa na snagu, ali tekst memorandumu ne. Na taj način, naglašava Hebrang, dobili smo s jedne strane pozitivan znak i istup u međunarodnim integracijama, a s druge strane osigurali smo si prostor potreban da donesemo pozitivne zakone koji će ublažiti negativan gospodarski učinak. Vlada je trenutno u pregovorima s predstavnicima Plive i Belupa i s drugim proizvođačima kako bi se izradili što kvalitetniji zakonski propisi u tu svrhu. Razlog što ti propisi nisu išli paralelno s Memorandumom, pojasnio je Hebrang, jest činjenica da je Agencija za lijekove u Hrvatskoj tek profunkcionirala.

”Zakon stupa na snagu i daje znak dobre volje međunarodnoj zajednici, ali tekst sporazuma ne stupa na snagu dok se stranke međusobno ne obavijeste da su donijele sve potrebne propise iz ovog teksta.” - zaključio je Hebrang.

Skrivena retroaktivnost

Za riječ se javio **Ivo Josipović (neovisni)** istaknuvši kako ovaj Zakon ima skrivenu retroaktivnost koja sama po sebi uvodi određene gospodarske probleme koji nisu beznačajni. Zastupnik je pritom dodao da ukoliko imamo vremena za prilagodbu kao što tvrdi Hebrang, ne vidi razlog za donošenje zakona po hitnom postupku. Sam Memorandum zastupnik je okarakterizirao kao nužan jer Hrvatska kao civilizirana država mora imati primjerenu zaštitu intelektualnog vlasništva i ne smije nastaviti dosadašnju praksu svojevrsnog piratstva. Pritom je zastupnik istaknuo i zamjerku koja se odnosi na kolonijalnu narav ovog dokumenta jer je Hrvatska jedna od rijetkih zemalja koja trajanje patentne zaštite prilagođava trajanju po pravu SAD-a, a ne po hrvatskom pravu.

Zaključujući raspravu zastupnik je predložio da se uspori s ratifikacijom, da se naprave analize utjecaja Memoranduma, ali bez dovođenja u sumnju obveze Hrvatske da osigura najviše standarde pravne i patentno pravne zaštite.

Hrvatska kao civilizirana država mora imati primjerenu zaštitu intelektualnog vlasništva i ne smije nastaviti dosadašnju praksu svojevrsnog piratstva.

Zastupnik **Slavko Linić (SDP)** istaknuo je važnost zaštite domaće farmaceutske industrije, posebno naglašavajući problem zdravstva i troškova za lijekove, koji će postati i veći primjenom Memoranduma. Komentirajući institut ”pipeline patent protection”, Linić je primijetio kako se radi o posebnim pogodnostima američkoj farmaceutskoj industriji koje Europa nije prihvatila, a ta će činjenica Hrvatskoj pružiti mogućnost da pod okriljem sporazuma s Europom, pokušamo osporavati dijelove Memoranduma. S obzirom na retroaktivno djelovanje, Linić drži da će Hrvatska imati velikih problema s nemilosrdnošću onih

koji će pokušati ostvariti svoja prava u tom retrogradnom djelovanju. Nadalje, Linić je izrazio razočarenje šutnjom farmaceutske industrije koja je uvijek bila vrlo aktivna, a sada i oni imaju odgovornost za budućnost svojih tvrtki, zaposlenih radnika, ali i ukupnog razvoja.

Zaključujući raspravu Linić je predložio da se rasprava odgodi dok se ne dobiju kvalitetne procjene posljedica ovog Memoranduma jer u suprotnom ne postoje argumenti za prihvaćanje ovakvog dokumenta.

Besmisleno bježanje od stvarnosti

Krešimir Ćosić (HDZ) prilikom svog izlaganja istaknuo je kako moramo biti krajnje osjetljivi prema hrvatskim nacionalnim interesima, ali istovremeno moramo uvažavati određene standarde koji pokazuju da postoji značajna razlika u količini znanja kada se integriramo u razvijeni svijet. Priznavanje intelektualnog vlasništva, dodao je, za Hrvatsku će značiti veliko razočarenje, odnosno priznavanje tuđeg znanja, tuđih proizvoda i vrijednosti društava koja investiraju u znanje. Nikakva odgoda, smatra Ćosić, neće našu situaciju poboljšati jer to je realnost, to su činjenice. Niti

nakon 6 godina od potpisivanja Memoranduma, dodaje zastupnik, nisu napravljene simulacije i analize od farmaceutskih kuća, te ne vjerujem da se u nekoliko godina odugovlačenja to može nadomjestiti. Vrijeme pokazuje, zaključuje Ćosić, da naš nerad, nedostatak kvalitetnih informacija ne možemo kompenzirati odugovlačenjima jer se neće promijeniti stvarnost da postoje oni koji znaju više, oni koji stvaraju više i zato inzistiraju na tim standardima.

Nedostatak kvalitetnih informacija ne možemo kompenzirati odugovlačenjima jer se neće promijeniti stvarnost da postoje oni koji znaju više, oni koji stvaraju više i zato inzistiraju na tim standardima.

U zaključnom izlaganju **Andrija Hebrang** se u ime predlagatelja složio s konstatacijama iznesenim tijekom rasprave, ali je istaknuo kako istječe vrijeme usklađivanja naših propisa koji su neophodni za međunarodne integracije. Prihvaćanjem ovog Memoranduma,

dodao je Hebrang, dajemo pozitivan znak međunarodnoj zajednici da smo spremni ući u usklađivanje naših propisa s europskim i američkim propisima, ali isto tako podsjetio je, primjena teksta se odgađa do dana donošenja svih potrebnih propisa za njegovu primjenu.

Hebrang je istaknuo kako je Vlada u intenzivnim pregovorima s Plivom i Belupom i drugim proizvođačima i svi se slažu da im odgoda primjene daje dovoljno vremena za prilagodbu. Prema analizama koje smo izradili, naglašava Hebrang, kada bi Memorandum stupio danas na snagu, šteta za Hrvatsku bi bila nešto više od 200 milijuna dolara godišnje, međutim mi imamo prijedloge od farmaceutske industrije kako tu štetu maksimalno umanjiti kroz sljedećih nekoliko mjeseci, tijekom kojih bi donijeli i dodatne zakone, Zakon o lijekovima i medicinskim proizvodima i Zakon o patentima.

Uz amandman Odbora za zakonodavstvo koji je Vlada prihvatila, Hrvatski je sabor sa 77 glasova "za", 23 "protiv" i jednim suzdržanim donio Zakon o potvrđivanju Memoranduma o razumijevanju između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o zaštiti prava intelektualnog vlasništva.

H.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZVRŠAVANJU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2004. GODINU

Pravila ponašanja proračunskih korisnika u ovoj godini

Ovim se zakonom, među ostalim, uređuju: prava i obveze korisnika Proračuna glede namjenskog korištenja proračunskih sredstava; ovlast Vlade RH za zaduživanje i izdavanje obveznica na inozemnom i domaćem tržištu novca i kapitala te za izdavanje jamstava; korištenje Tekuće zalihe Proračuna; upravljanje državnom imovinom i javnim dugom; poticajne mjere u gospodarstvu i dr.

O ovom zakonskom prijedlogu trebalo je raspravljati prije donošenja Proračuna, budući da se njime stavlja izvan snage niz odredbi Zakona o proračunu, što je dvojbeno i s ustavnopravnog aspekta.

Nakon donošenja ovogodišnjeg Državnog proračuna Hrvatski sabor je na 4. sjednici donio i Zakon o njegovu izvršavanju, kojim se uređuju prava i obveze korisnika proračunskih sredstava glede njihova namjenskog trošenja, opseg zaduživanja i jamstava države odnosno lokalnih jedinica, upravljanje javnim dugom i državnom imovinom, poticajne mjere u gospodarstvu, itd.

Iako je riječ o pratećem propisu, njegovo donošenje nije proteklo glatko. Naime, oporbeni zastupnici su imali podosta zamjerki na ponuđena rješenja, ne računajući one pravno-tehničke naravi. Neke su primjedbe pretočili u amandmane koje je predlagatelj redom odbio, uz obrazloženje da u Proračunu nisu osigurana sredstva za njihovu realizaciju.

Dio sudionika u raspravi ocijenio je neprihvatljivom činjenicu da se ovim Zakonom prolongira primjena nekih odredbi Zakona o proračunu, a polemiziralo se i oko toga hoće li uvođenje mogućnosti odgode plaćanja ili odobrenja obročne otplate dospjelih nenaplaćenih javnih davanja povećati naplatu proračunskih prihoda ili oslabiti financijsku disciplinu. Više podnositelja amandmana zalagalo se i za smanjenje mjera ograničenja kod zaduživanja jedinica lokalne i područne samouprave za financiranje kapitalnih projekata, ali ni ti zahtjevi nisu naišli na razumijevanje Vlade RH, jer bi se u tom slučaju osjetno povećao ukupno konsolidirani Proračun Republike Hrvatske za ovu godinu.

Predloženi Zakon je na kraju ipak izglasan većinom glasova, uz određene amandmanske korekcije samog predlagatelja.

O PRIJEDLOGU

Člankom 6. Zakona o proračunu iz 2003. godine predviđeno je da se uz Državni proračun donosi i zakon o njegovu izvršavanju, kojim se uređuju: struktura proračunskih prihoda i primitaka te rashoda i izdataka i njihovo izvršavanje, zatim opseg zaduživanja i jamstava države, odnosno jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, upravljanje javnim dugom te financijskom i nefinancijskom imovinom, prava i obveze korisnika proračunskih sredstava, pojedine ovlasti Vlade i predsjednika Vlade, odnosno poglavarstva i predsjednika poglavarstva, te Ministarstva financija i mini-

stra u izvršavanju proračuna za pojedinu godinu, kazne za neispunjavanje obveza te druga pitanja u izvršavanju proračuna.

Zakonom o proračunu je, uz ostalo, propisan i postupak izrade, predlaganja, donošenja i izvršavanja državnog proračuna, kao temeljnog akta za utvrđivanje i podmirivanje državnih izdataka i drugih javnih izdataka koji su neophodni za ostvarivanje prava i dužnosti korisnika državnog proračuna. Propisano je, nadalje, da se proračunom ne mogu ustanovljivati ni povećavati prava i obveze proračunskih korisnika, ako nisu zakonom utvrđeni.

Omogućava se povrat PDV-a uplaćen pri nabavi vatrogasne opreme te opreme za tehnologijsko-istraživačke projekte u ovoj godini.

U skladu s tim, Državni proračun Republike Hrvatske za 2004. godinu sastoji se od Računa prihoda i rashoda i Računa financiranja, te od Posebnog dijela Proračuna u kojem su proračunska sredstva raspoređena korisnicima Proračuna po skupinama i podskupinama računa te po stavkama.

Budući da su spomenutim propisima utvrđena temeljna prava i obveze proračunskih korisnika koje nastaju u postupku planiranja, izrade, donošenja, izvršavanja i revizije državnog proračuna, ovim se Zakonom utvrđuje izvršavanje Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2004. godinu, opseg zaduživanja i jamstava države, upravljanje javnim dugom te financijskom i nefinancijskom imovi-

nom, poticajne mjere u gospodarstvu, korištenje namjenskih prihoda i primitaka, odgoda primjene propisa, prava i obveze korisnika proračunskih sredstava, pojedine ovlasti Vlade RH, predsjednika Vlade, Ministarstva financija i ministra financija u izvršavanju Proračuna, kazne za neispunjavanje obveza te druga pitanja u izvršavanju Proračuna.

Po ocjeni predlagatelja predložena rješenja omogućit će redovito izvršavanje prava i obveza proračunskih korisnika u skladu s makroekonomskom politikom i financijskim mogućnostima Državnog proračuna u 2004. godini. U obrazloženju ovog zakonskog prijedloga stoji da će se sredstva za njegovu provedbu osigurati iz poreznih i neporeznih prihoda, domaćih i inozemnih potpora i zaduživanja te iz drugih prihoda koji su posebnim propisima utvrđeni kao izvori prihoda državnog proračuna Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Većina saborskih radnih tijela podržala je predloženi Zakon bez primjedbi (**Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu, Odbor za poljoprivredu i šumarstvo, Odbor za obitelj, mladež i šport, Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu, Odbor za turizam, Odbor za ratne veterane te Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**).

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona hitnim postupkom, ali uz brojne primjedbe i prijedloge pravno-tehničke naravi na pojedine odredbe (članci 3, 5, 6, 12, 13, 14, 15, 16, 18. i 19, 24, 25, 28, 31, 32, 34, i 38.). Te su primjedbe formulirane u obliku mogućih amandmana, uz sugestiju predlagatelju da ih razmotri i vlastitim amandmanima otkloni manjkavosti na koje ukazuju. Spomenimo i preporuku tog radnog tijela da odredbu stavka 4. članka 31. valja uskladiti sa Zakonom o državnim potporama, te sugestiju da se u stavku 1. članka 32. precizira hoće li se povrat PDV-a za nabavku vatrogasne opreme izvršiti na teret Proračuna ili prihoda koji se ostvaruju sukladno Zakonu o vatrogastvu. Odbor je upozorio i na to

da sadržaj odredbe članka 37. Konačnog prijedloga zakona nije u skladu s nazivom poglavlja VI. (Odgoda primjene propisa). Smatra da bi trebalo izrijekom navesti odredbe kojih zakona se u 2004. godini neće primjenjivati, ili izostaviti ovu odredbu iz zakonskog teksta.

U raspravi na sjednici matičnog **Odbora za financije i državni proračun** zatraženo je od predstavnika predlagatelja pojašnjenje članka 37. kojim se propisuje odgoda primjene pojedinih odredbi Zakona o proračunu. Riječ je o odredbama članka 9. stavci 1. i 4, u dijelu koji se odnosi na plan razvojnih programa, članka 10. stavak 2., u dijelu koji se odnosi na Posebni dio financijskog plana izvanproračunskog korisnika i plana razvojnih programa, članka 19. stavak 1. točke 1. i 2. u dijelu koji se odnosi na projekciju proračuna za sljedeće dvije godine i u procjeni proračuna tekuće proračunske godine, te članka 26, 28, 29. i 90. Budući da je projekcija proračuna za 2004. i 2005. godinu donesena, prema mišljenju članice Odbora nije potrebno prolongirati primjenu odredbi koje se odnose na projekciju proračuna za navedeno razdoblje.

Predstavnik predlagatelja je istaknuo da treba zadržati spomenutu odredbu članka 37. Konačnog prijedloga zakona jer Ministarstvo financija nije bilo u mogućnosti u roku od mjesec dana donijeti sve podzakonske akte usklađene s novim Zakonom o proračunu.

Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon o izvršavanju Državnog proračuna RH za 2004. godinu.

Isto je učinio i **Odbor za pomorstvo, promet i veze**. Dio članova tog radnog tijela također smatra neprihvatljivom spomenutu odredbu članka 37. Ne slažu se ni s ograničavanjem mogućnosti zaduživanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave do najviše 3 posto, i to uz suglasnost Vlade, kao što je to predviđeno stavkom 2. članka 12. Konačnog prijedloga zakona. Po njihovom mišljenju lokalnim jedinicama treba omogućiti da se, sukladno Zakonu o proračunu, mogu zadužiti do 20 posto

svojih izvornih prihoda za financiranje kapitalnih projekata.

Spomenimo i primjedbu tog radnog tijela da je uz Konačni prijedlog ovog zakona Vlada trebala dostaviti i projekciju po proračunu, kako bi bilo transparentno u koje će se razvojne projekte ulagati u ovoj proračunskoj godini.

U kraćoj raspravi na sjednici **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** izraženo je zadovoljstvo predloženom formulacijom članaka 15, 16, 18. i 19. Konačnog prijedloga zakona, kojima je propisano da se u Proračunu osiguravaju sredstva za obveze utvrđene Zakonom o zdravstvenom osiguranju (čl. 68.), Zakonom o zdravstvenoj zaštiti stranaca i Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Članovi tog radnog tijela posebno su pozdravili činjenicu da su ovim zakonom utvrđene povećane naknade za vrijeme porodnog, dodatnog porodnog i posvojiteljskog dopusta.

I u raspravi na sjednici **Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu** ukazano je na potrebu preispitivanja rješenja predloženih člankom 12. stavci 1. i 2. Konačnog prijedloga zakona, kojim su propisane mjere ograničenja zaduživanja lokalnih jedinica. Konstatirano je, naime, da se radi o značajnim promjenama uvjeta zaduživanja u odnosu na one propisane Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu, što će se negativno odraziti na razvojne projekte u tim sredinama.

Prema mišljenju dijela članova Odbora, lokalnim jedinicama valja omogućiti da se zadužuju najviše do 20 posto ostvarenih prihoda u 2003. godini, bez obzira na to jesu li im prihodi poslovanja veći od rashoda ili ne.

RASPRAVA

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, mr. sc. **Mato Arlović** je izrazio mišljenje da je o Konačnom prijedlogu Zakona o izvršavanju Državnog proračuna RH trebalo raspravljati prije samog Proračuna, budući da se njime stavlja izvan snage niz odredbi Zakona

o proračunu (članci 9, 10, 19, 26, 28, i 29, 75. i 90.) čak više nego što je nabrojeno u članku 37. Budući da je Zakon o proračunu temeljni ili organski zakon to je dvojbeno i s ustavnopravnog aspekta. Zbog toga su njegovi stranački kolege putem amandmana zastupnice Zgrebec predložili da se taj članak briše iz zakonskog teksta.

Po mišljenju zastupnika SDP-a ovaj zakonski prijedlog je rađen poprilično olako, o čemu svjedoče i brojne primjedbe Odbora za zakonodavstvo pravno-tehničke naravi, na gotovo svaki drugi članak tog propisa, kaže Arlović.

Potom se osvrnuo na članak 4. Konačnog prijedloga zakona u kojem stoji da radi održavanja tekuće likvidnosti Ministarstvo financija može povlačiti raspoloživa sredstva s računa korisnika (trebalo bi propisati da o tome obavještava korisnike, jer inače oni neće znati financijsko stanje, s obzirom na to da posluju preko Državne riznice).

Budući da do predlaganja ovogodišnjeg Proračuna nisu doneseni i usklađeni brojni podzakonski akti za provedbu novog Zakona o proračunu, primjenu dijela odredbi treba prolongirati.

Nadalje, u članku 6. će trebati navesti i broj "Narodnih novina" u kojima će biti objavljen novelirani Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava, koji je raspravljen na ovoj sjednici i bit će donesen prije objave Proračuna. Njime su, naime, drugačije određene nadležnosti pojedinih ministarstava i drugih tijela državne uprave, što je bitno kod raspoređivanja sredstava na korisnike ili u tekuću zalihi proračuna. Valjalo bi korigirati i članak 10. Konačnog prijedloga zakona u kojem stoji da će se sredstva za ostala materijalna prava isplaćivati korisnicima prema kolektivnim ugovorima i sporazumima, u visini i opsegu utvrđenima između Vlade i sindikata, u dijelu za koji ovim Zakonom nije drukčije propisano. Međutim, kolektivni

ugovori mogu sadržavati i puno više nego što je ovim zakonom propisano (ne smiju sadržavati jedino ono što je suprotno tom propisu), napominje zastupnik. Sugerirao je, nadalje, da se jezično uredi točka 1. u stavku 3. članka 12., usklade članci 18. i 19. (ponavlja se ista odredba), itd. U svakom slučaju, ponudeni zakonski tekst treba jezično i nomotehnički dotjerati prije usvajanja, kaže Arlović. Najavio je da će esdepeovci glasovati protiv donošenja ovog Zakona, ne uvaži li predlagatelj njihov amandman na članak 37.

Riječ predlagatelja

Braneći Vladin prijedlog ministar financija **Ivan Šuker** je podsjetio na činjenicu da je Zakonom o proračunu, donesenim u lipnju prošle godine, bilo predviđeno donošenje pedesetak pravilnika i drugih podzakonskih akata koje je trebalo uskladiti u roku od šest mjeseci. Nažalost, bivše Ministarstvo to nije napravilo i nije bilo druge solucije nego propisati odgodu primjene nekih odredbi. Uostalom, ovako složen Zakon o proračunu nema niti jedna druga zemlja u Europi (još prilikom njegova donošenja upozoravano je da nije moguće u spomenutom roku uskladiti sve akte). Zbog toga se nekakvim solomonskim rješenjem išlo na ovakvu formulaciju članka 37. Doduše, mogao bi se postići dogovor oko nekakvog kompromisnog rješenja, zaključio je Šuker.

Ovim Zakonom ne može se prolongirati primjena odredbi Zakona o proračunu jer je to organski zakon.

Nato je mr. sc. **Arlović** predložio da se idući tjedan pripremi Prijedlog izmjene i dopune Zakona o proračunu koji bi sadržavao svega dvije odredbe. Prvom bi se propisalo da se sporni članak 37. neće primjenjivati u ovoj godini, a drugom da stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

Zahvalivši na toj sugestiji, predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** zaključio je raspravu o ovoj točki dnevnog reda.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

Prije nego što se prešlo na izjašnjavanje o amandmanima zastupnika **Vladimir Šeks** je izvijestio da je Vlada naknadno dostavila vlastite amandmane na Konačni prijedlog zakona o izvršavanju Državnog proračuna. Većina nazočnih zastupnika (113) složila se s tim da se glasuje i o amandmanima predlagatelja, dok su 3 bili protiv a 10 suzdržanih. Nakon toga je ministar **Šuker** obrazložio svaki od tih amandmana. Podimo redom.

AMANDMANI VLADE

Pojasnio je da se prvim predviđa dodavanje novog stavka 1. u članku 5. Konačnog prijedloga zakona, koji bi glasio: "U Proračunu su planirana sredstva Tekuće proračunske zalihe u svoti od 318.086.911,00 kuna" (to povlači za sobom i izmjenu redoslijeda dosadašnjih stavaka). Kako reče, ovaj je amandman podnesen radi provedbe članka 45. stavka 5. Zakona o proračunu kojim je propisano da se Zakonom o izvršavanju državnog proračuna utvrđuje visina proračunske zalihe koja ne može biti viša od 0,50 posto od izvornih prihoda bez primitaka. Na kraju je informirao zastupnike da je lani iz proračunske zalihe potrošeno 352 mln. i 287 tisuća kuna.

Ovim amandmanom omogućava se diskrecijska ocjena ministara odnosno Ministarstva financija, doduše, uz suglasnost Vlade, o tome kome odobriti odgodu a kome poslati financijsku policiju.

Većinom glasova zastupnici su podržali ovaj amandman Vlade. Podupr-

li su i amandmansku korekciju članka 32. kojom se omogućava povrat poreza na dodanu vrijednost po računima plaćenim za nabavu vatrogasne opreme u 2004. godini, na teret prihoda poreza na dodanu vrijednost. Stavkom 2. tog članka precizira se da se sredstva ostvarena od povrata tog poreza mogu koristiti samo za investicijsku izgradnju i nabavu opreme za obavljanje vatrogasne djelatnosti.

Dodavanjem novog članka 32a. Vlada je predvidjela da se ovlaštenim znanstvenim ustanovama registriranim po posebnim propisima, koje nisu upisane u registar obveznika PDV-a, iznimno za 2004. godinu omogući povrat PDV-a uplaćenog pri uvozu i nabavi opreme za tehnološko-istraživačke projekte u ovoj godini, na teret prihoda od tog poreza.

Odredbama ovog članka propisuje se, među ostalim, da će ministar financija, u suglasnosti s ministrom znanosti, obrazovanja i športa, donijeti naputak kojim će se pobliže urediti uvjeti i načini ostvarivanja prava na povrat PDV-a.

Radi provedbe obveza Republike Hrvatske proisteklih iz Osimskih sporazuma i Rimskog ugovora, koje je Hrvatska preuzela 1992. godine na ime isplate naknade Italiji za naknadu imovine esula-optanata, Vlada je predložila da se novim člankom 32b. regulira da će se novčane naknade za imovinu esula-optanata tijekom 2004. godine isplatiti iz sredstava Tekuće zalihe državnog proračuna, pod uvjetima i na način utvrđen posebnim propisima i ugovorima.

U obrazloženju tog amandmana stoji da će se tijekom ove godine nastaviti pregovori o povratu imovine esula-optanata, zbog čega nije moguće utvrditi visinu sredstava za tu namjenu u 2004. godini.

Ovdje se ne radi o Osimskom sporazumu, nego samo o Rimskom ugovoru, primijetio je **Damir Kajin (IDS)**. Osim toga, nije riječ o naknadi za ezule nego o naknadi za optante (svi esuli nisu i optanti). Dr. sc. **Furio Radin (neovisni)** je nato dodao da svi koji su iselili u Italiju, primjerice, iz ekonomskih razloga, nisu ni esuli, a kamoli optanti. **Vladi-**

mir Šeks je zaključio da prilikom redakture konačnog zakonskog teksta valja ugraditi pravilnu formulaciju te dao na glasovanje ovaj amandman (usvojen je većinom zastupničkih glasova).

Sporna odgoda primjene odredbi Zakona o proračunu

Ministar **Šuker** je nakon toga obrazložio naredni Vladin amandman kojim se mijenja naziv točke VI. i članak 37. Konačnog prijedloga zakona. Pojasnio je da se tim člankom regulira odgoda primjene odredaba članka 9. stavci 1. i 4, članka 10. stavak 2, članka 19. stavak 1. točke 1. i 2. te članci 26, 28. i 29. Zakona o proračunu koji se, dijelom ili u cijelosti, nisu mogli primijeniti prilikom izrade Prijedloga državnog proračuna Republike Hrvatske za 2004. godinu.

Vlada stoji na stanovištu da se one lokalne jedinice koje su prema financijskom izvješću za 2003. godinu ostvarile deficit ne mogu zaduživati.

Do odgode primjene navedenih odredbi došlo je - kaže - zbog toga što je Hrvatski sabor donio Zakon o proračunu krajem svibnja 2003., s primjenom od 1. srpnja iste godine. Za njegovu provedbu trebalo je donijeti više od 40 podzakonskih akata, među kojima i one iz članka 26, 28. i 29. Zakona koji su temelj za izradu financijskih planova proračunskih korisnika, odnosno izradu proračuna. Međutim, ti akti nisu doneseni do predlaganja ovogodišnjeg Proračuna. Nadalje, člankom 18. Zakona o proračunu izrijekom je propisano da Vlada do sredine svibnja tekuće godine donosi smjernice o gospodarskoj i fiskalnoj godini za trogodišnje razdoblje, iz čega proizlazi da se tehnički odredbe navedenog Zakona nisu ni mogle primijeniti u cijelosti na izradu Proračuna za 2004.

Ministar je posebno napomeno da je prilikom predlaganja Zakona o proračunu bila predložena odgoda navede-

nih zakonskih odredaba koje se odnose na programsko planiranje i razvojne programe do 1. siječnja 2006., budući da zbog kadrovskih, tehničkih i drugih razloga u tako kratkom roku nije bilo moguće provesti tako složene aktivnosti u pripremi proračuna.

U nastavku je podsjetio na činjenicu da je Hrvatski sabor 11. rujna prošle godine donio Odluku o privremenom financiranju poslova, funkcija i programa državnih tijela i drugih korisnika proračuna Republike Hrvatske u prvom tromjesečju 2004. godine. Nakon konstituiranja novog Parlamenta, 22. prosinca 2003., donesen je i Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija kojim je u znatnoj mjeri promijenjen ustroj proračunskih korisnika. To je, uz već spomenute razloge, uzrokovalo da se u razdoblju do predlaganja Proračuna za 2004. nisu mogle primijeniti u cijelosti sporne odredbe Zakona o proračunu. Dodao je još da je nova Vlada RH donijela Program rada koji nije mogao biti u kratkom vremenu operacionaliziran u smislu navedenih zakonskih odredbi, posebno stoga što nije bilo ni potrebnih podzakonskih akata.

Trebalo je novelirati Zakon o proračunu

Mr.sc. **Mato Arlović** je prenio stajalište svojih stranačkih kolega da bi bilo daleko bolje da se išlo na izmjene Zakona o proračunu kojima bi se preciziralo da se sporne odredbe privremeno neće primjenjivati. Po njihovu mišljenju ovim Zakonom ne može se prolongirati primjena odredbi Zakona o proračunu jer je to organski zakon.

Po riječima zastupnika ovim amandmanom Vlada je pokušala popraviti predloženi zakonski tekst u kojem stoji jedino to da kod planiranja Proračuna nisu primjenjivane sporne odredbe. To, međutim, predlagatelja ne opravdava, jer su se te odredbe po sili Zakona o proračunu morale primijeniti i kod izrade i utvrđivanja Prijedloga proračuna, a i pratećeg Zakona o izvršenju proračuna. U prilog tome podsjetio je na to da

su Zakonom o proračunu čak predviđene visoke novčane kazne za odgovorne osobe, odnosno proračunske korisnike ako ne primjenjuju odnosno krše pojedine odredbe, među ostalim i članke 26, 28. i 29. Zbog navedenih razloga, kaže, zastupnici SDP-a neće podržati ovaj Vladin amandman, a ni Konačni prijedlog zakona o izvršavanju Državnog proračuna ne uvaži li se njihov zahtjev za brisanje članka 37.

Nije u redu da se u toku proračunske godine uvede nova ograničenja, pogotovo stoga što su općine, gradovi i županije već donijeli svoje razvojne projekte i programe za ovu godinu.

Odgovarajući na ove primjedbe **Ivan Šuker** je podsjetio na to da je u raspravi na sjednici Sabora, u svibnju prošle godine, tadašnja oporba predlagala Vladi odgodu primjene ovog Za kona zbog nemogućnosti donošenja svih 40 podzakonskih akata. Međutim sada, kad je 560 jedinica lokalne samouprave donijelo svoje proračune upravo na temelju ovakvog Zakona, nema smisla ukidati sporni članak i okrivljavati nekoga tko je došao na vlast prije mjesec i pol dana zato što prošla Vlada nije izvršila svoje zakonske obaveze. S obzirom na to da je SDP u prošlom mandatu bio u vladajućoj koaliciji, bilo bi logično da zastupnici te stranke prvi podrže ovakav amandman, smatra Šuker. Čak i da je bivša Vlada slagala proračun zacijelo bi se našla u istoj situaciji, jer bi se taj dokument donosio u dvanaestom mjesecu, dokad ove zakonske odredbe ne bi bile realizirane.

Mr.sc. **Arlović** se javio za ispravak netočnog navoda. Izjavio je da nikoga nije okrivljavao za neprovođenje Zakona o proračunu, nego da je samo izrazio dvojbu njihova Kluba o tome je li zbog toga Proračun donesen zakonito i hoće li biti zakonito donesen Zakon o izvršenju proračuna. Osim toga, predložio je izlaz iz ove nezavidne situacije, na način da

se noveliranjem Zakona o proračunu primjena odredbi o kojima je riječ privremeno odgodi.

Usljedilo je glasovanje o ovom amandmanu. Zahvaljujući podršci većine zastupnika (86 glasova "za", 35 "protiv" i 3 "suzdržana") dobio je "zeleno svjetlo".

Uvođenje mogućnosti odgode ili obročne otplate

Ni idući Vladin amandman nije prošao "glatko". Riječ je o dodavanju novog poglavlja i članka 37a. kojim se predlaže mogućnost odgode plaćanja ili odobrenja obročne otplate dospjelih nenaplaćenih javnih davanja, uz suglasnost Vlade (člankom 71. Zakona o proračunu ta je mogućnost sada predviđena samo kad se radi o naplati duga po osnovi danih državnih jamstava). Novopredloženim člankom predviđeno je da na pismeni zahtjev obveznika ministar financija, uz suglasnost Vlade, donosi rješenje o navedenoj odgodi, odnosno obročnoj otplati. Kako je naglasio ministar Šuker, dužnik je obavezan redovito podmirivati tekuće obveze i za vrijeme odobrene odgode ili plaćanja u obrocima, a ako se toga ne pridržava protiv njega će se pokrenuti ovršni postupak. Provedbom ovog članka omogućava se naplata dospjelih proračunskih i izvanproračunskih potraživanja od obveznika javnih davanja, a da se ne dovede u pitanje njihovo poslovanje radi izvršenja dospjelog, a neplaćenog duga.

Propisati da se lokalne jedinice mogu zaduživati do iznosa u visini 20 posto ukupno ostvarenih prihoda poslovanja u 2003. godini.

Uostalom, to je proteklih godina bio jedan od glavnih zahtjeva Udruženja obrtnika Hrvatske, kao i Hrvatske udruge poslodavaca. Da je lani postojao mehanizam obročne otplate, koji pomaže poreznim obveznicima kod tekućih

plaćanja, možda ne bi toliko firmi otišlo u stečaj. Primjerice, u drugoj polovini prosinca Porezna uprava je, samo na području Slavonije, pokrenula stečaj za osamdesetak firmi koje su bile dužne i blokirane duže od 60 dana. Na kraju je izrazio uvjerenje da će se primjenom ovog instrumenta povećati naplata proračunskih prihoda.

Ispravljajući njegove navode **Slavko Linić (SDP)** je primijetio da su uzroci spomenutih stečaja najčešće bila petogodišnja nenaplaćena potraživanja po osnovi poreza i doprinosa. Konstatirao je, nadalje, da ovaj institut ne bi pomogao firmama koje su otišle u stečaj jer se primjenjuje samo na tekuća plaćanja, a ne i na dospjele stare obveze.

Neprihvatljive diskrecijske ocjene

Mr.sc. **Mato Arlović** je najavio da Klub zastupnika SDP-a neće podržati ni ovaj amandman i to iz pravnih, političkih i ekonomskih razloga. Budući da se Općim poreznim zakonikom ne predviđa mogućnost da se dospjele porezne obaveze plaćaju u ratama, ovakvim amandmanom se, s formalno-pravnog aspekta, dovodi u pitanje usklađenost pravnog sustava Republike Hrvatske. Osim toga, omogućava se diskrecijska ocjena ministra odnosno Ministarstva financija, doduše, uz suglasnost Vlade, o načinu izvršavanja poreznih obveza (nekim subjektima će se omogućiti ta pogodnost a drugima ne). Po mišljenju zastupnika SDP-a, predloženo zakonsko rješenje bi motiviralo gospodarske subjekte da odgađaju plaćanje poreznih obveza i drugih davanja državi, odnosno subjektima javnog prava, te da određeno vrijeme obrću proračunska sredstva i na njima zarađuju. Moglo bi se dogoditi i da zbog neredovitog priliva poreznih prihoda država počne kasniti u plaćanju svojih obveza prema trećima, što bi rezultiralo remećenjem zakona tržišta, odnosno ponude i potražnje. Na taj način bi oslabila financijska disciplina u društvu, što bi trebao biti jedan od temelja vladavine prava i pravne države.

Ivan Šuker je izrazio žaljenje što je Vladin prijedlog krivo shvaćen. Napomenuo je da se odgode neće dijeliti "šakom i kapom" nego samo u određenim okolnostima (Vlada će svakih šest mjeseci izvješćivati Sabor o tome kome je odobrila obročnu otplatu i pod kojim uvjetima). Osim toga, nigdje u amandmanu se ne spominje oslobađanje od zatezних kamata, osim u slučajevima kad porezni obveznici imaju objektivne teškoće u poslovanju. Radi se, dakle, o poznatim instrumentima koji u principu pospješuju naplatu poreza.

Podsjetio je i na neslavne efekte primjene Zakona o dospjelim a nenaplaćenim potraživanjima koji je u prošlom mandatu tako pompozno najavljivan. Međutim, nakon godinu i pol dana mukotrnog rada Porezne uprave država je nagodbama naplatila svega dvije od ukupno 24 milijarde kuna svojih potraživanja.

Slavko Linić je primijetio da se najveći dio tog novca "izgubio" upravo zbog toga što su sve do prošle godine Porezna uprava i ministar financija imali pravo davati odgode na 10 mjeseci, što je stvorilo i nelojalnu konkurenciju u Republici Hrvatskoj.

Ispravljajući navode ministra Šukera mr.sc. **Arlović** je, među ostalim, primijetio da se ovim zakonom ne propisuje da će se primjenjivati zatezne kamate, koje se inače obračunavaju prema posebnom zakonu kod prekoračenja dospjelog roka za naplatu javnog duga. Konstatirao je, također, da bi trebalo dodatno razraditi pod kojim uvjetima i u kojim slučajevima bi odgoda, odnosno plaćanje u ratama eventualno moglo doći u obzir (kada to traže socijalni, ekonomski, politički i gospodarski interesi).

Politika ponovno prodire u gospodarstvo

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) je napomenula da dosadašnja iskustva govore o tome da su mnogi subjekti, bilo da je riječ o fizičkim ili pravnim osobama, prestali plaćati svoje obveze kad im je pružena mogućnost odgode. Osim toga, već sada je evidentno da će

Vlada imati diskrecijsko pravo odluke o tome kome odobriti odgodu plaćanja a kome poslati financijsku policiju koju se priprema ponovno uvesti. Iz toga se nameće zaključak da politika ponovo prodire u gospodarstvo.

Reagirajući na Linićeve riječi **Ivan Šuker** je ponovio da je spomenuti zakon pompozno najavljivan s namjerom političke diskreditacije HDZ-a. Nije točno, kaže, da je dvadesetak milijardi otišlo "u vjetar", mimo državnog proračuna, samo zbog obročne otplate ("zna se točno na koje skupine poduzeća se odnosi taj dug").

Linić je opovrgnuo njegovu tvrdnju da je Zakon o popisu potraživanja donesen radi diskreditacije HDZ-a. Po njegovim riječima donošenje zakona o oprostima poreza bila je posljednja mogućnost da se sanira nerad Porezne uprave koja je "šakom i kapom" dijelila ovakve diskrecijske odluke, i u pet godina uspjela stvoriti 24 mlrd. nenaplaćenih poreza i doprinosa.

Ivan Šuker je ostao pri svojoj ocjeni. Spočitnuo je Liniću da je bivša vlast upravo Zakonom o dospjelim i nenaplaćenim potraživanjima uvela mogućnost oprosta za porezne obveznike koji nisu redovito plaćali porez. "Vi ste tim nagodbama nagradili one koji nisu plaćali porez, dok su redovni platiše bili kažnjeni, jer im ništa nije oprosteno". U svom ponovnom javljanju Linić je pojasnio da je tim zakonom onima koji su mogli platiti dio poreza oprostjen dio duga.

Nakon toga je predsjednik Šeks zaključio raspravu i dao na glasovanje ovaj amandman (usvojen je većinom glasova nazočnih zastupnika).

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Potom se prešlo na izjašnjavanje o amandmanima zastupnika.

Ministar **Šuker** je izjavio da Vlada ne prihvaća amandmanski zahtjev **Dragutina Lesara (HNS)** i **Zvonimira Mršića (SDP)** za brisanje stavka 1. u članku 12. jer smatra da se one lokalne jedinice koje su prema financijskom izvješću za

2003. godinu ostvarile deficit, ne mogu zaduživati.

Dodatno obrazlažući svoj amandman **Dragutin Lesar** je napomenuo da su općine, gradovi i županije već donijeli svoje razvojne projekte i programe za ovu godinu, a neki su se već i zadužili. Nije u redu da se u toku proračunske godine uvode nova ograničenja, uz ono što je već ranijih godina nametnuo MMF. Uostalom, člankom 137. Ustava jasno je propisano da su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave samostalne u raspolaganju svojim novcem, napominje zastupnik i upozorava da je spornom odredbom napravljen snažan iskorak u daljnjoj centralizaciji lokalne samouprave u fiskalnom smislu.

Unatoč njegovu obrazloženju ovaj amandman nije dobio potrebnu većinu zastupničkih glasova.

Istu sudbinu doživio je i amandmanski zahtjev Kluba zastupnika IDS-a za izmjenu stavka 2. u članku 12. Konačnog prijedloga zakona. Riječ je o odredbi kojom se Vladu ovlašćuje da može izdati suglasnost za zaduživanje lokalnim jedinicama najviše do 3 posto ukupno ostvarenih prihoda poslovanja svih jedinica lokalne i područne samouprave u prošloj godini. Ideosovci su se založili za to da se izmjenom te odredbe propiše da se jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu zaduživati do iznosa ukupne godišnje obveze u visini 20 posto ukupno ostvarenih prihoda poslovanja u 2003. godini.

Po riječima Ivana Šukera Vlada ne prihvaća ovaj amandman, jer bi se njime lokalnim jedinicama omogućilo zaduživanje iznad granice od 400 mln. kuna, koliko je Zakonom predviđeno, i to do svote od 2,7 mlrd. kuna, što bi bitno povećalo ukupno konsolidirani Proračun Republike Hrvatske za 2004. godinu (u navedenoj osnovici za zaduživanje sadržana su sredstva pomoći i ona za centralizaciju funkcija).

S tim u svezi ministar je podsjetio na činjenicu da upravo iz tih razloga u desetmesečnom razdoblju prošle godine nije bilo moguće zaduživanje lokalnih jedinica. Ta je mogućnost otvorena tek

nakon donošenja odluke o privremenom financiranju do kraja godine.

Predstavnik Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin** izrazio je mišljenje da treba zadržati načelo iz Zakona o lokalnoj samoupravi, koje je vrijedilo od 1993. godine do sada, jer bi se u protivnom moglo dogoditi da jedna lokalna samouprava, npr. grad Zagreb, iskoristi svih ovih 3 posto ukupno ostvarenih prihoda poslovanja svih lokalnih samouprava. Napomenuo je da je i stajalište Odbora za lokalnu i područnu samoupravu na tragu takvih razmišljanja.

Usljedio je glasovanje, ali ni ovaj amandman nije dobio "zeleno svjetlo".

Uvaživši obrazloženje predstavnika predlagatelja, da za realizaciju njihova amandmana nisu osigurana sredstva u Proračunu, Klub zastupnika HSP-a povukao je prijedlog za izmjenu stavka 1. u članku 19. Podsjetimo, predlagao je da se raspon naknada plaće za vrijeme korištenja rodiljnog dopusta od šest mjeseci do jedne godine djetetova života, posvojiteljskog dopusta i skraćenog radnog vremena do jedne godine djetetova života, kreće od 1.600.00 kuna

do iznosa prosječne plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj u 2004. godine.

Isti podnositelji odustali su i od zahtjeva da se dopunom članka 25. propiše da izdaci za isplatu novčane naknade za imovinu esula-optanata, u iznosu od 217.107.000,00 u izvršavanju Državnog proračuna imaju prednost pred svim ostalim izdacima. Naime, ministar Šuker ih je informirao da je taj amandman već pokriven amandmanom Vlade RH.

Zastupnici nisu podržali ni amandman **Valtera Drandića (IDS)** za izmjenu i dopunu članka 32. stavak 1., budući da je Vlada podnijela vlastiti amandman na taj članak kojim se propisuju način i uvjeti povrata PDV-a javnim vatrogasnim postrojbama, vatrogasnim zajednicama i dobrovoljnim vatrogasnim društvima, na teret prihoda od tog poreza.

Isti je slučaj bio i s amandmanskim zahtjevom **Dragice Zgrebec** za brisanje članka 37. Zastupnica je prigovorila da ni uz najbolju volju nije uspjela dokučiti u čemu je razlika između prvobitnog teksta ovog članka i Vladinog aman-

dmana. Upozorila je predstavnika predlagatelja da, ako već odgađa primjenu nekih odredbi Zakona o proračunu, treba obuhvatiti i članak 4. točka 7. u kojem stoji da se uz Proračun mora priložiti i projekcija proračuna za dvogodišnje razdoblje, što nije učinjeno. Inzistirala je, ipak, da se o njenom amandmanu glasuje, ali nije prošao.

Nakon toga je predsjednik Šeks zaključio raspravu o amandmanima i dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2004. godinu. Prije konačnog izjašnjavanja odlučeno je da će primjedbe pravno-tehničke naravi Odbora za zakonodavstvo biti iskorištene kod redakture, odnosno utvrđivanja pročišćenog zakonskog teksta.

Ishod - **Zakon o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2004. godinu donesen je većinom glasova nazočnih zastupnika (84 glasa "za" i 30 glasova "protiv") u tekstu kako ga je predložila Vlada, zajedno s prihvaćenim amandmanima predlagatelja.**

M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O RADU; KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PORODNOM DOPUSTU MAJKI KOJE OBAVLJAJU SAMOSTALNU DJELATNOST I NEZAPOSLENIH MAJKI; KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Poticaj pronatalitetnoj demografskoj politici

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora pojedinačno su prihvatili predložene zakonske tekstove, koje je obrazložila predstavnica predlagatelja i potpredsjednica Vlade, Jadranka Kosor. O tri komplementarna zakonska prijedloga kojima se cjelokupno uređuje ova materija, provedena je

objedinjena rasprava. Tijekom rasprave došla su do izražaja i različita stajališta o navedenim pitanjima. Zastupnici SDP-a koji su podnijeli i više amandmana, ali i pojedini drugi predstavnici oporbe, ukazivali su na Ustavnu dvojbenost pojedinih članaka, ocjenjujući da se njima narušavaju odrednice

o ravnopravnosti spolova. Predstavnicu predlagatelja, kao i velik broj zastupnika parlamentarne većine, pozivali su se pak na one ustavne odrednice kojima se država poziva i određuje da pomogne obiteljima, majkama i djeci.

Svi su se ipak suglasili da je demografska slika Republike Hrvatske

uistinu zabrinjavajuća, te da su potrebne hitne mjere kako bi se riješila ova situacija.

O PRIJEDLOZIMA

Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama Zakona o radu uređuje se produženje trajanja porodnog dopusta do treće godine djetetova života za rođenje blizanaca, trećeg i svakog slijedećeg djeteta. Osim toga, regulira se produženje prava na mirovanje radnog odnosa do tri godine djetetova života, korištenje prava na porodni dopust, te se mijenja naziv "porodni dopust" u "roditeljni dopust".

Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki uređuje se produženje trajanja porodnog dopusta do jedne godine života nezaposlenim majkama, majkama na redovitom školovanju i nezaposlenim majkama korisnicama invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad. Osim toga, regulira se produženje trajanja porodnog dopusta do treće godine života i priznaje majkama koje obavljaju samostalnu djelatnost sve vrijeme korištenja porodnog dopusta kao staž osiguranja. Za donošenje provedbenih propisa utvrđuje se ministar nadležan za obitelj. Istovremeno se omogućuje i korištenje prava na porodni dopust prema ovom Zakonu i korisnicima porodnog dopusta čije dijete nije navršilo tri godine života, kao i roditelju koji je već iskoristio pravo na porodni dopust, ako dijete nije navršilo jednu odnosno tri godine života. Uvodi se i promjena naziva "porodnog dopusta" u "roditeljni dopust".

Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđuje se pravo zaposlene žene na korištenje roditeljnog dopusta za blizance, treće i svako slijedeće dijete do navršene treće godine djeteta.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravljao je o **Konačnom prijedlogu zakona**

o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Odbor je podupro donošenje ovog Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga podnio dva amandmana. Prvim se predlaže izmjena teksta članka 1. u uvodnoj rečenici, koji se mijenja i glasi: "Narodne novine", brojevi 38/95, 54/95, 65/95, 102/98, 82/01, 114/03, 123/03. i 142/03."

Drugim amandmanom u članku 6. iza riječi "Zakona" dodaju se riječi "o radu ("Narodne novine", brojevi 38/95, 54/95, 65/95, 102/01, 82/01, 114/03, 123/03. i 142/03.)". Ovim se amandmanima uređuje nomotehnički izričaj.

Odbor je raspravljao i o **Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki.** Odbor je podupro njegovo donošenje te podnio amandman nomotehničke naravi na članak 9. U navedenom članku iza riječi "Zakona" dodaju se riječi: "o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki ("Narodne novine", brojevi 24/96, 109/97. i 82/01.)".

Raspravljalo se i o **Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju,** a Odbor je i u ovom slučaju na Konačni tekst prijedloga podnio amandman kojim se uređuje nomotehnički izričaj članka 5. Iza riječi: "Zakona" dodaju se riječi: "o zdravstvenom osiguranju ("Narodne novine", brojevi 94/01, 88/02. i 117/03.)".

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predložene zakonske tekstove (rasprava objedinjena). Tijekom rasprave istaknuto je da predložene izmjene svakako predstavljaju poboljšanje u odnosu na postojeće stanje i tvore dio u nizu mjera pronatalitetne politike u rješavanju problema demografske situacije. Uz najavljene i druge mjere Vlade i novoosnovanog Savjeta za populacijsku politiku, pokazat će se pravi učinak i značajan pomak. Kako se radi o neobvezujućem paketu zakona, svaki roditelj ima mogućnost izbora pri korištenju nekog od ovih prava. Problem zaposlene žene i poslo-

davaca, s obzirom na trogodišnji roditeljni dopust, svakako postoji, pa je potrebno sustav dograđivati institucionalnim i zakonodavnim mjerama. Većinom glasova članovi Odbora predložili su Hrvatskom saboru na usvajanje slijedeće zakone: Zakon o izmjenama i dopunama o Zakona radu, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki, te Zakona o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju.

AMANDMANI

Na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, Vlada je podnijela dva amandmana. Prvim se u članku 5. stavcima 1. i 2. riječi: "stupanja na snagu", zamjenjuju riječima: "početka primjene". Drugim amandmanom mijenja se članak 7. koji glasi: "Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama", a primjenjuje se od 1. srpnja 2004. godine".

Na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki, Vlada je uložila tri amandmana. Prvim se riječi u članku 7. "stupanja na snagu", zamjenjuju riječima "početka primjene". Zatim, u člancima 8. stavcima 1. i 2. riječi: "stupanja na snagu", zamjenjuju se riječima: "početka primjene". Trećim se amandmanom mijenja članak 10. koji glasi: "Ovaj zakon stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama", a primjenjuje se od 1. srpnja 2004. godine".

Na Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju upućen je amandman na članak 6. koji se mijenja i glasi: "Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama", a primjenjuje se od 1. srpnja 2004. godine".

Klub zastupnika HNS-a, PGS-a uputio je amandman kojim se članak 7. dopunjuje stavkom 2. koji glasi: "Obvezuje se Odbor za zakonodavstvo da u roku od 15 dana od donošenja ovog zakona utvrdi i izda pročišćeni tekst Zakona".

Klub zastupnika SDP-a podnio je amandman na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Predloženo je da se u članku 1., stavku 2. riječ "zaposlena žena" zamjenjuje riječima "zaposleni roditelji", u istom redu "rodiljni dopust" zamjenjuje se riječima "roditeljski dopust". Podnositelj je ocijenio da se ovim amandmanom zakon usklađuje s Ustavom Republike Hrvatske kojim je zajamčena ravnopravnost spolova i utvrđena kao jedna od temeljnih ustavnih vrednota.

Amandmanima istog podnositelja pokušalo se utjecati i na tekst Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki. Prvim se prijedlogom predlaže izmjena naslova Zakona: "Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o roditeljskom dopustu roditelja koji obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih roditelja". Drugim amandmanom predloženo je da se u svim člancima ovog Zakona riječi: "rodiljni dopust" i "nezaposlena majka" zamjenjuju riječima "roditeljski dopust roditelja i nezaposlenih roditelja" u odgovarajućem padežu. Ocijenjeno je da se ovim amandmanom zakon usklađuje s Ustavom Republike Hrvatske kojim je zajamčena ravnopravnost spolova i utvrđena kao jedna od temeljnih ustavnih vrednota.

RASPRAVA

U ime predlagatelja Vlade Republike Hrvatske, podnijeti zakonski tekst pred zastupnicima je obrazložila potpredsjednica Vlade i ministrica Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Jadranka Kosor**. Napomenula je da je riječ o drugom čitanju kod sva tri zakonska prijedloga, čija se suština svodi na vraćanje mogućnosti korištenja trogodišnjeg rodiljnog dopusta za majke blizanaca, trećeg i svakog slijedećeg djeteta. Rasprava koja je protekla na odborima, nije dovela do suštinskih primjedbi koje bi Vlada morala ugrađivati u ova tri prijedloga zakona. Na prvoj sjednici Savjeta za populacijsku politiku

ukazano je međutim, da se time započinje zaustavljanje negativnog demografskog trenda, nakon kojega bi trebali uslijediti i pozitivni rezultati. Također je dogovoreno, da se do kraja ožujka predlože hitne kratkoročne i dugoročne mjere o kojima će se obavijestiti i Hrvatski sabor.

Otkloniti demografsku katastrofu u budućnosti

Vlada ujedno ocjenjuje da je riječ o prvorazrednom nacionalnom i političkom pitanju kako bi se izbjegla istinska demografska katastrofa u budućnosti. Ukoliko se ne poduzmu odgovarajuće mjere, stručnjaci procjenjuju da će se u periodu od 50 godina broj stanovnika u Republici Hrvatskoj smanjiti čak za 1 milijun.

Vlada ocjenjuje da je riječ o prvorazrednom nacionalnom i političkom pitanju, kako bi se izbjegla istinska demografska katastrofa u budućnosti.

Potpredsjednica Vlade zatim je istaknula da je ove izmjene poduprlo i Gospodarsko-socijalno vijeće koje je ujedno predložilo i vrlo konkretne zaključke. Potrebno je uskladiti rad ustanova za djecu predškolske i školske dobi, izgraditi dodatne ustanove za brigu predškolske djece, te potaknuti osnivanje uslužnih servisa za pomoć obitelji. Treba pomoći i privatnu inicijativu za skrb djece predškolske dobi, pa bi mozaik predviđenih mjera uskoro doveo do prvih pozitivnih rezultata. Istaknula je zatim da se udio žena među ukupnim brojem nezaposlenih penje na čak 58%, pa bi i tu trebala odgovarajuća pomoć. Bilo je govora i o neopravdanim otkazima ugovora o radu na određeno vrijeme, za vrijeme rodiljnog dopusta, radu u noćnim smjenama majki, te nedopustivog rada noću samohranih majki. Ukazano je zatim i na prve pozitivne reakcije pojedinih tvrtki, koje samoinicijati-

vno novčano ohrabruju roditelje, odnosno svoje zaposlenike prilikom rođenja djeteta, a slične mjere registrirane su i u nekim općinama. Na kraju je upozorila na članak 5. Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. To je ono o čemu najviše ovih dana pitaju obitelji, odnosno majke koje imaju više djece, a odnosi se na datum primjene. Ovdje se naime, govori da radnik koji je do dana stupanja na snagu ovog Zakona otpočeo koristiti rodiljni dopust može nastaviti koristiti to pravo prema odredbama ovog zakona. Budući da o ovim zakonima treba raspraviti prije donošenje Državnog proračuna, potrebno je proučiti i članak 19 Zakona o izvršavanju Državnog proračuna. On među ostalim kaže - naknada za vrijeme korištenja porodiljskog dopusta od jedne do tri godine djetetovog života iznositi će 1.600 kuna. Na kraju izlaganja predstavnica predlagatelja apelirala je na sve zastupnike da odgovorno prihvate i podrže predložene zakonske propise koji su od zajedničkog, nacionalnog interesa.

U ime **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, govorio je zatim predsjednik Odbora, zastupnik dr.sc. **Marko Turić**. On je napomenuo da je Odbor kao matično radno tijelo raspravio sav predloženi zakonski tekst kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske. Tijekom rasprave istaknuto je da predložene izmjene predstavljaju poboljšanje u odnosu na postojeće stanje i dio su niza mjera pronatalitetne politike. Kako se radi o neobvezujućem paketu zakona, svaki roditelj ima mogućnost izbora pri korištenju nekog od ovih prava. Potrebno je ujedno kontinuirano ugrađivati postojeći sustav institucionalnim i zakonodavnim mjerama, da bi se sudjelovanje žena na tržištu rada što više poboljšalo. Pri tome treba podržati i ove predložene mjere koje su pozitivan pomak u odnosu na sadašnje stanje, pa je i većina članova Odbora mišljenja da treba podržati podnesene zakone. Članovi Odbora većinom su glasova predložili Hrvatskom saboru na usvajanje: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu, Zakon o izmjenama i dopunama

Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki, te Zakon o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Potreban snažan investicijski ciklus

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je zastupnik **Damir Kajin** ocijenivši da predloženi zakonski tekst sadržan u tri zakona zapravo predstavlja jedan paket mjera, što IDS načelno podržava. Ukazao je zatim i na propust bivše vlasti koja je porodni dopust smanjila s tri na dvije godine, iako ta stavka u proračunu nije iziskivala neka značajnija sredstva. Međutim, ista vlast je uvela mogućnost da ovu naknadu prima ju i nezaposlene žene, kao i žene koje samostalno obavljaju neku djelatnost. Izrazio je ujedno čuđenje što se nije u određenoj mjeri politički kapitalizirala ta odluka koja je obuhvatila gotovo 20 tisuća osoba. Ocijenio je istovremeno, da se i predloženim mjerama postojeća demografska situacija neće u dovoljnoj mjeri poboljšati. Istaknuo je nedavne rezultate Državnog zavoda za statistiku, koji je objavio rezultate o siromaštvu. Njihova je izravna ocjena da treće dijete obitelj doslovno vodi u siromaštvo. Prema rezultatima za 2002. godinu, u Hrvatskoj je ispod praga siromaštva živjelo 773 tisuće osoba ili 18,2%, a samo godinu dana ranije ovaj broj iznosio je 17,2%. Navedene je godine rođeno 40.283 djece, a slijedeće, 2003. godine, 35.390 djece. Od toga broja, kao treće dijete rođeno je 4.995 djece, a kao četvrto 1.593 djece. Upozorio je zatim i na praktične poteškoće koje očekuju majke koje imaju troje ili više djece na poslu, te istaknuo da određene pogodnosti uglavnom vrijede samo za radna mjesta u državnoj upravi. Ukoliko se u Hrvatskoj ne pokrene snažan investicijski gospodarski ciklus, negativni trendovi će se nastaviti, a iseljavanje se neće moći zaustaviti.

Ocijenio je da je predviđena svota od 15 milijuna kuna za predložene mjere vezana uz Zakon o zdravstvenom osiguranju simbolična, ali i takve poteze

treba podržati. Pozdravio je i vraćanje porodiljnih naknada za drugih šest mjeseci sa 1.600 na 2.500 tisuća kuna, odnosno povećanje naknada za nezaposlene majke sa 900 na 1.600 kuna. Smatra da se predloženim mjerama neće postići spektakularni rezultati, ali ne treba odbaciti ni mogućnosti da se netko zbog predloženih pogodnosti ipak lakše odluči na više djece. Govorio je zatim o gospodarskom aspektu problema, upozoravajući na preveliku koncentraciju tvrtki u Zagrebu. Uz gospodarsku, evidentna je i politička vezanost uz najveću urbanu aglomeraciju u Hrvatskoj, što se najbolje vidi po sjedištu ministarstava. Smatra ujedno, da bi pojedina ministarstva trebalo dislocirati, a to bi se pozitivno odrazilo i na drugim poljima života.

Pojedine znanstvene institucije u svojim istraživanjima ukazuju da postoji izravna korelacija siromaštva i brojnih obitelji.

Svoje je izlaganje zaključio konstatacijom da će Klub zastupnika IDS-a podržati predložene mjere.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Ivana Sućec - Trakoštanec (HDZ)** koja je ispravila ocjenu da nitko u Hrvatskoj ne želi zapošljavati žene koje rađaju. Veliki je broj hrvatskih poslodavaca koji zbog prirode posla zapošljavaju upravo žensku radnu snagu. Nije se složila ni s tvrdnjom o korelaciji siromaštva i velikog broja djece u obitelji. I zastupnik **Petar Mlinarić (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda, ocjenjujući da uz kategoriju izbjeglica treba spomenuti i prognanike. Zastupnik **Davorko Vidović (SDP)** javio se kako bi ispravio netočan navod, te napomenuo da najnovija istraživanja pokazuju da nema baš nikakve pozitivne korelacije između dužine porodnog dopusta i povećanog nataliteta. Upravo obrnuto, time se pogoršava položaj žene na tržištu rada, a to je najvažniji činitelj demografske obnove.

I poslodavci moraju pokazati razumijevanje za ovaj projekt

U ime Kluba zastupnika HDZ-a zatim je govorila zastupnica **Karmela Caparin**. Podsjetila je ujedno na zajednički stav zastupnika, izražen prilikom prvog čitanja o potrebi poduzimanja određenih mjera kako bi se osujetilo demografsko stagniranje u Republici Hrvatskoj. Brojčanim je pokazateljima približila demografsku situaciju u Republici Hrvatskoj, upozoravajući da je naša zemlja prošle godine prvi put zabilježila manje od 40 tisuća rođenih i time se izjednačila sa situacijom koja je registrirana još daleke 1726. godine. Pohvalila je nedavni primjer tvrtke "Belupo" koja je samoinicijativno odlučila izdvojiti novčana sredstva u visini od 10 tisuća kuna, za pomoć svojih zaposlenica koje su postale majkama. Napomenula je da su osigurana sredstva za ovu namjenu, te naglasila da i poslodavci trebaju dati odgovarajuću participaciju i iskazati fleksibilnost prema zaposlenim ženama koje imaju i majčinske obveze. Podržala je predloženi zakonski tekst.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorila je **Ljubica Lalić** koja je uvodno napomenula da će podržati donošenje predloženih zakona, dodajući da u iščekivanjima realizacije cilja treba biti realan i ustrajan jer se ne mogu očekivati spektakularni rezultati. Unatoč prigovorima koji su se uputili u prvom čitanju, do sada nismo dobili komparativne podatke o kretanju broja novorođenih, u odnosu na uvedene mjere pronatalitetne politike. Bez odgovarajućih statističkih podataka, možemo tek teoretizirati i politizirati, ocijenila je zastupnica Lalić. I ona je upozorila na važnost ukupne gospodarske revitalizacije zemlje, bez koje će se negativni trendovi na polju demografije i dalje nastaviti istim smjerom. Postoje snažni indikatori koji ukazuju da se mlađe, školovano stanovništvo odlučuje za odlazak iz zemlje, a vraćaju se tek stariji umirovljenici. Takvom se politikom neće preusmjeriti negativni trendovi, budući da se mladima mora osigurati radno mjesto i povoljna mogu-

čnost rješavanja stambenog problema. Upozorila je na kraju da sve majke trebaju imati ista zakonska prava, a trajanje dopusta za prvo i drugo dijete treba biti svima jednako. Predložila je podnositelju zakona da sam ispravi ovu nepravdu, te podsjetila na uporno zalaganje Kluba zastupnika HSS-a da se ovakve nelogičnosti otklone.

Vlada nije uputila komparativne statističke pokazatelje o kretanju broja novorođene djece u odnosu na uvedene mjere pronatalitetne politike.

Dakle, Klub zastupnika HSS-a podržava predložene zakone, svjestan ujedno da se njima čine prvi i neznatni koraci ka pravim i učinkovitim mjerama populacijske politike, zaključila je zastupnica Lalić.

Za ispravak netočnog navoda javio se mr.sc. **Kajo Bučan (HDZ)** koji se nije složio s konstatacijom da je riječ o "najmanje učinkovitim mjerama bez analitičke učinkovitosti". Zastupnica Lalić javila se zatim zbog povrede Poslovnika te konstatirala da je narušen članak 209. budući da se nije ispravljao krivi navod već njeno mišljenje. Zatim se za ispravak netočnog navoda javila i zastupnica **Zdenka Babić - Petričević (HDZ)** koja je odbacila konstataciju da se može upotrebljavati izraz "politikanstvo" kada se govori o predloženom tekstu. Radi se o zakonskoj osnovi koja će zaustaviti negativni demografski trend u Republici Hrvatskoj.

Ponovno je zatim govorila potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, **Jadranka Kosor**. Nitko od Vlade nije govorio o spektakularnim rezultatima jer je to nemoguće, već se govorilo o potrebnim mjerama. Povlače se dakle potezi kako bi se spriječila demografska katastrofa, a prihvaćeni su i svi dobronamjerni i korisni savjeti. Upozorila je zatim na previd u članku 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o

porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki. Izrazila je ujedno zadovoljstvo što će Klub zastupnika HSS-a poduprijeti sva tri zakonska prijedloga.

Zastupnica **Ingrid Antičević - Marić (SDP)** javila se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da nisu točne ranije konstatacije, da su ovi zakonski prijedlozi jedni od nužnih mjera kojima se sprječava negativan demografski trend. Ocjenjuje da se radi o irelevantnim mjerama, a nužnom mjerom ocijenila je ranije elaboriran prijedlog SDP-a, koji još nije došao na dnevni red. Odnosi se to na smanjivanje PDV-a prilikom kupnje dječjih potrepština. Osim toga, drži da bi majke trebale imati prednost pri zapošljavanju, slično kao i branitelji.

Za ispravak navoda javila se i zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)**. Napomenula je da je u razgovoru s resornom ministricom tražila da se zakonski prijedlog poveća na godinu dana, dok je prvobitni prijedlog iznosio 6 mjeseci. Konačnim je prijedlogom prihvaćeno da imamo godinu dana za nezaposlene majke i mi to pozdravljamo.

Potrebno je uključiti i nevladine udruge

U ime Kluba zastupnika HSLs-a i DC-a govorila je zastupnica **Đurđa Adlešić**. Ocijenila je da se predloženim mjerama otvara mogućnost poboljšanja populacijske politike. Ovo pitanje ujedno sačinjava važan dio predizbornog programa HDZ-a kojim su se dobili izbori, a osobito je akcentirana briga za višečlane, siromašnije obitelji. Podržala je predloženi zakonski tekst, upozoravajući istovremeno da se njime samo segmentarno rješavaju nagomilani problemi. Uz Gospodarsko - socijalno vijeće, Vlada bi u ovu akciju trebala uključiti i nevladine udruge koje se bave sličnim problemima žena, a koje su u javnost izlazile s konkretnim inicijativama. Najbolja socijalna politika vodi se preko borbe za bolji standard građana i sigurnošću radnih mjesta za žene. Ocijenila je zatim da su žene, a osobito samohrane majke

zakinute i prilikom određivanja visine mirovina, a poteškoće izviru i uslijed slabog servisa zaposlenim ženama u gradovima. Potrebno je osigurati što više mjesta u jaslicama, vrtićima i produženom boravku u školama, a dobro je što se nazire i konsenzus oko osnivanja alimentacijskog fonda.

Klub zastupnika HSLs-a i DC-a podupire ove zakone, ali očekuje od Vlade da zajedno s Gospodarsko - socijalnim vijećem i nevladinim udrugama izradi i set drugih zakona kojima će se doista poboljšati populacijska slika Hrvatske, zaključila je zastupnica Adlešić.

Potrebno je mijenjati i nepovoljnu praksu na području zapošljavanja žena.

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik dr.sc. **Vilim Herman**. On je definirao proceduru oko isplate porodičnih naknada zaposlenim i nezaposlenim majkama, te ocijenio da će se predloženim mjerama mijenjati postojeće odredbe. Upozorio je međutim, da usporedbe s ostalim europskim iskustvima gdje porodijski dopust traje kraće, a samo 8 od 31 zemlje isplaćuje raznovrsne porodične nadoknade nezaposlenim roditeljima. Predložene mjere najviše odgovaraju kategorijama nezaposlenih majki, majkama pred otkazom i majkama iz obitelji s višim materijalnim statusom. Smatra da bi daleko više trebalo utjecati na ukupno povećavanje kvalitete života, izgradnju dječjih vrtića, jaslica za šestomjesečne bebe, a manje se oslanjati na populističke mjere.

Smatra da se ovakvim potezima nastoje djelomice realizirati predizborna obećanja, a manje utjecati na rješavanje višeslojnog kompleksnog problema. Ocjenjuje ujedno da će se ovim mjerama u praksi, još više utjecati na manje zapošljavanje žena i produbiti nejednake šanse na tržištu rada. Upozorio je zatim i na različite procjene o visini potrebnih sredstava za njegovu provedbu, jer visina u službenim dokumentima varira od 10 do čak 400 milijuna kuna. Zamjerio

je što nedostaje proračunska projekcija kako bi se mogli predvidjeti troškovi raspoloživih sredstava. Potrebno je pripremiti i odgovarajuća fiskalna rješenja, kako bi se omogućila provedba na području stambene politike, zdravstva i školstva, upozorio je zastupnik Herman. Zbog navedenih slabosti, Klub zastupnika LIBRE neće prihvatiti predloženi zakonski tekst.

Zastupnica **Ivana Sućec - Trakoštanec (HDZ)** javila se zbog ispravka netočnog navoda zastupnika Hermana kada je rekao da žene za prvih 6 mjeseci primaju 100% svoje plaće. To vrijedi samo za žene koje imaju plaću manju od 4.250 kuna što je gornja granica i limit primanja. Dakle, sve zaposlene žene koje imaju više od 4.250 kuna plaće su zakinite za određenu razliku do njihove pune plaće. I zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** ispravila je netočan navod u onom dijelu kada je iznijeta ocjena da su ovi prijedlozi samo predizborno obećanje, a da nisu višeslojni i kompleksan pristup problemu. Podsjetila je i na ranije stimulativne mjere roditeljima koje su stavljene izvan snage, i to nakon preuzimanja vlasti 2000. godine. I potpredsjednica Kosor pojasnila je pojedine ocjene, podsjećajući na stavove Savjeta za populacijsku politiku u čijem su članstvu vrhunski stručnjaci i demografi. Napomenula je ujedno da je hrvatska javnost pozdravila ove poteze Vlade. Razumljivi su joj ujedno stavovi Kluba zastupnika LIBRE koji su amandmanom tražili da se nadležnom ministarstvu smanje sredstva za 500.000.000,00 kuna koja su namijenjena majkama i obitelji.

Zastupnik Herman javio se zbog ispravka navoda, smatrajući netočnim da stručni savjet daje mišljenje o rečenoj temi, jer postoje vrlo različita razmišljanja.

Treba poboljšati radne uvjete za zaposlene žene

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a govorio je zastupnik mr. sc. **Nikola Ivaniš** uvodno napomenuvši da će podržati predložene zakone u trenutku glasanja. Međutim, iako su važni i ovi

mali koraci, strahujemo da se predloženim mjerama neće bitno promijeniti natalitetna situacija na području Republike Hrvatske. Iz kuta zainteresiranih, ovi prijedlozi sigurno imaju jasnu socijalnu poruku, pogotovo imajući na umu surovi kontekst koji trenutno vlada na tržištu gospodarstva i zapošljavanja. Podržao je i okolnost što je predloženi paket mjera neobvezujući, odnosno mogu ga prihvatiti one osobe kojima to odgovara. Upozorio je da bi prioritet poduzetih mjera trebalo bazirati na poboljšanju radnih uvjeta zaposlene žene, jer u protivnom neće biti bitnih pomaka. Potrebno je ujedno da svaki zastupnik dobije primjerak Strategije demografske obnove Republike Hrvatske, koja je usvojena 1997. godine. Treba raditi na osiguravanju solidnog zdravstvenog i školskog standarda mladih osoba, a najvažnije je osigurati sigurno zapošljavanje članovima mladih obitelji koje planiraju imati potomstvo, zaključio je zastupnik Ivaniš.

Treba raditi na osiguravanju solidnog zdravstvenog i školskog standarda djece.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Davorko Vidović**. On predložene mjere smatra ne samo beskorisnim, nego i štetnim, prilažući za takve oštre ocjene i odgovarajuće argumente. Smatra da nema niti jednog stručnog dokaza da produljenje porodnog dopusta na bilo koji način pozitivno utječe na porast nataliteta i rješavanje teške demografske situacije. Naši problemi na tom području odnose se na negativnu stopu rasta i iseljavanje. Pozvao se zatim i na mišljenje hrvatskih demografskih stručnjaka, koja su sabrana u nedavno predstavljenoj studiji. Niti na jednom mjestu, oni se ne osvrću na prijedloge da se problemi demografske revitalizacije poprave predloženim zakonskim mjerama. Naprotiv, struka upozorava da treba utjecati na bolju zdravstvenu zaštitu žena i djece, osiguranje dovoljnog broja jaslica, vrtića i školskih ustanova. Niti jedna od europskih zemalja, osim done-

kle Rusije i Slovenije, ne rješava demografske probleme ovakvim mjerama, a porodni dopust kreće se u vremenu oko 6 mjeseci.

Smatra da se ovim mjerama odobrava tradicionalistički pristup obitelji, koji smatra da je ženama mjesto kod kuće. Iako je ovakva vizija trenutno dominantna kod našeg stanovništva, potrebno je upozoriti na posljedice provođenja ovakve odluke. Time je žena postala financijski ovisna o suprugu, a posljedice se očituju i na psihološkom polju, depresiji, beznađu, apatiji i ukupnom društvenom statusu. Potrebno je utjecati na tržište rada i podržati koncept ravnopravnog zapošljavanja muškaraca i žena, pa zbog toga Klub zastupnika SDP-a ne može prihvatiti ni podržati predloženi zakonski tekst. Podsjetio je ujedno i na sadržaj upućenih amandmana kojima se traže određene promjene, te jednaka prava i za majke i za očeve u eventualnom korištenju ponuđenih pogodnosti.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Ivana Sućec - Trakoštanec (HDZ)**. Smatra da je iznesen veliki broj netočnih tvrdnji, jer nisu iznijeti dokazi da su predložene mjere štetne za poticanje demografske politike. Trogodišnji rodni dopust nije obvezujući, već se nudi kao mogućnost izbora. Smatra ujedno da svatko ima pravo na izbor svjetonazora, a ovaj koncept ocjenjuje boljim od koncepta za koji se zalaže zastupnik Vidović. Zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** upozorio je da je doista teško odgovoriti na sve netočne navode, a pogotovo onaj da su predložene mjere štetne. To je netočno jer stručna javnost potpuno stoji iza ovih mjera. Za ispravak se javila i zastupnica **Lucija Čikeš (HDZ)**. Smatra da nisu točne tvrdnje kako Vlada ovim mjerama "sije iluzije", budući da se ženama daje veća mogućnost izbora. Spomenula je i vlastitu profesionalnu biografiju, ističući da je moguće uskladiti majčinstvo i profesiju. Zatim je govorio mr. sc. **Ivan Bagačić (HDZ)** koji je potvrdio da je stručna javnost jasno podržala i nije se distancirala od predloženih mjera kojima se utječe na popravljavanje demografske situacije. Podsjetio je ujedno da demografske probleme imaju i zemlje gdje postoje svi

gospodarski preduvjeti i gdje su u pravilu zaposlena oba roditelja. I zastupnik **Niko Rebić (HDZ)** ispravio je netočan navod, podsjećajući zastupnika Vidovića da je Vlada u njegovom mandatu ukinula određene pogodnosti za ovu kategoriju stanovništva, što je dovelo do najmanjeg broja rođenih u Republici Hrvatskoj. Zastupnik **Velimir Pleša (HDZ)** svoj ispravak netočnog navoda ograničio je na kratku konstataciju da nije točna tvrdnja kako je predloženi tekst štetan za ukupnu demografsku situaciju. Netočno je i da se ovim tekstom daje podrška jednom svjetonazoru, kao i da su majke zbog toga depresivne i apatične. Obraćajući se zastupniku Vidoviću, zastupnik je napomenuo da nije svoju teoriju dokazao danas, kao niti prije četiri godine.

I zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** konstatirala je da nije točno kako je rečeni koncept štetan i da se njime žena tjera s posla, već joj se nasuprot osigurava pravo izbora. Predsjedavajući je zatim konstatirao da se ovim iscrpila rasprava po klubovima, a nastavak rada protekao je u pojedinačnoj raspravi.

Dvojbena poteza prijašnje Vlade

Prva se za riječ u ime predlagateljica javila potpredsjednica Vlade, **Jadranka Kosor**. Ona je podsjetila na poteze kojima je prijašnja Vlada ukinula pojedina zakonska prava namijenjena roditeljima, pa je kaže svjesna činjenice da Klub zastupnika SDP-a neće podržati predložene mjere. Ova Vlada svrstava ozbiljne demografske probleme na vrh svojih prioriteta, ocjenjujući da demografska situacija u Hrvatskoj nikada nije bila ovako sumorna. Ne razumije ujedno strah pojedinaca od višečlanih obitelji niti razloge zbog kojih se Vladine mjere ocjenjuju "beznačajnim, beskorisnim, štetnim i trivijalnim". Ponovno je podsjetila na glasove stručnjaka kod nas, ali i u svijetu koji svojim znanstvenim autoritetom jasno upozoravaju na sve probleme koji prate sadašnju demografsku sliku. Da ovakve ocjene dijeli i značajan dio stanovništva, potvrđuje i veliki broj pisama zaposlenih i nezaposlenih majki. Zašto bivša Vlada nije uputila niti jednu pozitivnu gestu

udruzi koja okuplja roditelje s osam ili više djece, a istovremeno su se sanirale brojne tvrtke. Ponovno je istaknula da predložene mjere podržava velika većina stanovništva, a one ujedno predstavljaju mogućnost izbora i prvi korak prema ukupnoj demografskoj revitalizaciji.

Ovi problemi predstavljaju vrh prioriteta sadašnje Vlade.

Za ispravak netočnog navoda sada se javio zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)**. On je netočnim nazvao procjene ministricice Kosor da poznaje razloge zbog kojih SDP neće podržati predloženi tekst. Jedan od iznijetih argumenata odnosio se na činjenicu da se ova pitanja nameću kao nacionalni imperativ, iako se njima ne rješavaju uočeni demografski problemi. Netočna je i tvrdnja, nastavio je zastupnik mr. sc. **Marin Jurjević (SDP)** da je rađanje djece političko i nacionalno pitanje. To je stvar o kojoj odlučuju roditelji i tu temu ne treba politizirati. Predsjedavajući je konstatirao da se time nije ispravio netočan navod, a zatim se nastavilo s ispravcima. Zastupnik **Davoriko Vidović (SDP)** drži da je bilo dosta netočnih navoda u izlaganju potpredsjednice Vlade. Netočno su interpretirane i izjave stručnjaka na polju demografije, kao i konstatacija da se ovim mjerama nikoga ne ugrožava. Poslodavac naime ne zna hoće li žena koristiti ove mjere, pa se time stvara nepovoljniji položaj ove kategorije na području tržišta rada. Zastupnica **Jelena Pavičić - Vukičević (SDP)** smatra da nisu točne tvrdnje u dijelu izlaganja potpredsjednice Kosor, kada navodi da se korekcijom trogodišnjeg na dvogodišnji porodni dopust, napravila nepravda prema majkama. Svakoj se majci teško vratiti na posao, bez obzira radi li se o periodu od 6 mjeseci ili tri godine.

Jednaka prava muškarcima i ženama

Zastupnica **Ingrid Antičević - Marinović (SDP)** ocjenjuje pak da bi se

mogućnost izbora trebala odnositi da muškarac i žena podjednako odlučuju tko će koristiti zakonske pogodnosti. Ovdje se ipak radi o svojevrsnom pozivu ženama da ostanu kod kuće. Na iznijete primjedbe odgovorila je potpredsjednica Vlade, demantirajući da je Vlada ikada govorila o rađanju u političkom kontekstu. Ona je tek javno konstatirala da je sadašnje demografsko stanje katastrofalno, te predložila određene poticajne zakonske mjere. Složila se ujedno s ocjenom da supružnici autonomno i zajedno trebaju odlučivati o potomstvu, te da majke koje imaju više djece trebaju samostalno odlučiti o korištenju ponuđenih neobveznih zakonskih mjera.

Nastavilo se sa ispravcima netočnih navoda.

Prijašnja administracija stalno se opravdava da za ove potrebe nema novaca.

Zastupnica **Marija Lugarić (SDP)** smatra da nije točna konstatacija kako Vlada nije spominjala rađanje u kontekstu važnog nacionalnog pitanja, podsjećajući i na neke konkretne javne izjave po tom pitanju. Zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)** smatra da nije točno da za 30 godina u Hrvatskoj neće imati tko raditi. Pitanje radne snage nema veze s brojem rođene djece, ocijenio je zastupnik. Zastupnica **Ingrid Antičević - Marinović (SDP)** smatra da je netočna konstatacija da je ovakav prijedlog Vlade u suglasnosti sa svim međunarodnim konvencijama, ukazujući na one koje zabranjuju patrijahalni kontekst kojemu su koji puta podvrgnute žene.

Predsjedavajući je zatim konstatirao da su se iscrpli ispravci netočnih navoda, te pozvao zastupnike da nastave pojedinačnu raspravu. Zastupnik mr.sc. **Kajo Bućan (HDZ)** smatra da svaki život treba definirati kao jedinstveno i neprocjenjivo bogatstvo, a zatim podsjetio na pojedina iskustva ostalih europskih država po pitanju demografskih odnosa. Upozorio je na porast prosječne životne dobi u Hrvatskoj, kao i na sve opa-

snosti ovog evidentnog trenda. Smatra da demografski problemi Hrvatske ne postoje od jučer, te treba podržati sadržaj i intenciju zakonskih prijedloga koje je obrazlagala potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske. Ovakve vrline nisu krasile bivšu Vladu koja je i u medijima stalno izjavljivala da za ove probleme nema novaca.

Potaknuti afirmaciju žena na području rada

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** smatra da neke iznijete konstatacije u prethodnom izlaganju nisu točne, te je ukazala na demografske projekte koje je poticala prethodna Vlada. Zbog svima poznatih poteškoća, danas je teško motivirati roditelje na prvo i drugo dijete, a kamoli da imaju više djece. Sve je više obitelji koje nemaju djece, a veliki problem predstavlja i neprihvatljivo visoki postotak prijavljenih žena u uredima za zapošljavanje diljem Republike Hrvatske. Umjesto da potičemo ulazak žena na tržište rada, potičemo procese koji nas naprosto vraćaju unatrag. Upozorila je zatim i na stavove poslodavaca, a određene limitirajuće odredbe evidentirane su čak i u državnim ustanovama za vrhunske stručnjake. Zamjerila je sadašnjoj Vladi što zanemaruje dobre učinke bivše vlasti proistekle iz postojanja fondova za poticanje zapošljavanja. Podsjetila je ujedno, da svjetske institucije nedvojbeno podržavaju koncept zaposlenosti oba roditelja. Približila je zatim i pojedine odgovore stanovništva, dobivene nakon istraživanja Instituta "Ivo Pilar", koji ukazuju da roditelji izbjegavaju treće dijete upravo zbog toga što teško podmiruju svoje radne i obiteljske obveze.

Ukoliko danas ostanete bez posla velike su šanse da na zavodu za zapošljavanje provedete idućih 8 - 10 godina, a tada će se vrlo mali broj ljudi odlučiti za potomstvo. Podsjetila je zatim i na amandmane SDP-a kojima se želi utjecati da o djetetu trebaju ravnopravno brinuti oba roditelja, odnosno da predložena prava trebaju realizirati i otac i majka djeteta. Vlada bi trebala razmo-

triti i prihvatiti ove amandmane budući da se njima provodi Ustavom zapisana ravnopravnost spolova, zaključila je zastupnica Opačić.

Ukoliko se ostane bez posla, male su mogućnosti da se ljudi odluče za brojno potomstvo.

Sada se za ispravak netočnog navoda javio zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** koji je ocijenio da se predloženim mjerama ne potiču žene na ostanak u kući. One samo otvaraju mogućnost da majke budu uz svoju djecu u najpotrebnijem razdoblju. Zastupnik **Zvonimir Puljić (HDZ)** smatra da nisu točne konstatacije zastupnice Opačić da se pronatalitetna politika protivi politici zapošljavanja žena. I jednu i drugu politiku valja promicati. Zastupnica **Ivana Sućec - Trakoštanec (HDZ)** smatra da nije točna teza da samo zaposlenost oba roditelja osigurava promicanje višeg nataliteta. Navela je primjer iz prethodnog sustava koji nije potvrdio ovu tezu. Zastupnica Opačić upozorila je zatim na povredu Poslovnika u točki 209. napominjući da nisu ispravljani netočni navodi. Zastupnica **Zdenka Babić - Petričević (HDZ)** drži da nije istinit navod ni kritika da se predloženim tekstom pokušava zadržati ženu u kući. Smatra ujedno da ideologija stranke kojoj pripada zastupnica Opačić ima problema s majčinstvom i majkom. Predsjedavajući je reagirao na iznijete ocjene, upozoravajući da u raspravi treba izostaviti ideološke oštrice. Zastupnik **Velimir Pleša (HDZ)** smatra da nije točan navod da se ovim prijedlogom zakona, žene vežu uz kuću, te da će prihvaćanje podnijetih amandmana Kluba zastupnika SDP-a promijeniti stav ove stranke prilikom glasovanja.

Dvojbeno poticanje patrijarhalnih vrednota

Zastupnica **Ingrid Antičević - Marinović (SDP)** smatra da ne treba donositi zakone koji su u izravnoj suprotnosti sa

Ustavom oko ravnopravnosti spolova. I muškarci bi trebali imati pravo na korištenje iznijetih pogodnosti, a određene suprotnosti izviru i iz odredbi kojima se zabranjuje svaka diskriminacija spolova. Smatra da ovakva razmišljanja dolaze zbog okrenutosti HDZ-a patrijarhalnim vrednotama, odnosno dualističkoj podjeli svijeta i tradicijskim obvezama muškaraca i žena. Podsjetila je zatim na mjere kojima je SDP poticao na razumijevanje života i obitelji, potvrđujući ujedno potrebu suprotstavljanja politike omeđenih mogućnosti. To se odnosi na sustav u kojemu se žena prvenstveno prepoznaje kroz majčinstvo, dok se zanemaruju njene kreativne komponente. Smatra da ovim mjerama Vlada poručuje ženama da ostanu u kućama, a takvu politiku potvrđuje i slična poruka premijera Ive Sanadera. Unatoč Ustavu i međunarodnim konvencijama svijetu se govori jedno, a kod kuće se provodi drugačija politika, ocijenila je zastupnica. Predložene mjere osim toga neće polučiti očekivane rezultate, a žene će se isključiti iz svijeta rada. Ponovila je već izrečenu konstataciju o potrebi oba roditelja da skrbe za obitelj i za odgoj svojih potomaka. Podsjetila je ujedno i na nedavne izjave Pape, koji je govorio o potrebi odgovornog roditeljstva. Na kraju je ukazala na potrebu da se putem sustava PDV-a utječe na jeftiniju nabavku dječjih potrepština, te da se osiguraju određene pogodnosti prilikom zapošljavanja majki. Smatra da bi to bila prava politika pomoći, te se založila protiv jeftine politike i retorike na tom pitanju.

Žena je biološki vezana uz radanje, ali ostali poslovi mogu se raspodijeliti.

Zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** javio se za riječ zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da je veliki broj iznijetih konstatacija netočan, arogantan i paušalan. Vlada ne nudi nikakav blef, već konkretne mjere koje će biti provedene u praksi kako bi se pomoglo majkama. Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)**

smatra da nisu točne ocjene da je predloženi tekst u suprotnosti s Ustavom. Podsjetila je na sadržaj ustavnih odredbi 61. i 62. koje ukazuju da država štiti materinstvo, djecu i mladež, te stvara socijalne, kulturne, odgojne i materijalne uvjete kojima promiče ostvarivanje prava na dostojanstven život. Pojedine ocjene vezane uz ravnopravnost spolova nazvala je pomalo licemjernim, jer je na neke poslove oko odgoja i hranjenja djeteta, majka naprosto biološki predodređena. Zastupnica **Lucija Čikeš (HDZ)** smatra da je između ostalih razloga i smanjenje porodnog dopusta u protekle četiri godine pridonijelo smanjivanju nataliteta. I zastupnik **Darko Milinović (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda zastupnice Antičević - Marinović. Smatra naime, da je govoreći o blefiranju kroz prizmu odredbi predloženih zakona, aludirala i na Vladu Republike Hrvatske. Potvrdio je da je sadašnja Vlada odbacila blefiranje kao metodu koju je zapravo koristila bivša vlast u proteklom četverogodišnjem razdoblju. Zastupnica **Ivana Sućec - Trakoštanec (HDZ)** smatra da je iznijeta čitava lepeza netočnih navoda. Ocjenjuje da je vrhunac slobode jedne žene da odluči hoće li imati dijete u zajednici kakvu želi i koja joj odgovara, a država je ta koja stvara odgovarajući zakonski okvir. Naglašeno se govori o pravima samo zaposlenih žena, zaboravljajući da mnoge žene rade i žive izvan uobičajenih radnih, klasičnih obveza, primjerice na hrvatskom selu. Treba ženama prepustiti da odluče o ponuđenim mogućnostima, konstatacija je zastupnica. Odgovor na repliku uputila je zastupnica **Ingrid Antičević - Marinović** koja je ocijenila da bi i muškarac u obitelji mogao i trebao obavljati sve poslove vezane uz odgoj djeteta, uključujući i rano dizanje i njegovu nošenje u vrtić prije posla. Iстина je, žena je biološki vezana za rađanje, ali svi se ostali poslovi mogu i trebaju dijeliti.

Država ima pravo zaštite obitelji i majčinstva

Potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske, **Jadranka Kosor** odbacila je ocjene da Vlada predloženim mjerama poseže za jeftinom retorikom. Otklonila je i konstatacije da su prijedlozi u koliziji s Ustavom Republike Hrvatske, dodajući da postoje mjesta u kojima se precizno govori o ulozi države oko zaštite prava obitelji, materinstva, djece i mladeži. Predložene mjere sadržane su i u ustavnim odredbama, a ovaj dokument nije u suprotnosti s Ustavom niti Obiteljskim zakonom. Podsjetila je i na odredbu kojom i očevi mogu koristiti roditeljni dopust, pa je i to stvar izbora koji se ne ukida predloženim odredbama. Neprihvatljivo je ukidanje obveznog porodnog dopusta, što je predlagala zastupnica Ingrid Antičević - Marinović, pa tu mjeru Vlada neće prihvatiti. Pojasnila je zatim da je premijer Sanader svojedobno govorio u svjetlu predloženih, cjelokupnih mjera, kao i o drugim mjerama koje ova Vlada namjerava provesti. Govorila je zatim i o nekim slabostima koje je demonstrirala bivša Vlada kada se zakonski uređivala materija s područja radnih odnosa. Tako su primjerice, majkama prijetile određene zakonske sankcije ukoliko bi na Zavodu za zapošljavanje, odbile posao u radijusu od 80 kilometara od mjesta prebivališta. Zaključila je izlaganje konstatacijom da ove mjere nisu ni "trice ni kućine, kao ni beznačajne mjere", već ozbiljna najava Vlade da popravi već opisanu demografsku situaciju. Ponovila je da se uz najavljene mjere želi potaknuti otvaranje radnih mjesta, ohrabriti žensko poduzetništvo, te apelirala na sve zastupnike da podupru ova tri prijedloga zakona kao zajednički projekt. Nastavilo se s ispravcima netočnih navoda.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** ispravila je prethodno iznijet navod da otac može koristiti porođiljni dopust. U zakonu stoji da zaposlena žena, a ne zaposleni roditelji mogu koristiti navedeno pravo. Što se tiče Ustava, podsjetila je da je u svom izlaganju govorila o ustavnoj kategoriji ravnopravnosti spolova. Zastupnica **Ingrid Antičević - Marinović (SDP)** demantirala je da je govorila o mogućnosti ukidanja

porodnog dopusta, jer se ono u Republici Hrvatskoj ne odnosi na sve žene. Govorila je kaže, o obveznom dopustu koji se ne odnosi na sve žene. Spomenula je situaciju koja se u tom pogledu odnosi na državne dužnosnice, zalažući se za ostavljanje mogućnosti izbora i na tom polju. Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** smatra da nije točan navod predstavnice predlagatelja, vezan uz izjavu premijera Sanadera. On smatra da je predsjednik Vlade u svom nastupu u Šibeniku ipak pozvao žene da ostanu kod kuće i odgajaju djecu, izuzimajući poduzetnice i još možda neke slične. Zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** upozorila je da se iz čitavog obrazloženja i u prvom i u drugom čitanju govori o nekakvom ukidanju trogodišnjeg dopusta. Treba reći da u Zakonu i u izmjenama zakona piše da je porođiljni dopust smanjen sa 3 na 2 godine. Zastupnica **Željka Antunović (SDP)** netočnim drži navod potpredsjednice Vlade, da se jedna od mjera poticanja zapošljavanja odnosila i na prihvaćanje radnog mjesta izvan mjesta prebivališta. Ova se mjera odnosila na sve nezaposlene, a ne samo na majke i očeve. Ovakve patetične reinterpretacije dezinformiraju javnost i pogrešno ih navode na zaključak kako je SDP tobože protiv majčinstva. To naprosto nije točno. Zastupnik **Josip Leko (SDP)** smatra da je ministrica Kosor izrekla sintagmu koja sasvim sigurno nema veze s demografskom politikom. Naime, utvrdila je da će ove mjere omogućiti obiteljsku demografsku politiku. To pokazuje koliko Vlada sustavno i sveobuhvatno gleda na zaista dramatičan problem koji već duže traje, ocijenio je zastupnik Leko.

Ponovno se za riječ javila potpredsjednica Vlade i ministrica Jadranka Kosor, te precizirala pojedine zakonske odrednice koje su se u raspravi pogrešno interpretirale. Još je jednom potvrdila da joj se javio veliki broj građana zanimajući se za realizaciju predloženih zakonskih odredbi.

Rađanje prvenstveno mora motivirati ljubav

Zastupnica **Marija Lugarić (SDP)** navela je neka osobna zapažanja, navodeći da je ljubav prema djeci primarno motivirana osjećajem ljubavi, a ne vođenjem pronatalitetne nacionalne politike. Opisala je da kao učiteljica s visokom stručnom spremom, sutra može primiti manju naknadu tijekom trudnoće. Na donošenje odluke o trudnoći utječe i razina zdravstvene, ginekološke zaštite, stambeni uvjeti, blizina i dostupnost dječjeg vrtića. Navela je konkretne probleme na koje nailaze zaposlene žene koje rade u velikim tvrtkama i suočene su s izborom da biraju između karijere i obitelji. Iznijela je zatim i vlastito neslaganje s tendencijom da status majke odgojiteljice bude prioritetna motivacija za rađanje puno djece i privremeno rješavanje problema nezaposlenosti. Dala je ujedno punu podršku dosad iznijetim ocjenama SDP-a o ovom pitanju. Žene koje odustanu od vlastitog zapošljavanja imaju pravo na takav izbor, ali onda moraju pronaći bogatog i patrijahalnog supruga koji podržava ovakvu soluciju. Na kraju je podsjetila da je Klub zastupnika SDP-a u zakonodavnu proceduru poslao zakonski prijedlog kojim se smanjuje PDV na osnovnu dječju hranu i odjeću.

Na donošenje odluke o trudnoći utječe i razina zdravstvene zaštite, te postojanja potrebnog broja jaslica i vrtića.

Za ispravak netočnog navoda odlučio se zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)**. Smatra da nije točna iznijeta konstatacija kako je riječ o mjerama koje rješavaju probleme privremene nezaposlenosti. Drži ujedno da je zastupnica Lugarić trebala potaknuti provedbu svojih ideja u prethodnom mandatu Vlade.

Zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)** podsjetio je na poruke koje je u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a iznio zastupnik Nikola Ivaniš. Izrazio je ujedno žaljenje što cjeloviti program povećanja nataliteta nije pred Hrvatskim saborom praćen odgovarajućim zakonskim prijedlozi-

ma već u ovoj fazi. Zapitao je ministricu Kosor, hoće li taj program sadržavati izmjene Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave zbog dječjih vrtića i jaslica, kao i promjene u odnosu na školovanje djece i izgradnju povoljnih stanova za mlade u okviru programa POS-a. Ova tri pitanja su izuzetno važna kako bi se mogli pripremiti određeni dijelovi slijedećeg zakonskog paketa. Zatražio je zatim i procjene demografskih stručnjaka oko uspješnosti najavljenih mjera, te upozorio na situacije u kojima se ogleda diskriminacija poslodavaca prema majkama ili trudnicama.

Složio se da postojeća zakonska rješenja treba dosljedno provoditi u životnoj praksi. Konstatirao je da u Hrvatskoj po mnogim pitanjima nedostaje upravo nadzor nad poštivanjem zakonitosti i primjerenog sankcioniranja prema prekršiteljima.

Povećati limitirane porodiljne naknade zaposlenih žena

Zastupnica **Jelena Pavičić - Vukičević (SDP)** u svojoj se raspravi fokusirala na princip ravnopravnosti spolova. Ukazujući na slabosti stereotipnog koncepta s tradicijskim ulogama majke i oca obitelji, založila se za zaštitu digniteta očeva korisnika porodnog dopusta. Zatražila je da se odgovori zbog kojih se razlika ustrajava na terminu roditeljni dopust koji je vezan uz majku roditelju i tako diskvalificira oca korisnika porodnog dopusta. Temeljni problem pronatalitetne politike odnosi se svakako na limitirane porodiljne naknade. Vlada bi ujedno trebala predložiti mjere kojima bi zaštitila majku ili trudnicu zaposlenicu i osigurala opću socijalnu sigurnost i odgovarajući standard. Iznijela je na kraju očekivanje da će i stručna javnost uskoro moći predložiti konkretne mjere i argumente lišene političkog govora, kako bi se konačno poboljšala demografska situacija u Republici Hrvatskoj.

Zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)** ponovio je svoje ranije konstatacije da se predloženim zakonskim tekstom ne rješavaju uočeni problemi oko pronatalitetne politike. Složio se da je ovaj pro-

blem trenutno najvažniji i zato ga zabrinjava što se njegovi uzroci nastoje ukloniti mjerama koje ni ranije nisu polučile pozitivne rezultate. Zatražio je ujedno od Vlade da dostavi statističke podatke o kretanju broja stanovništva u posljednjih desetak godina. Predložio je da se porodiljski dopust u prvoj fazi veže uz čin poroda, a kasnije nazove roditeljski dopust, slično europskim iskustvima. Ove pogodnosti treba ravnomjerno omogućiti i očevima i majkama i to kada im zbog odgoja djece najviše odgovara.

Takvu pogodnost trebalo bi osim toga pružiti prilikom poroda svakog, a ne tek nakon rođenja trećeg djeteta, ocijenio je zastupnik Mršić. Složio se s konstatacijama da visina porodiljskih naknada predstavlja najvažnije pitanje, jer postojeća rješenja kažnjavaju one obitelji koje imaju više od 4.250 kuna primanja u prvih šest mjeseci. Ova kategorija zaposlenika ne bi trebala biti kažnjena, tim više jer odvajaju iz svojih primanja naknadu za odgovarajuće fondove. Upozorio je da se prilikom korištenja bolovanja isplaćuje oko 90% prethodne plaće, pa je svakako potrebno obaviti zakonsku izmjenu i delimitirati navedena primanja. I on se osvrnuo na inicijativu poduzeća "Belupo" koje za potrebe svojih zaposlenika koje su postale majke, izdvaja značajniju svotu od države kojoj je to primarni zadatak. Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik mr.sc. **Kajo Bućan (HDZ)** ocjenjujući da broj živorođene djece u Hrvatskoj nakon 1997. godine nije opadao zbog nedostatka mjera. Najveći dio tog pada uslijedio je zato što se od 1. siječnja 1998. godine u statističkoj obradi ne uračunavaju djeca naših građana rođena u inozemstvu. Ispravak je uputio i zastupnik **Josip Đakić (HDZ)** i to vezano uz konstataciju zastupnika Mršića da rezultati prijašnjih pronatalitetnih zakona nisu polučili rezultate. Oni su u prošlom čitanju bili jasno i vidljivo iskazani, ocijenio je zastupnik.

I u Hrvatskoj su evidentni trendovi starenja stanovništva

Za riječ se zatim javila zastupnica **Jagoda Martić (SDP)** koja je konsta-

tirala da se svi slažu oko loše demografske situacije i pada nataliteta u Republici Hrvatskoj. Hrvatska međutim nije iznimka i dijeli sličnu sudbinu po tom pitanju, s razvijenim zemljama Europe i svijeta. Smatra da predložene zakonske mjere neće bitno utjecati na odluku roditelja o tome hoće li od sada imati više djece. Nikakve mjere Vlade neće utjecati na donošenje ovakvih odluka koje spadaju u domenu vlastitih želja samih roditelja. Ujedno smatra da bi Vlada trebala izraditi cjelovitu strategiju demografske obnove, sa čitavim nizom zakonskih mjera, a ne inzistirati na duljini porodnog dopusta. Potrebno je ujedno razvijati rodnu infrastrukturu koja bi majkama bila od pomoći, regulirati odnose na tržištu rada, onemogućiti diskvalifikaciju na polju radnih odnosa, te sustavno izgrađivati mrežu jaslica i vrtića u svim naseljima. Ženi prvenstveno treba osigurati materijalnu sigurnost, a nakon tih mjera moći će se lakše odlučiti na planiranje i rađanje trećeg djeteta. Nadalje, potrebno je razvijati odnose koji će se temeljiti na partnerskim pozicijama muškarca i žene gdje će svi poslovi biti pravedno i ravnopravno raspodijeljeni. Podržala je na kraju već opisane amandmane Kluba zastupnika SDP-a.

Predložene zakonske mjere neće presudno utjecati na odluke roditelja o planiranju većeg broja djece.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Velimir Pleša (HDZ)**. Smatra da se ponovno nameće kriva teza iz redova zastupnika SDP-a kako se ovim zakonom nastoji nametnuti stav da je žena na bilo koji način ovisna o mužu. Radi se prije svega o osobnom odabiru mogućnosti, budući da je zakonski tekst neobvezujući. I on je postavio pitanje zbog čega je prethodna garnitura onda ukidala ove mogućnosti u trenutku kada je bila na vlasti u Republici Hrvatskoj.

Praktičnim potezima potaknuti pronatalitetnu politiku

Na početku svog izlaganja zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** založio se za provođenje učinkovitih mjera pronatalitetne politike. Podsjetio je da je SDP u suradnji s koalicijskim partnerom HNS-om, u Gradu Zagrebu uveo dječji doplat od 100 kuna za prvo dijete, 300 za drugo, 600 za treće i to kroz period od 6 godina. Tako obitelj s jednim djetetom u navedenom periodu dobije 7.200 kuna, za dvoje djece 21.600 kuna, a za troje djece čak 43.200 kuna. To je stvarna želja da se pomogne mladim obiteljima, a slične poteze povukli su i u Koprivnici, o čemu je već govorio zastupnik Mršić. Pozvao je i druge gradonačelnike gradova, osobito gdje HDZ ima vlast da pokažu praktičnim potezima koliko im je stalo do pronatalitetne politike. Dosadašnji tijek rasprave o predloženim Vladinim mjerama pokazuje da postoje oprečna razmišljanja o svrsishodnosti predloženih zakonskih mjera. Životna praksa vrlo će brzo pokazati tko je bio u pravu, ocijenio je zastupnik. Predložio je da se prihvati termin roditeljski dopust, kako se nikoga ne bi diskriminiralo u zakonskim pravima. Time bi se poslala i odgovarajuća poruka poslodavcima da ova prava mogu koristiti oba člana obitelji. Zastupnik je zatim upozorio da će predložene zakonske mjere moći koristiti prvenstveno ona žena koja se uda za muškarca čija su primanja dovoljna za čitavu obitelj. Upozorio je ujedno na neprihvatljiva smanjivanja primanja zaposlenih žena, koje prije korištenja zakonskih prava imaju plaću od 6.000 kuna. One dobivaju znatno smanjenu nadoknadu tijekom porodnog dopusta, pa bi tu odrednicu trebalo drugačije urediti. Upozorio je zatim na potrebu izgradnje ostale infrastrukture, te primjerenog radnog vremena jaslica i dječjih vrtića. U protivnom su roditelji osuđeni na plaćanje visokih naknada privatnim osobama koje paze djecu dok su oni na poslu. I on je podsjetio na zakonodavnu inicijativu Kluba zastupnika SDP-a, žaleći da sve do danas Vlada nije dostavila

vlastito mišljenje o tom pitanju. Upozorio je da žene koje su u radnom odnosu teško mogu nadoknaditi profesionalno zaostajanje na poslu nakon trogodišnje pauze kod kuće.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik dr.sc. **Drago Prgommet (HDZ)**. Zatražio je da se iznesu pokazatelji koji bi ukazali na dosadašnje rezultate mjera Grada Zagreba i Koprivnice oko stimuliranja pronatalitetne politike. Ponovno se za riječ javila ministrica Kosor te pojasnila da je rečena mjera donesena tek uoči izbora u Gradu Zagrebu, a ne od početka vladanja koalicijske vlasti. Apsurdno je da je ista ekipa predložila ukidanje trogodišnjeg dopusta na razini države, ali mi svakako pozdravljamo njihovu inicijativu koja se odnosi na Grad Zagreb. Upozorila je međutim, da se u Zagrebu u protekle tri godine nije izgradio niti jedan dječji vrtić, a na listama čekanja nalazi se veliki broj djece. I Dubrovnik je donio određene mjere kojima se pomaže mladim roditeljima, a vlast u ovom gradu predvodi HDZ. Vlada će podnijeti sve relevantne statističke podatke kada bude ocjenjivala uspješnost predloženih mjera, ali ujedno izražava i čuđenje što se delimitiranje osobnih dohodaka zaposlenih majki nije realiziralo tijekom mandata prijašnje Vlade. Ministrica je zatim dala i odgovor o razlozima koji su spriječili Vladu da dostavi mišljenje o zakonskoj inicijativi Kluba zastupnika SDP-a oko njihove vizije smanjivanja PDV-a. Razlozi prvenstveno leže u opsežnim poslovima koje je trebalo obaviti za predlaganje Proračuna i to u uvjetima kada je Hrvatska suočena s poteškoćama oko otplate rata 24 milijarde USA dolara vanjskoga duga.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. Otklonio je ocjenu da se radilo o predizbornom triku SDP-a budući da je ova mjera donesena polovicom ove godine, a slijedeći izbori su tek za 1,5 godine.

I zastupnica **Jelena Pavičić - Vukičević (SDP)** demantirala je da se radi o predizbornim obećanjima jer se ova mjera razrađivala tijekom 2003. godine i počela primjenjivati tek nakon posljed-

dnjih parlamentarnih izbora. Zastupnik **Josip Leko (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda, ocjenjujući da se izolirano ocjenjuje poduzete mjere Grada Zagreba oko skrbi za djecu. Zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)** ocijenio je da je "u periodu od 1997. do 2001. godine kada su navedene pogodnosti bile na snazi rođeno 5 tisuća djece manje." Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** napomenuo je da nije točan navod kako HDZ u gradovima u kojima sudjeluje na vlasti daje potporu pronatalitetnoj politici. Naveo je primjer Varaždina kao potvrdu navedene prakse. Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** naveo je da Grad Split pomaže svako novorođeno dijete sa 1000 kuna, dodajući da se takvi potezi ne bi trebali promatrati u stranačkom kontekstu. Nitko se od nas ne protiviti pomoći za demografsku obnovu, ali naprosto postoje različiti koncepti na tom putu. Ponovno se pozvao na izjavu premijera Sanadera u Šibeniku, ocjenjujući da je ipak pozvao žene da ostanu kod kuće i rađaju djecu, što predstavlja određeni koncept te politike. Podvukao je ocjenu, da bračni partneri moraju dijeliti ravnopravnost i mogućnost izbora. Dakle, radi se o različitim pogledima i konceptima koji se osjećaju i u ovoj raspravi, ocijenio je zastupnik.

Prvi korak prema popravljaju ukupnog stanja

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorila je zastupnica **Dorothea Pešić-Bukovac** koja je uvodno podržala predloženi zakonski tekst. Ocijenila je ujedno da pad nataliteta nije vezan samo uz problem visine porodiljne naknade i dužinu dopusta. Međutim, treba reći da predložene mjere predstavljaju tek prve korake kojima bi trebalo utjecati na popravljivanje postojeće demografske situacije. Roditeljska uloga koja predstavlja ujedno i odgovornost prema obitelji i društvu, neće se moći u potpunosti realizirati bez socijalne sigurnosti i sigurnog zapošljavanja. Upozorila je da u hrvatskoj obitelji u prosjeku imaju 1,2 djeteta, pa bi prvenstveno trebalo potaknuti rađanje drugog, a tek zatim trećeg djeteta. Treba

istovremeno omogućiti besplatnu zdravstvenu zaštitu i cijepljenje za svako rođeno dijete, te mogućnost besplatne prehrane u prvoj godini života. Potrebno je uskladiti i poreznu politiku i dati olakšice prilikom kupovine dječje obuće i odjeće, pa su i na ovom području potrebne zakonske izmjene vezane uz PDV. Zastupnica je na kraju ponovila da će prilikom glasovanja podržati predloženi zakonski tekst.

Demografske probleme koji su zajednički, ne bi trebalo sagledavati u stranačkom kontekstu i nadmetanju.

Predsjedavajući je zatim zamolio potpredsjednicu Vlade i ministricu Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, **Jadranksu Kosor** da podnese završni osvrt. Ona je procijenila da će se predložene mjere u Saboru donijeti velikom većinom, što predstavlja i priznanje Vladi na početku njenog rada. Ponovila je da se ovim konceptom ne pokušava ženu zadržati kod kuće u smislu njene prioritetne uloge, ali ona u dogovoru sa svojom obitelji svakako ima pravo i na takav izbor. Ukoliko se odluči za tu mogućnost, smanjit će se pritisak na postojeća radna mjesta, te će se otvoriti mogućnost zapošljavanja drugih nezaposlenih osoba oba spola. Osvrnula se zatim na poteze prijašnje Vlade koja je smanjivala porodiljne naknade, iako je peticiju protiv takvih poteza potpisalo čak 350 tisuća građana Republike Hrvatske. Složila se zatim da postoje dva dominantna koncepta po ovom pitanju, te na kraju ocijenila da predložene mjere ipak mogu pomoći onim ljudima koji se odluče za vlastito brojnije potomstvo. Zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Napomenuo je da se djeca mogu rađati i izvan braka.

Nakon ove napomene predsjedavajući je zaključio raspravu o sva tri prijedloga zakona za koje je provedena objedinjena rasprava. U nastavku rada pristupilo se

očitovanju predstavnika predlagatelja o podnesenim amandmanima.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Predsjedavajući je zamolio predstavnicu predlagatelja, ministricu **Jadranksu Kosor** da se izjasni o podnesenim amandmanima. Ona je prihvatila amandman Odbora za zakonodavstvo koji se odnosi na izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Zatim se pristupilo glasovanju. **Većinom glasova (79 "za" i 21 "suzdržan")**, zastupnici su donijeli **Zakon o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju u tekstu predlagatelja, zajedno s predloženim amandmanima.**

Na tekst Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki, amandmane su podnijeli Odbor za zakonodavstvo i Klub zastupnika SDP-a. Predstavnica predlagatelja ocijenila je amandman Odbora za zakonodavstvo prihvatljivim, dok nije prihvatila amandman Kluba zastupnika SDP-a. Ocijenila je da ovaj nije u skladu s temeljnom intencijom predlagatelja. Podsjetila je ujedno, da je institut roditeljskog dopusta sadržan i u prihvaćenim međunarodnim konvencijama što obvezuje i Republiku Hrvatsku kao dio međunarodne zajednice i stranku konvencije. Predsjedavajući je napomenuo da je riječ o dva amandmana SDP-a, te konstatirao da iznijeto očitovanje vrijedi za oba prijedloga. U ime Kluba zastupnika SDP-a javila se zastupnica **Milanka Opačić**. Ona je izrazila žaljenje što Vlada nije prihvatila amandmane koji se odnose na Ustavne odredbe kojima se uređuje ravnopravnost spolova. Ponovila je da navedena prava trebaju imati oba bračna partnera. Pristupilo se glasovanju, ali amandman nije dobio potrebnu većinu. Zatim je ponovno govorila Jadranka Kosor koja se pozvala na članke 61. i 62. Ustava koji govore o posebnoj zaštiti majke i majčinstva. Pristupilo se glasovanju o drugom amandmanu kojega je podnio Klub zastupnika SDP-a. Amandman

nije dobio potrebnu većinu. Time je i u ovom slučaju zaključena rasprava te se pristupilo glasovanju. **Većinom glasova (79 "za", 19 "protiv" i 2 "suzdržana") donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki, u tekstu predlagatelja zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

Zatim se pristupilo očitovanju o amandmanima koji su podneseni na tekst Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Vlada je prihvatila amandman Odbora za zakonodavstvo, čime je on postao sastavnim dijelom teksta. Vlada nije prihvatila amandman Kluba zastupnika SDP-a uz isto obrazloženje kao u prethodnom očitovanju. Zastupnica Opačić ocijenila je da se neprihvaćanjem

rečenog amandmana došlo do nekonzistentnosti. Podsjetila je da se amandmanom predvidjela mogućnost korištenja roditeljnog dopusta kako bi se i očeve potaknulo da koriste dio dopusta. Smatra da se neprihvaćanjem rečenog amandmana krši članak 3. Ustava Republike Hrvatske. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije dobio potrebnu većinu. Predsjedavajući je zatim napomenuo da se treba očitovati i o sličnom amandmanu kojega su uputili zastupnici HNS-a, PGS-a o tome da se obvezuje Odbor za zakonodavstvo da u roku od 15 dana od donošenja ovog Zakona utvrdi i izda prečišćeni tekst Zakona. Predsjedavajući je ocijenio da je ovdje moguće primijeniti istu formulaciju.

Za riječ se u ime podnositelja amandmana javio zastupnik **Dragu-**

tin Lesar (HNS) koji je upozorio da je riječ o drugačije strukturiranom amandmanu, pa ne vidi zbog čega nije prihvatljiv. S ovom konstatacijom suglasila se i predstavnica Vlade, ocjenjujući da može prihvatiti amandman Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a. Predsjedavajući je zatim konstatirao da su amandmani Vlade Republike Hrvatske dostavljeni u roku i sastavni su dio Konačnog prijedloga zakona, te zaključio raspravu i pozvao zastupnike na glasovanje i o trećem, posljednjem prijedlogu.

Zastupnici su većinom glasova (79 "za", 19 "protiv", i 3 "suzdržana") donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

POSLOVNIK O RADU PRAVOBRANITELJICE ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA - POTVRĐIVANJE

Hrvatski je sabor jednoglasno, bez rasprave, potvrdio Poslovnik o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Poslovnik je Hrvatskom saboru na potvrđivanje uputila Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav raspravljao je o podnesenom Poslo-

vniku kao zainteresirano radno tijelo i u raspravi konstatirao da je predlagateljica iz procedure povukla Poslovnik od 17. siječnja 2004. i u sada predloženi Poslovnik ugradila sve primjedbe iznesene u **mišljenju Vlade RH** i radnih tijela Hrvatskog sabora. Odbor je predložio Hrvatskom saboru da donese Odluku o potvrđivanju ovog Poslovnika.

Isti je prijedlog Hrvatskome saboru dao i **Odbor za ravnopravnost spolova**, a nakon rasprave u kojem je utvrdio da je pravobraniteljica u predloženi Poslovnik ugradila odredbe koje će osigurati učinkovitu zaštitu od diskriminacije na temelju spola.

Đ.K.

POSLOVNIK PRAVOBRANITELJA ZA DJECU

Hrvatski je sabor, nakon kraće rasprave, potvrdio Poslovnik Pravobranitelja za djecu.

Poslovnik je Saboru na potvrđivanje uputila Pravobraniteljica za djecu. **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** raspravljao je o podnesenom Poslovniku kao zainteresirano radno tijelo i u raspravi konstatirao da je predlagateljica iz procedure povukla Poslovnik od 23. prosinca 2003. Utvrđeno je zatim da je predlagateljica u predloženi tekst Poslovnika

(iz veljače ove godine) ugradila sve primjedbe iznesene u mišljenju Vlade RH i radnih tijela Hrvatskoga sabora. U vezi s rečenim Odbor je jednoglasno predložio Saboru da donese Poslovnik.

Nakon istupa pravobraniteljice za djecu, **Ljubice Matijević-Vrsaljko** koja je u ime predlagatelja predložila zastupnicima da potvrde Poslovnik, govorila je **Alenka Košiša Čičin-Šain** kao glasnogovornica **Kluba zastupnika HNS-PGS-a**. Izrazila je zadovoljstvo što su

ugrađene primjedbe značajno poboljšale kvalitetu Poslovnika ali, kaže, i još postoje neke primjedbe za koje Klub drži da ih treba ugraditi u Poslovnik. Tako npr. predlaže da se Poslovníkom predloži otvaranje web stranice i odredi e-mail adresa što bi omogućilo bolju informiranost, bržu komunikaciju i učinkovitost u ostvarivanju zaštite prava i interesa djece. Također bi trebalo trajno na teletekstu objaviti sve informacije o pravobraniteljstvu, a osnovne i srednje škole, knjižnice, auto-

busna stajališta školskih autobusa obvezno oglasiti informacijama o mogućnostima kontaktiranja pravobranitelja za djecu. Poslovnik je nedostatan jer se ne vidi kako se ostvaruje komunikacija sa centrima za socijalni rad, a nejasno je i kako pravobranitelj djeluje u jedinicama lokalne samouprave. Jednako tako nije razvidna suradnja pravobraniteljstva s međunarodnim institucijama za zaštitu prava djeteta. Klub predlaže da se Poslovnikom predloži jednostavnija tj. manje birokratizirana komunikacija između onih kojima je usluga potrebna i onih koji uslugu pružaju. Članak 5. alineju 7. Poslovnika potrebno je zbog nejasnoće preformulirati precizirajući da kolegij branitelja razmatra postupak i način upoznavanja i savjetovanja djece o načinu ostvarivanja i zaštite njihovih

prava i interesa kao i način suradnje s djecom te utvrđivanje adekvatnih rješenja za poticanje djece na izjašnjavanje i uvažavanje njihovog mišljenja. Svako treba proširiti na jedan dan u tjednu uredovno radno vrijeme u poslijepodnevnom satima kako bi svima bila dostupna i omogućena jednaka pravna zaštita. Jednako tako potrebno je utvrditi tko i na koji način određuje hitnost i opravdanost nekog slučaja jer je u Poslovniku sada samo definirano da će sve pridešle predmete praktički na neki način određivati pravobranitelj.

Odgovarajući na ove primjedbe pravobraniteljica za djecu Ljubica Matijević-Vrsaljko rekla je da e-mail adresu već ima kao što je imaju i njezini zamjenici, a web stranica je u izradi. Naglasila je zatim da Ured već odavno surađuje

s UNICEF-om u Republici Hrvatskoj, a s posebnim je zadovoljstvom potvrdila da je odnedavno Hrvatska članica najrelevantnijeg međunarodnog udruženja za ombudsmance za djecu (European network ombudsman for children). U pogledu radnog vremena kaže kako je to u prijašnjem Poslovniku bilo puno detaljnije propisano, ali je bila primjedba Odbora za zakonodavstvo da to nije potrebno budući da će se radno vrijeme uvijek prilagođavati broju stranaka i djeci, odnosno moći će se prilagođavati. Zbog toga je zgodnije da to bude odluka samog Pravobranitelja za djecu.

Istupom pravobraniteljice zaključena je ova rasprava, a **sa 99 glasova "za" donesena je odluka o potvrđivanju Poslovnika Pravobranitelja za djecu.**
J.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O ODRŽAVANJU VOJNIH VJEŽBI PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE I ORUŽANIH SNAGA SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA TIJEKOM 2004.

Na temelju zakonskih obveza (članak 6. stavak 2. podstavak 6. Zakona o obrani), zastupnici Hrvatskoga sabora su nakon kraće rasprave donijeli Odluku o održavanju vojnih vježbi pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske i Oružanih snaga SAD-a tijekom 2004. (predlagatelj Vlada RH). Kako se moglo čuti sudjelovanje u vojnim vježbama jedan je od partnerskih ciljeva RH dogovorenih s NATO-om u sklopu provođenja postupka pristupanja u NATO kroz stupanje u proces Membership Action Plan.

O PRIJEDLOGU

Obrazlažući razloge zbog kojih treba donijeti Odluku ministar obrane **Berislav Rončević** podsjeća da je pravna osnova za to članak 6. stavak 2. podstavak 6. Zakona o obrani prema kojem se u nadležnost Hrvatskog sabora stavlja odlučivanje o izlasku ili djelovanju

Oružanih snaga izvan granica Republike Hrvatske, odnosno o ulasku ili djelovanju oružanih snaga drugih država na teritoriju Republike Hrvatske u okviru vježbi, osim o izlasku, odnosno ulasku oružanih snaga u okviru međunarodnih obrambenih organizacija kojima je Hrvatska pristupila ili im pristupa na temelju međunarodnih ugovora te radi pružanja humanitarne pomoći. U ovoj godini Hrvatska Vlada planira kroz Ministarstvo obrane i Glavni stožer Oružanih snaga Republike Hrvatske provesti 10 bilateralnih i dvije multilateralne vojne vježbe u kojima će zajednički sudjelovati pripadnici oružanih snaga Republike Hrvatske i SAD-a. Sudjelovanje u vojnim vježbama jedan je od partnerskih ciljeva Republike Hrvatske dogovorenih s NATO-om u sklopu provođenja postupka pristupanja u NATO kroz stupanje u proces Membership Action Plan (MAP).

Izvršavanje ove Odluke odvijat će se na teret Državnog proračuna Republike

Hrvatske na stavci Ministarstva obrane za 2004. u iznosu od cca 4.340.000,00 kuna, zaključio je ministar Rončević.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost podržao je donošenje predmetne odluke, ocijenivši pri tome da je ona u interesu Republike Hrvatske zbog stjecanja stručnih znanja i iskustva pripadnika naših oružanih snaga koji će sudjelovati u vježbi, te pridonijeti našoj namjeri za učlanjenje u NATO savez.

Nakon **Ivana Jarnjaka** koji je prenio stavove Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost u raspravi je sudjelovao još **Željko Kurtov (HNS)**. Rekao je da će **Klub zastupnika HNS-PGS** podržati predloženu odluku budući da se zalaže za to da Hrvatska vojska svakim danom bude sve uvježbanija i maksimalno pokretna jer samo takva vojska može biti sposobna obavljati složene zadaće obrane jedne moderne države. S puno manje vojnika i časnika naša će vojska morati izvršavati iste i puno zahtjevnije

zadatke, i biti sposobnija integrirati se u NATO snage, a ekipe saniteta obučene za rad u najsloženijim uvjetima. Vlada bi, međutim, trebala paziti da se vojne vježbe ne održavaju u jeku naše turisti-

čke sezone i nikako ne na našim turističkim destinacijama kako se ne bi uznemirivali turisti.

Usljedio je glasovanje u kojem je sa 97 glasova "za" i dva "suzdržana"

donesena Odluka o održavanju vojnih vježbi pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske i Oružanih snaga SAD-a tijekom 2004.

J.Š.

IZBORI, IMENOVANJA, RAZRJEŠENJA

. Vladimir Puškarić razriješen je, s 97 glasova za, dva "suzdržana", dužnosti pomoćnika ravnatelja Agencije za nadzor

mirovinskih fondova i osiguranja s danom 29. veljače 2004., na osobni zahtjev.

Prijedlog ove Odluke o razrješenju Hrvatskom je saboru podnijela Vlada RH.

. Članovi Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

Prema prijedlogu **Odbora za izbor i imenovanja Hrvatskoga sabora**, koji je usmeno iznio njegov predsjednik

Branimir Glavaš (HDZ) za članove tog Odbora imenovani su sa 98 glasova "za" i jedan "suzdržan": **Ivan Zvonimir**

Čičak, iz reda predstavnika Udruga za zaštitu ljudskih prava i **Vesna Kesić**, iz reda interesnih udruga žena.

. Članovi Nadzornog odbora Hrvatske banke za obnovu i razvitak

Za članove ovog Odbora imenovani su iz reda zastupnika Hrvatskoga sabora **Šime Prtenjača (HDZ)**, **Gordan Jandroković (HDZ)** i **Željko Pecek (HSS)** a za zamjenike članova **Ratko Gajica**

(SDSS), dr.sc. **Josip Sudec (HSU)** i **Zdenko Antešić (SDP)**.

Ova imenovanja Hrvatski je sabor donio temeljem Prijedloga odluke Odbora

za izbor i imenovanja sa 94 glasa "za", četiri "protiv" i jedan "suzdržan".

Đ.K.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

ODGOJ I OBRAZOVANJE

"Nijemi krik" neprimjeren redovitoj srednjoškolskoj vjeronaučnoj nastavi

Na zastupničko pitanje **Marije Lugiarić (SDP)** o promjeni nastavnog plana i programa vjeronauka u osnovnim i srednjim školama kako bi se film "Nijemi krik" izbacio iz programa i zabranio prikazivati **Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa** uputilo je odgovor u kojem stoji:

"U programima odgoja i obrazovanja mladih pohvalno je što se obrađuje pitanje vrijednosti ljudskog prava na život i dostojanstvo. To posebno vrijedi za sva nastojanja koja će pridonijeti bitno urušenom natalitetu u našoj zemlji.

Budući da se prema predviđenom programu odgajaju i obrazuju mladi koji u adolescentnim godinama traže svoju osobnost i bore se sa svojim unutarnjim, često oprečnim stavovima, programi trebaju pažljivo uključiti odabrane pedagoško-psihološki prihvatljive metode a ne one koje bi mogle biti stresne i koje bi pobuđivale negativne emocije.

S obzirom na navedeno film "Nijemi krik" s psihološko--pedagoškog i religioznog stajališta ne smatramo primjerenim za prikazivanje u redovitoj srednjoškolskoj vjeronaučnoj nastavi u Republici Hrvatskoj. Njegovo prikazivanje može imati znatnih negativnih psihičkih i drugih posljedica za osobe srednjoškolske dobi.

Svi članovi Povjerenstva istaknuli su važnost daljnje međusobne suradnje, među ostalim i na izradbi kvalitetnih izvornih hrvatskih nastavnih materijala koji će na što primjereniji način pristu-

pati vrlo osjetljivoj problematici odgovornog roditeljstva, imajući na umu da istinsko poštivanje ljudskog života pripada temeljnim ljudskim vrijednostima.”

Na temelju stručnog mišljenja Povjerenstva 4. ožujka 2004. godine upućena je svim srednjim školama preporuka vjeroučiteljima da obradu 5. nastavne cjeline ”Čovjek i njegovo dostojanstvo” u programu vjeronauka za III. razred usklade sa stručnim mišljenjem Povjerenstva.

Na temelju članka 2. Zakona o potvrđivanju ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture (”Narodne novine”, međunarodni ugovori, broj 2/97.), Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska biskupska konferencija zaključile su Ugovor o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama.

Stavkom 3. članka 3. navedenog ugovora propisano je da nastavne planove i programe katoličkog vjeronauka za javne i srednje škole te program katoličkog vjeronauka za javne osnovne i srednje škole te program katoličkoga vjerskog odgoja za javne predškolske ustanove izrađuje Hrvatska biskupska konferencija. U skladu sa stavkom 4. navedenog članka u kojem je propisano da nastavne planove i programe iz stavka 3. na prijedlog Hrvatske biskupske konferencije donosi ministar znanosti, obrazovanja i športa.

Spriječiti nasilje djece i roditelja nad učiteljima i nastavnicima

Na zastupničko pitanje **Marije Lugačić (SDP) u svezi s nasiljem djece i roditelja nad učiteljima i nastavnicima odgovorilo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa:**

”Jedini mehanizmi zaštite su oni koji se nalaze u nadležnosti suda i policije. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa pokrenulo je u ožujku 2004. godine Program aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima u koji ćemo implementirati i sustavno praćenje različitih oblika nasilja nad učite-

ljima i nastavnicima te na taj način učiniti sve kako bi se smanjile tenzije koje su prisutne u nasilju među djecom i mladima, tako i prema učiteljima i nastavnicima.”

UNUTARNJI POSLOVI

Nije bilo prekoračenja ni zlorabe ovlasti policije

Zastupnik dr. sc. **Tonči Tadić (HSP) zatražio je od ministra unutarnjih poslova, gospodina Marjana Mlinarića, očitovanje o postupanju policije u vezi s događajima u Donjim Biljanima kada je povratniku srpske nacionalnosti zapaljen krov kuće.**

Ministarstvo unutarnjih poslova dalo je odgovor u kojem stoji da je u vremenskom razdoblju od 1. do 7. veljače 2004. godine, u mjestu Donje Biljane, zaseok Trljuge, općina Benkovac, od strane nepoznatog počinitelja izvršena je paljevina potkrovlja djelomično obnovljene obiteljske kuće, vlasništvo Dušana Lakića, rođ. 1934. godine, povratnika srpske nacionalnosti, na način da je nepoznati počinitelj u potkrovlje obiteljske kuće donio više automobilskih guma, postavio ih ispod drvene konstrukcije, a potom ih zapalio pri čemu je vatra zahvatila drvenu konstrukciju južne strane novoobnovljenog krovišta, koje se djelomično urušilo, nakon čega se požar sam ugasio.

Očevid na mjestu događaja obavili su policijski službenici Policijske uprave zadarske, kojom prilikom su s mjesta događaja izuzeti određeni predmeti i tragovi za potrebe vještačenja.

Po završetku očevida i prikupljenim prvim obavijestima, od strane Policijske postaje Benkovac protiv nepoznatog počinitelja je Općinskom državnim odvjetništvu u Zadru podnesena kaznena prijava radi počinjenja kaznenog djela ”Dovođenje u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom” opisanog u članku 263. stavka 1. KZ-a te je prosljeđen Zapisnik o zaprimanju kaznene prijave podnesene od strane oštećenog Dušana Lakića radi kazne-

nog djela ”Oštećenje ili uništenje tuđe stvari”, opisanog u članku 222. stavku 1. KZ-a.

Na temelju prikupljenih obavijesti, radi osnova sumnje da su možebitni počinitelji navedenih kaznenih djela, sukladno ZKP-u i Zakonu o policijski dana 14. veljače 2004. godine uz uručenje poziva iz mjesta Škabrnja na obavijesne razgovore u Policijsku postaju Benkovac pozvano je jedno dijete, jedan mlađi maloljetnik i četiri starija maloljetnika. Pozivi za obavljanje obavijesnih razgovora uručeni su roditeljima te su se oni zajedno s djecom odazvali pozivima. Obavijesne razgovore s navedenim djetetom i maloljetnicima uz prisutnost roditelja obavili su policijski službenici za maloljetničku delikvenciju. Roditelji nisu predlagali niti su željeli angažirati odvjetnike da prisustvuju obavljanju obavijesnih razgovora.

O rezultatu kriminalističke obrade nad troje maloljetnika koji su tijekom obavijesnog razgovora priznali policijski izvršenje kaznenih djela izvješteno je nadležno Općinsko državno odvjetništvo za mladež.

Zlatko Bilaver odbio je poligrafsko testiranje te obavijesni razgovor o okolnostima paljevine obiteljske kuće Dušana Lakića u Donjim Biljanima. S obzirom na navedeno, od Istražnog suca Županijskog suda u Zadru izdan je Nalog za pretragu stana i ostalih prostorija obiteljske kuće Zlatka Bilavera u Škabrnji radi eventualnog pronalaska predmeta i tragova koji bi ga dovodili u vezu s počinjenjem naznačenog kaznenog djela.

Po dolasku policijskih službenika sa Zlatkom Bilaverom do njegove obiteljske kuće u Škabrnji, okupilo se stotinjak mještana koji su glasno negodovali na policijsko postupanje i nastojali spriječiti policijske službenike u provedbi istražne radnje pretrage stana i ostalih prostorija.

Nakon kraćeg razgovora policijskih službenika s okupljenim mještanima te u suradnji sa Zlatkom Bilaverom, u prisutnosti dva punoljetna svjedoka i odvjetnika Ivica Ivančića, izvršena je pretraga obiteljske kuće, kojom prilikom

je za potrebe vještačenja uz Potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta izuzeta odjeća navedenog. Nakon izvršene pretrage Zlatko Bilaver ostao je u svojoj obiteljskoj kući, a okupljeni mještani su se razišli.

U vezi s navedenim razvidno je da u spomenutom slučaju nije bilo nikakve demonstracije sile od policije te da su postupanja policije bila u skladu s odredbama ZKP-a i Zakona o sudovima za mladež, odnosno da nije bilo nikakve zloporabe niti prekoračenja ovlasti policije. Tijekom provođenja kriminalističke obrade posebna pozornost usmjerena je na postupanje prema mještanima Škabrnje radi njihova stradanja tijekom Domovinskog rata.

M. M.

ZASTUPNIČKE MIROVINE

Prava utvrđena posebnim zakonom

Na zastupničko pitanje **Gordane Sobol (SDP) u svezi s izjednačavanjem prava saborskih zastupnika i drugih dužnosnika koji mirovine koriste sukladno odredbama Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskome saboru s pravima ostalih umirovljenika Republike Hrvatske a u odnosu na činjenicu ostvarenog mirovinskog staža u drugim republikama bivše SFRJ odgovorila je Vlada RH.**

”Predsjednik Hrvatskoga sabora uputio je Vladi RH Prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 12. stavka 1. Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru (u daljnjem tekstu Zakon koji je predsjedniku Hrvatskog sabora podnio Luka Bebić,) aktom od 21. siječnja 2004. U svom aktu iznio je da je tijekom primjene članka 12. stavka 1. Zakona, u dijelu koji se odnosi na određivanje visine mirovina zastupnika na temelju međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, uočeno da su zastupnici koji su ukupni mirovinski staž ostvarili u Republici Hrvat-

skoj u povoljnijem položaju u odnosu na zastupnike koji su dio mirovinskog staža ostvarili u inozemstvu.

Vlada je Prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja prosljedila na mišljenje Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva nadležnom za pitanja iz mirovinskog osiguranja. Ministarstvo je analizom prijedloga konstatiralo da je Zakon jasan, ali nije primjenjivan prema svom sadržaju i da nema potrebe za davanje vjerodostojnog tumačenja.

U utvrđivanju stajališta pošlo se od sljedećeg:

Prava i dužnosti zastupnika u Hrvatskom saboru koja se odnose na plaću, mirovine, naknade, ostala primanja i druga prava po osnovi obnašanja zastupničke dužnosti uređena su ovim Zakonom, kao posebnim zakonom, pa su stoga tako uređena prava i dužnosti izuzeta od općih propisa, osim u onom dijelu na koji se ovaj poseban Zakon poziva.

Tako je odredbom članka 8, stavka 1. Zakona, izričito propisano da zastupnik, nakon prestanka zastupničkog mandata, ima pravo na zastupničku mirovinu prije ispunjenja općih uvjeta za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, ako je najmanje u jednom zastupničkom mandatu obnašao dužnost zastupnika dulje od polovice vremena od vremena trajanja zastupničkog mandata propisanog Ustavom Republike Hrvatske, te ako ima najmanje 20 godina mirovinskog staža i navršених 55 godina života - muškarac, odnosno 50 godina života - žena, a prema odredbi stavka 3. istog članka, zastupniku koji ispunjava navedene uvjete zastupnička mirovina iznosi 65% od osnovice i povećava se za 2% za svaku daljnju navršenu godinu mirovinskog staža.

Ovim, kao posebnim Zakonom, propisana je i drukčija osnovica za određivanje zastupničke mirovine, u odnosu na osnovicu prema općim propisima, a to je neto plaća zastupnika koju je ostvario, ili bi ostvario, u mjesecu koji je prethodio podnošenju zahtjeva za utvrđivanje prava na zastupničku mirovinu.

Dakle, uvjeti za stjecanje prava na zastupničku mirovinu i određivanje

visine te mirovine u cijelosti su utvrđeni ovim Zakonom, a samo na postupak ostvarivanja prava na zastupničku mirovinu određenu ovim Zakonom primjenjuju se odredbe općeg propisa tj. Zakona o mirovinskom osiguranju koje se odnose na podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava, usklađivanje i korištenje mirovine.

ZAŠTITA INVALIDNIH OSOBA

Mjere za sustav poboljšanja kvalitete života

Na zastupničko pitanje **Vesne Škulić (SDP) o posebnoj zaštiti osoba s invaliditetom Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti odgovorilo je:**

”Svjesna potrebe usklađivanja pristupa i ostvarivanja prava osoba s invaliditetom, te u cilju stvaranja pretpostavki za punopravno članstvo u Europsku uniju, Vlada Republike Hrvatske je donijela Nacionalnu strategiju jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine, koja sadrži ocjenu stanja, program djelovanja za područja značajna za osobe s invaliditetom, te prijedloge mjera za sustavno poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom. Nacionalna strategija se odnosi na sve osobe s invaliditetom, oba spola, svih dobnih skupina, bez obzira na uzrok i okolnosti nastanka oštećenja. Valja istodobno napomenuti da su Nacionalnom strategijom propisane obveze tijela državne uprave i rokovi njihove provedbe.

Spomenutom strategijom utvrđena je obveza Vlade Republike Hrvatske da do kraja 2006. godine poduzme mjere radi izjednačavanja prava istog naziva u nadležnosti različitih sustava na način da se ujednači osnovni iznos tih novčanih davanja, a da se u odnosu na okolnosti nastanka invalidnosti odredi dodatak na osnovni iznos pojedinog prava.

Propisana je također obveza Povjerenstvu Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom da, u cilju preispitivanja usklađenosti važećih zakona u

Republici Hrvatskoj s temeljnim međunarodnim ugovorima izradi izvješće o njihovoj usklađenosti, te u slučajevima neusklađenosti dade prijedlog za izmjene i dopune zakona.

Dakle, nesporna su opredjeljenja i obveze Vlade Republike Hrvatske. No, valja naglasiti da to iziskuje ogromna sredstva Državnog proračuna te će proces usklađivanja u velikoj mjeri ovisiti o gospodarskim i drugim prilikama u Republici Hrvatskoj.

ZEMLJIŠNE KNJIGE

Pismeno zatraženo pronalaženje i povrat zemljišnih knjiga

Na zastupničko pitanje **Ljubice Lalić (HSS) glede koraka koje Vlada RH kani poduzeti u svezi s povratom zemljišnih knjiga za područje općine Dvor, koje su odnijele paravoj-**

ne snage tzv. SAO Krajine za vrijeme vojno-redarstvene akcije "Oluja", Ministarstvo pravosuđa odgovara:

"Vladi Republike Hrvatske poznat je problem odnesenih zemljišnih knjiga s područja općine Dvor, posebno posljedice s kojima se građani u ovim područjima svakodnevno susreću, napose činjenici da nepostojanje zemljišnih knjiga onemogućuje dokazivanje vlasništva, što pak ima za posljedicu stagnaciju u gospodarstvu ovog područja i depopulaciju ovog područja. Prema posljednjim neslužbenim informacijama kojima raspolaže ovo Ministarstvo knjige se nalaze u posjedu bivšeg pročelnika zemljišno-knjižnog ureda Općinskog suda u Dvoru koji ih je uzeo nakon vojno-redarstvene akcije "Oluja" i odnio u Srbiju. Dana 11. veljače 2004. godine upućeno je pismo ministru pravde Srbije i Crne Gore s molbom da poduzme odgovarajuće mjere kako bi se zemljišne knjige Općinskog suda u Dvoru što prije pro-

našle i predale Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske.

Osim navedenog u petak 19. ožujka 2004. Veleposlanik SiCG trebao je posjetiti Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske kojom prigodom se je trebalo razgovarati i o povratu nezakonito odnesenih zemljišnih knjiga s područja općine Dvor od paravojnih snaga tzv. SAO Krajine za vrijeme vojno-redarstvene akcije "Oluja", kao jednim od otvorenih pitanja između dviju država. U svijetlu nedavnih događanja na Kosovu (eskaliranje sukoba između srpskog i albanskog stanovništva), kao i u svezi s neredima koji su se pojavili u Beogradu, a koji su rezultirali bacanjem kamenja na zgradu Veleposlanstva RH u Beogradu, posjetu smo otkazali (pomoćnik ministra vanjskih poslova Neven Madej je 18. ožujka 2004. godine usmeno uložio oštar prosvjed veleposlaniku Srbije i Crne Gore u Republici Hrvatskoj Milanu Simurdiću zbog bacanja kamenja na zgradu Veleposlanstva).

M. M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE:
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora